

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

**Územní dimenze regionální politiky s akcentem na integrované projekty
v ČR**

Diplomová práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Adéla Pecková
Osobní číslo: E19597
Studijní program: N0488A050001 Hošpodářská politika a veřejná správa
Studijní obor: Regionální rozvoj
Téma práce: Územní dimenze regionální politiky s akcentem na integrované projekty v ČR
Zadávací katedra: Ústav ekonomických věd

Zásady pro vypracování

Cílem práce je jednak zachytit nový prvek regionální politiky EU a jeho aplikaci v České republice v programovém období 2014-2020, jednak navrhnout způsob hodnocení jeho dopadu do regionů.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.
- Regionální politika EU a její význam pro Českou republiku v období 2014-2020.
- Územní dimenze v podmínkách České republiky.
- Integrované nástroje v období 2014-2020.
- Integrované projekty v České republice s akcentem na ITI a IPRÚ a jejich dopady do regionů.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Rozsah grafických prací: –
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

ADAMS, Neil, Giancarlo COTTELA a Richard NUNES. Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning Building on EU Enlargement. Routledge, 2012. ISBN 978-04-15551-94-6.
ARMSTRONG, Harvey a Jim TAYLOR. Regional economics and policy. 3rd ed. Oxford: Blackwell, 2000. ISBN 0-631-21713-4.
CVIK, Eva Daniela. Právní aspekty financování regionů soudržnosti. Key publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-262-4.
HLOUŠEK, Vít a kol., Šance zpola využita: Česká republika a strategie Evropa 2020. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury: Masarykova univerzita, 2015. ISBN: 978-80-7325-385-1.
SABADASH, Anna et al., Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy – 2019 edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. ISBN 978-92-76-09825-6.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 1. září 2020
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2021

LS.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Územní dimenze regionální politiky s akcentem na integrované projekty v ČR jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 4. 2021

Bc. Adéla Pecková v. r.

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za cenné rady a odbornou pomoc, kterou mi při zpracovávání diplomové práce poskytovala, a za čas, který mi věnovala. Dále bych ráda poděkovala rodině, především svým rodičům, kteří mě vždy plně podporovali.

ANOTACE

Záměrem diplomové práce je popsat hlavní charakteristiky programového období 2014-2020. Zdůrazněn je především význam územní dimenze v podmínkách České republiky, která je vymezena jako možnost koncentrovat prostředky z programů Evropských strukturálních a investičních fondů ve specifických typech území. Existence územní dimenze představuje základní podmínku umožňující realizaci integrovaných nástrojů, nového prvku regionální politiky Evropské unie. Cílem práce je hodnocení dopadů územní dimenze a navržení způsobu hodnocení těchto dopadů. Práce dochází k výsledkům, že mezi jednotlivými regiony sice existují určité rozdíly, ale dopad územní dimenze je celkově hodnocen jako významný, především z hlediska velikosti populace, na kterou působí.

KLÍČOVÁ SLOVA

regionální politika, územní dimenze, Česká republika, integrované projekty, integrované územní investice, integrované plány rozvoje území, programové období 2014-2020

TITLE

The territorial dimension of regional policy with an emphasis on integrated projects in the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of the diploma thesis is to describe the main characteristics of the 2014-2020 programming period. In particular, the importance of the territorial dimension in the conditions of the Czech Republic, which is defined as an opportunity to concentrate funds from the European Structural investment funds in specific types of territories. The existence of a territorial dimension is an essential condition enabling the implementation of integrated instruments, a new element of the European Union's regional policy. The aim of the thesis is to assess the impacts of the territorial dimension and to suggest a way of evaluating these impacts. The thesis results from the fact that although there are some differences between regions, the impact of the territorial dimension is generally assessed as significant, especially in terms of the size of the population to which it affects.

KEYWORDS

regional politics, territorial dimension, Czech Republic, integrated projects, integrated territorial investment, integrated territorial development plans, programming period 2014-2020

OBSAH

ÚVOD	13
1 REGIONÁLNÍ POLITIKA EU A JEJÍ VÝZNAM PRO ČESKOU REPUBLIKU V OBDOBÍ 2014-2020.....	15
1.1 REGIONÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE	15
1.1.1 <i>Strategie Evropa 2020</i>	18
1.1.2 <i>Dohoda o partnerství jako výchozí dokument pro období 2014-2020</i>	21
1.1.3 <i>Principy regionální politiky EU</i>	23
1.1.4 <i>Principy České republiky v programovém období 2014-2020</i>	26
1.2 FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY EU	26
1.3 VÝZNAM REGIONÁLNÍ POLITIKY EU PRO ČESKOU REPUBLIKU	29
1.3.1 <i>Programové období 2014-2020</i>	32
2 ÚZEMNÍ DIMENZE V PODMÍNKÁCH ČR	34
2.1 AKTÉŘI ÚZEMNÍ DIMENZE V PODMÍNKÁCH ČR	36
2.2 VAZBY NÁRODNÍCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ NA ÚZEMNÍ DIMENZI	37
2.3 PROGRAMY NADNÁRODNÍ A MEZIREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE A PROGRAMY PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	41
2.3.1 <i>Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce</i>	41
2.3.2 <i>Programy přeshraniční spolupráce</i>	43
3 INTEGROVANÉ NÁSTROJE V OBDOBÍ 2014-2020	46
3.1 INTEGROVANÉ ÚZEMNÍ INVESTICE	46
3.2 INTEGROVANÉ PLÁNY ROZVOJE ÚZEMÍ	51
3.3 KOMUNITNĚ VEDENÝ MÍSTNÍ ROZVOJ	53
4 INTEGROVANÉ PROJEKTY V ČESKÉ REPUBLICE S AKCENTEM NA ITI A IPRŮ A JEJICH DOPADY DO REGIONŮ	56
4.1 PRAŽSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST	57
4.2 BRNĚNSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST	62
4.3 OSTRAVSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST	67
4.4 PLZEŇSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST	73
4.5 HRADECKO-PARDUBICKÁ AGLOMERACE	78
4.6 OLOMOUCKÁ AGLOMERACE	84
4.7 ÚSTECKO-CHOMUTOVSKÁ AGLOMERACE	91
4.8 CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ IRPŮ V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020	97
5 KOMPARAČNÍ ANALÝZA METROPOLITNÍCH OBLASTÍ A AGLOMERACÍ	101
5.1 METODIKA HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ KOMPARAČNÍ ANALÝZY	101
5.2 DOPAD ÚZEMNÍ DIMENZE NA ČESKOU REPUBLIKU	103
5.3 POROVNÁNÍ METROPOLITNÍCH OBLASTÍ A AGLOMERACÍ NA ZÁKLADĚ JEJICH PROBLÉMŮ A PRIORITYNÍCH OBLASTÍ	105
5.4 AKCENT NA ŘEŠENÍ PRIORITYNÍCH OBLASTÍ	108
ZÁVĚR	114
POUŽITÁ LITERATURA.....	117
SEZNAM PŘÍLOH.....	128

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1.1 – Víceletý finanční rámec 2014-2020 v mil. eur v běžných cenách	29
Obrázek 1.2 – Mapa regionů soudržnost	30
Obrázek 1.3 – Rozdělení prostředků EU pro jednotlivé cíle programového období 2007-2013 v České republice v mil. eur	31
Obrázek 1.4 – Tematické cíle z obecného nařízení pro období 2014-2020	33
Obrázek 2.1 – Operační programy programového období 2014-2020 podle objemu finančních prostředků v mld. eur	38
Obrázek 2.2 – Finanční alokace pro programy nadnárodní a meziregionální spolupráce v programovém období 2014-2020.....	41
Obrázek 2.3 – Finanční alokace pro programy přeshraniční spolupráce v programovém období 2014-2020.....	43
Obrázek 3.1 – Metropolitní oblasti a aglomerace v rámci ITI.....	47
Obrázek 3.2 – Povinná struktura integrované strategie stanovená metodickým pokynem	49
Obrázek 3.3 – Organizační schéma hlavních aktérů v oblasti ITI.....	51
Obrázek 3.4 – Regionální póly růstu v rámci IPRÚ	52
Obrázek 3.5 – Povinná struktura CLLD stanovená metodickým pokynem	55
Obrázek 4.1 – Území Pražské metropolitní oblasti	57
Obrázek 4.2 – Problémové oblasti Pražské metropolitní oblasti	58
Obrázek 4.3 – Území Brněnské metropolitní oblasti.....	62
Obrázek 4.4 – Problémové oblasti Brněnské metropolitní oblasti	63
Obrázek 4.5 – Území Ostravské metropolitní oblasti.....	68
Obrázek 4.6 – Problémové oblasti Ostravské metropolitní oblasti	69
Obrázek 4.7 – Území Plzeňské metropolitní oblasti.....	73
Obrázek 4.8 – Problémové oblasti Plzeňské metropolitní oblasti	74
Obrázek 4.9 – Území Hradecko-pardubické aglomerace	79
Obrázek 4.10 – Problémové oblasti Hradecko-pardubické aglomerace.....	80
Obrázek 4.11 – Území Olomoucké aglomerace	85
Obrázek 4.12 – Problémové oblasti Olomoucké aglomerace.....	86
Obrázek 4.13 – Území Ústecko-chomutovské aglomerace	92
Obrázek 4.14 – Problémové oblasti Ústecko-chomutovské aglomerace.....	93
Obrázek 5.1 – Podíl počtu obyvatel metropolitních oblastí a aglomerací na celkovou populaci ČR	104
Obrázek 5.2 – Podíl počtu obcí metropolitních oblastí a aglomerací na celkovém počtu obcí v ČR.....	104
Obrázek 5.3 – Podíl rozlohy metropolitních oblastí a aglomerací na celkové rozloze ČR	105

Obrázek 5.4 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě předpokládané výše prostředků z ESI fondů (v tis. Kč)	109
Obrázek 5.5 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací podle využívaných zdrojů podpory (v %)	110
Obrázek 5.6 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě počtu projektů	111
Obrázek 5.7 – Vztah mezi předpokládanou finanční alokací ITI na obec a předpokládanou finanční alokací ITI na obyvatele (v tis. Kč)	113
Tabulka 1.1 – Národní cíle České republiky v rámci strategie Evropa 2020	21
Tabulka 1.2 – Rozdělení regionů EU do kategorií podle výše HDP	32
Tabulka 3.1 – Alokace finančních prostředků na jednotlivé OP v souvislosti s výzvami na podporu strategie CLLD v programovém období 2014-2020	54
Tabulka 4.1 – Základní údaje o Pražské metropolitní oblasti.....	57
Tabulka 4.2 – Prioritní oblasti a opatření PMO včetně předpokládané finanční alokace	60
Tabulka 4.3 – Přehled podaných projektových záměrů do výzev nositele ITI do roku 2018 ..	61
Tabulka 4.4 – Základní údaje o Brněnské metropolitní oblasti.....	63
Tabulka 4.5 – Prioritní oblasti a opatření BMO včetně předpokládané finanční alokace	65
Tabulka 4.6 – Projekty v rámci jednotlivých opatření včetně celkové výše dotace k 31. 12. 2021	66
Tabulka 4.7 – Základní údaje o Ostravské metropolitní oblasti.....	68
Tabulka 4.8 – Prioritní oblasti a opatření OMO včetně předpokládané finanční alokace.....	71
Tabulka 4.9 – Přehled požadovaných prostředků v rámci podaných projektových záměrů do výzev nositele ITI k 31. 12. 2018	72
Tabulka 4.10 – Základní údaje o Plzeňské metropolitní oblasti.....	74
Tabulka 4.11 – Prioritní oblasti a opatření Plzeňské metropolitní oblasti včetně předpokládané finanční alokace	76
Tabulka 4.12 – Projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí	77
Tabulka 4.13 – Základní údaje o Hradecko-pardubické aglomeraci	79
Tabulka 4.14 – Prioritní oblasti a opatření Hradecko-pardubické aglomerace včetně předpokládané finanční alokace.....	82
Tabulka 4.15 – Projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory včetně celkové výše dotace k 31. 3. 2021	83
Tabulka 4.16 – Základní údaje o Olomoucké aglomeraci	85
Tabulka 4.17 – Prioritní oblasti a opatření Olomoucké aglomerace včetně předpokládané finanční alokace	88
Tabulka 4.18 – Přehled projektů v rámci jednotlivých opatření včetně čerpané alokace.....	90
Tabulka 4.19 – Základní informace o Ústecko-chomutovské aglomerace.....	92

Tabulka 4.20 – Prioritní oblasti a opatření Ústecko-chomutovské aglomerace včetně předpokládané finanční alokace.....	95
Tabulka 4.21 – Projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí Ústecko-chomutovské aglomerace.....	96
Tabulka 4.22 – Základní informace o aglomeracích využívajících IPRÚ.....	97
Tabulka 4.23 – Přehled počtu projektů napříč aglomeracemi IPRÚ	100
Tabulka 5.1 – Úrovně míry specifičnosti problémů a priorit	102
Tabulka 5.2 – Souhrnné informace o území ITI a České republice	103
Tabulka 5.3 – Přehled problémových oblastí jednotlivých území ITI	106
Tabulka 5.4 – Problémové oblasti podle míry specifičnosti.....	106
Tabulka 5.5 – Přehled prioritních oblastí jednotlivých území ITI včetně informace o počtu opatření	107
Tabulka 5.6 – Prioritní oblasti podle míry specifičnosti.....	108
Tabulka 5.7 – Variabilita využívání operačních programů	110
Tabulka 5.8 – Souhrnné porovnání dopadů ITI do území	112

SEZNAM ZKRATEK

BMO	Brněnská metropolitní oblast
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	Evropský sociální fond
ESI fondy	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
IPRM	Integrované plány rozvoje měst
IPRÚ	Integrované plány rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
ITI	Integrované územní investice
JVT	Jednotný vnitřní trh
MAS	Místní akční skupina
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
OMO	Ostravská metropolitní oblast
OP	Operační program
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OPD	Operační program Doprava
ORP	Obec s rozšířenou působností
PMO	Pražská metropolitní oblast
PRV	Program rozvoje venkova
TEN-T	Transevropská dopravní síť
VaV	Výzkum a vývoj

ÚVOD

Regionální politika je v současné době vnímána jako jedna z nevýznamnějších aktivit Evropské unie. Je realizovaná v rámci sedmiletých programových období, pro která Evropská unie stanovuje specifické cíle a podmínky čerpání finančních prostředků. Jednotlivá programová období se od sebe odlišují a v souvislosti se získanými zkušenostmi z předchozích období jsou voleny nové postupy a nástroje, které přispívají ke zvýšení efektivnosti a naplňování cílů této politiky. Programové období 2014-2020 tak přináší řadu nových aspektů a změn, přičemž mezi hlavní novinky tohoto programového období patří využívání integrovaných nástrojů územní dimenze. Územní dimenze, kterou lze charakterizovat jako jeden ze základních pilířů evropské integrace, umožňuje koncentrovat prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů a současně přispívá k tomu, aby podpora nebyla plošná a směřovala vždy do konkrétního území.

V podmínkách České republiky je integrovaný přístup s využitím ESI fondů realizován prostřednictvím tří integrovaných nástrojů – integrovaných územních investic, integrovaných plánů rozvoje území a komunitně vedeného místního rozvoje. Integrované územní investice (dále také „ITI“) představují nový nástroj využívaný v největších metropolitních oblastech celostátního významu včetně jejich zázemí, který vyhledává funkční vazby mezi jednotlivými projekty v území a přispívá k vytváření synergických efektů. Integrované plány území přispívají k udržitelnému rozvoji regionálních pólů růstu a jejich spádového území, které nejsou součástí území ITI. Komunitně vedený místní rozvoj pak představuje rozvoj vedený místními akčními skupinami, kdy je kladen důraz na místní potřeby a potenciál.

Cílem diplomové práce je zachytit integrované nástroje územní dimenze, které představují nový prvek regionální politiky v programovém období 2014-2020 a navrhnout vhodný způsob pro hodnocení jejich dopadů do území. Diplomová práce se blíže zaměřuje na první ze tří zmíněných nástrojů, a to integrované územní investice (ITI), a to nejen z důvodu rozsahu diplomové práce, ale také v souvislosti se skutečností, že nástroj integrované plány rozvoje území (IPRÚ) nebude v dalším programovém období využíván a dojde k jeho nahrazení právě integrovanými územními investicemi.

K naplnění hlavního cíle diplomové práce jsou stanoveny následující dílčí cíle:

- teoretické vymezení územní dimenze a integrovaných nástrojů využívaných v programovém období 2014-2020 v podmínkách České republiky
- vymezení metropolitních oblastí a aglomerací využívajících integrované nástroje

- zachycení problémů a potřeb metropolitních oblastí a aglomerací, především v rámci území ITI
- zachycení prioritních oblastí podpory a předpokládané finanční alokace z ESI fondů, především v rámci území ITI
- zachycení projektových záměrů a projektů jednotlivých metropolitních oblastí a aglomerací, především v rámci území ITI

V návaznosti na cíl diplomové práce byly formulovány čtyři výzkumné otázky, kterými jsou:

1. Jaký je dopad územní dimenze integrovaného nástroje ITI na Českou republiku?
2. Jaká je míra podobnosti území ITI z hlediska jejich problémů a priorit?
3. Jaká je variabilita ve využívání operačních programů jako zdroje podpory?
4. Jaká je úroveň korelace mezi předpokládanou finanční alokací ITI na obec a předpokládanou finanční alokací ITI na obyvatele?

Diplomová práce je zpracována s využitím odborné české a zahraniční literatury, důvěryhodných elektronických zdrojů a strategických dokumentů na úrovni České republiky i Evropské unie. V úvodních kapitolách jsou využity metody deskripce a explanace, které přibližují problematiku regionální politiky a její charakteristiky v programovém období 2014-2020. V druhé části diplomové práce je pak provedena triangulace, s využitím empirických neexperimentálních metod, a komparační analýza. V této části byly využity především veřejně dostupné informace a data poskytovaná ze strany metropolitních oblastí a aglomerací, nejčastěji se jednalo o integrované strategie ITI a IPRÚ, mid-term evaluace ITI a informace o projektech. V rámci komparační analýzy, zaměřené na hodnocení dopadů ITI do území, byly využity matematické a statistické metody, umožňující porovnání zjištěných údajů nejen mezi sebou, ale i vůči České republice jako celku. V diplomové práci je také využita řada nástrojů vizualizace, nejčastěji v podobě tabulek, grafů a map.

1 REGIONÁLNÍ POLITIKA EU A JEJÍ VÝZNAM PRO ČESKOU REPUBLIKU V OBDOBÍ 2014-2020

1.1 Regionální politika Evropské unie

Regionální (kohezní) politika Evropské unie (dále také „EU“) představuje významnou součást politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Jedná se o specifickou politiku Evropské unie, která má jako jediná za cíl snižovat meziregionální disparity, tedy rozdíly v hospodářském, sociálním a environmentálním rozvoji, a vyrovnávat rozdíly v životní úrovni obyvatel regionů jednotlivých členských států. (Palán, 2009)

V dokumentech Evropské unie se pojmy regionální politika či strukturální politika téměř nevyskytují. Nejčastěji se zde objevuje pojem politika soudržnosti, který je předcházejícím dvěma nadřazený, jelikož politika soudržnosti může disponovat i jinými nástroji, než jakými disponuje regionální či strukturální politika. (Cvik, 2016)

Nositeli regionální politiky jsou na nadnárodní úrovni Evropská komise a další evropské instituce, na národní úrovni jsou jimi pak vláda, ministerstva a další orgány státní správy. Na regionální úrovni ji vykonávají orgány územní samosprávy a další klíčové aktéři, kterými jsou podnikatelé, podniky a jiné instituce. (Stejskal, Kovárník, 2009)

Tato politika je koncipována jako tzv. komunitární či koordinovaná politika, to znamená, že její realizaci provádějí samy členské státy, ale její koordinace a harmonizace spadá do působnosti orgánů EU. Cíle a priority regionální politiky se odvíjejí a zaměřují na většinu zásadních problémů členských států a přistupujících zemí. Podpora regionální politiky je pak zaměřena na ekonomicky slabé a zaostávající regiony, regiony se sociálními problémy a poškozeným životním prostředím. (Kašparová, Půček et al., 2009)

„Regionální politika představuje soubor nástrojů na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit. Základní podmínkou pro regionální politiku a její aplikaci je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority. Regionální politiku lze označit za politiku solidarity. Prostřednictvím této politiky Evropská unie přispívá k rozvoji zaostalých regionů, regionů, ve kterých je zemědělství na ústupu. Hlavním cílem regionální politiky je posílení hospodářské, sociální i územní soudržnosti Evropské unie.“ (Cvik, 2016, 25)

Evropská unie však nepodporuje pouze regiony, v nichž je zemědělství na ústupu, jak uvádí Cvik, ale i další problematické regiony jakými jsou například regiony postižené útlumem

těžkého průmyslu či zaostalé venkovské regiony. (Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018)

Představitelé regionální politiky mají k dispozici širokou škálu možností, jak tuto politiku provádět. Nástroje regionální politiky lze pak klasifikovat mnoha různými způsoby, slouží však zejména k ovlivnění místního rozhodování domácností a firem nebo ke změně úrovně příjmů a výdajů v konkrétních regionech. Z tohoto důvodu lze tyto nástroje rozdělit na mikroekonomické a makroekonomické. Mikroekonomické politické nástroje slouží především k ovlivňování alokace práce a kapitálu v rámci jednotlivých odvětví průmyslu i regionů. Makroekonomické nástroje jsou pak využívány zejména ke změně úrovně agregovaných regionálních příjmů a výdajů. (Armstrong, Taylor, 2000)

Zahradník (2017, 4) uvádí, že *„kohezní politika EU představuje podstatnou část rámce hospodářské politiky EU, společně s politikami aplikovanými na makro– i mikroúrovni. Z tohoto důvodu musí být tato politika silně obsahově svázána s Jednotným vnitřním trhem (JVT) a klíčovými komunitárními prioritami, zejména pak se Strategií Evropa 2020.“* Kohezní politika může podle Zahradníka napomoci k „chytřejší“ a „zelenější“ ekonomice Evropské unie a svým působením může také přispět k maximalizaci dopadu ostatních politik EU.

Na počátku integračních snah, především v poválečném období, nebyla problematika meziregionálních rozdílů a potažmo i samotné regionální politice věnována větší pozornost. Více pozornosti se této politice dostalo až v souvislosti s prohlubováním hospodářské integrace a v důsledku hospodářských krizí (například hospodářské krize z let 2008 a 2009) a rozšiřováním Evropské unie o nové členské státy (k největším dosavadním rozšíření došlo v roce 2004, tehdy přistoupilo deset států a jedním z nich byla i Česká republika), tehdy došlo k dalšímu prohloubení hospodářských, sociálních a územních rozdílů. (Palán, 2009)

Politika soudržnosti nepatří mezi původní politiky Evropské unie. V preambuli Římské smlouvy z roku 1957, zakládající smlouvy Evropského hospodářského společenství, se sice objevila přání signatářských států snížit regionální rozdíly členských zemí, k vytvoření regionální politiky jako takové došlo ale až o 20 let později. Dnešní politika soudržnosti vznikla až na konci 80. let v souvislosti s podpisem a ratifikací Jednotného evropského aktu. Vznik politiky soudržnosti byl doprovázen dramatickým zvýšením výdajů ze strukturálních fondů. Na konci 90. let výdaje na politiku soudržnosti tvořily více než třetinu rozpočtu Evropské unie a stala se tak po společné zemědělské politice druhou největší oblastí výdajů EU. (Baun, Marek, 2014)

Po přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986 se začala politika soudržnosti rozvíjet ve vztahu k jednotnému vnitřnímu trhu a zaměření na méně rozvinuté oblasti. Hospodářská a sociální soudržnost se stala jedním z cílů Evropského společenství a současně byly také stanoveny základní principy této politiky. V červnu 1988 Evropská rada zdvojnásobila rozpočet strukturálních fondů a přijala první regulaci politiky soudržnosti, kterou doprovázelo zavedení nových nástrojů, institucí i principů v souvislosti s nabytím platnosti Maastrichtské smlouvy 1. listopadu 1993. Od roku 2000 ovlivňovala politiku soudržnosti především Lisabonská strategie a připravované rozšíření EU, ke kterému došlo v květnu 2004. V současné době je politika soudržnosti upravena Smlouvou o fungování EU a regionální politika je v rámci Evropské unie upravena celou řadou právních aktů. (Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018; Cvik, 2016)

Rozšíření Evropské unie o nové členy v roce 2004 představovalo změnu poměrů v rámci EU. Většinu nových členských států, které se k EU připojily od roku 2004, představovaly země střední a východní Evropy. Tyto členské státy měly některé společné charakteristiky, například relativně nízkou úroveň prosperity ve srovnání s průměrem EU v době jejich přistoupení a jejich transformaci z bývalých socialistických států na státy demokratické s tržní ekonomikou. Tyto charakteristické rysy měly zásadní vliv na trendy, výzvy a podobu současného územního rozvoje a vedly k rostoucí heterogenitě přístupů k územnímu plánování v rozšířené EU. (Adams, Cotella, Nunes, 2011)

Při přípravě programového období 2014-2020 byly vytvořeny nové programy, které jsou nově spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. Na rozdíl od předchozího programového období se tak nejedná o přímé financování pouze v rámci EU. Jednotlivé operační programy byly zpracovány jak na úrovni Evropské unie, tak i na národní úrovni každého členského státu. Problematikou tohoto programového období byla skutečnost, že čerpání finančních prostředků započalo až v roce 2015. (Cvik, 2016)

V rámci programového období 2014-2020 je hlavním cílem členských států EU přispívat k naplňování strategie Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Na základě tohoto dokumentu byla každým členským státem zpracována dohoda o partnerství, která byla následně posuzována a chválena Evropskou komisí.

1.1.1 Strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 neboli Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, je dokument, který představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie, která nahradila Lisabonskou strategii obsahující výhled do roku 2010. (Vláda ČR, nedatováno¹)

Lisabonská smlouva byla schválena Evropskou radou v roce 2000 jako reakce na potřebu obnovy vysoké ekonomické dynamiky a vysoké konkurenceschopnosti založené na znalostech. Lisabonská smlouva byla tvořena třemi pilíři – ekonomickým, sociálním a ekologickým, a náprava ekonomiky měla být mířena pěti různými směry (Hloušek et al, 2015):

1. Zvýšení zaměstnanosti obyvatel tak, aby míra zaměstnanosti dosahovala v roce 2010 v průměru 70 %.
2. Proměna EU ve znalostní ekonomiku a znalostní společnost, včetně všeobecně přístupného internetu a vyšších výdajů na výzkum, vývoj a podporu inovací.
3. Provádění komplexních ekonomických reforem vedoucích například k zcela funkčnímu vnitřnímu trhu, odstranění překážek podnikání a zlepšení soutěžního prostředí.
4. Modernizace evropského sociálního modelu prostřednictvím reformy penzijního a zdravotního systému a zpružnění trhu práce.
5. Zlepšování kvality života a podpora udržitelného rozvoje například v souvislosti s nakládáním s přírodními zdroji.

Lisabonská smlouva tak ve své podstatě představovala soubor provázaných reforem, které navázaly na předešlé programy EU.

Pešek (2005, 4) hodnotí situaci následovně: *„Nadměrné množství nejasně formulovaných cílů a nevhodně nastavený systém řízení lisabonského procesu se ve svém důsledku promítl v nedostatečné implementaci cílů a opatření jak na evropské, tak zejména na národní úrovni. Lisabonská agenda nebyla ze strany jednotlivých členských zemí vnímána jako dostatečně konzistentní a byla spíše na okraji zájmu politických elit i široké veřejnosti. Je zřejmé, že v takové podobě Lisabonská strategie nemohla představovat skutečný nástroj koordinace hospodářské politiky“*

¹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Přestože Lisabonská smlouva nedosáhla požadovaných výsledků, již v březnu 2008 se na summitu Evropské komise (dále také „EK“) ozývaly názory, že by na ni mělo být navázáno. V listopadu 2009 vyzvala Evropská komise k diskusi o podobě nové strategie, do které bylo následně zasláno přibližně 1 400 příspěvků. (Hloušek et al.,2015) Díky zasláným návrhům Evropská komise sestavila a následně i 3. března 2010 publikovala sdělení Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.

Hloušek et al. (2015) však upozorňují jednak na to, že sdělení nejsou sice závaznými právními akty, ale mohou mít závažné faktické účinky v oblasti aplikace práva, jednak vidí hlavní odlišnost mezi strategií Evropa 2020 a Lisabonskou smlouvou v rozdílném diskurzu zdůrazňujícím konkurenceschopnost.

Strategie Evropa 2020 je tvořena třemi vzájemně propojenými prioritami, kterými jsou:

- **Inteligentní růst**, který vychází z potřeby rozvoje ekonomiky na základě znalostí a inovací.
- **Udržitelný růst**, který spočívá v podpoře ekologičtější a konkurenceschopnější ekonomiky.
- **Růst podporující začlenění**, prostřednictvím podpory vysoké zaměstnanosti vyznačující se sociální a územní soudržností. (Zahradník, 2017)

Tyto tři priority jsou dále rozepsány do pěti kvantifikovaných hlavních cílů, kterých mělo být do roku 2020 rámci strategie Evropa 2020 dosaženo:

1. Dosažení 75 % zaměstnanosti obyvatel ve věku 20-64 let, například prostřednictvím většího zapojení mladých lidí, pracovníků s nízkou kvalifikací či starších pracovníků a zlepšení integrace legálních migrantů.
2. Zlepšení podmínek výzkumu a vývoje, tak aby kombinace veřejných a soukromých investic do tohoto odvětví dosáhla 3 % hrubého domácího produktu (dále také „HDP“) Evropské unie.
3. Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % (nebo 30 % za příznivých podmínek) oproti hodnotám z roku 1990, zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšení energetické účinnosti o 20 %.
4. Zlepšení úrovně školství se snahou snížení míry předčasně ukončované školní docházky a odborné přípravy pod hranici 10 % a zvýšení podílu obyvatel ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním vzděláním nejméně na 40 %.

5. Podpora sociálního začleňování, především prostřednictvím snižování chudoby a snižování počtu obyvatel ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů osob. (Vláda ČR, nedatováno; Sabadash et al., 2019)

Již nyní jsou k dispozici hodnocení programového období 2014-2020, podle kterých je zřejmé, že strategie Evropa 2020 významně přispěla k sociálně-ekonomickému rozvoji Evropské Unie a přinesla celou řadu zajímavých impulsů a politických cílů, které nevycházejí jen z aktuálních priorit Evropské komise, ale jsou relevantní i vzhledem k současným výzvám, kterým čelí jednotlivé členské státy. Členské země, které přistoupily k definování cílů seriózně a realisticky mohou tuto strategii využívat jako obecný rámec, který definuje hlavní priority a vzhledem ke své politické závaznosti v mechanismu politického systému EU může napomoci i k domácímu politickému konsenzu. (Sabadas et al., 2019; Hloušek et al., 2015)

V následující tabulce 1.1 jsou uvedeny národní cíle České republiky pro jednotlivé oblasti v rámci Strategie Evropa 2020, kterými jsou zaměstnanost, výzkum a vývoj, změna klimatu a udržitelný rozvoj energie, vzdělání a boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Tabulka 1.1 - Národní cíle České republiky v rámci strategie Evropa 2020

Oblasti politiky	Národní cíle České republiky
Zaměstnanost	<p>Celková míra zaměstnanosti 75 %.</p> <p>Zaměstnanost žen na úrovni 65 %.</p> <p>Zaměstnanost starších pracovníků na úrovni 55 %.</p> <p>Snížení míry nezaměstnanosti osob ve věku 15-24 let o 1/3 oproti hodnotám z roku 2010.</p> <p>Snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o 1/4 ve srovnání s rokem 2010.</p> <p>Snížení administrativní zátěže podnikatelů oproti roku 2005 o 30 %.</p> <p>Zvýšení produktivity práce oproti hodnotám z roku 2010 o 20 %.</p>
Výzkum a vývoj	Investice do výzkumu a vývoje ve výši 2,7 % národního HDP.
Změna klimatu, udržitelný rozvoj energie	V této oblasti si Česká republika nestanovila žádný explicitní cíl.
Vzdělávání	<p>Poměr vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve věku 30-34 let ve výši 32 %.</p> <p>Poměr žáků předčasně ukončujících školní docházku ve výši 5,5 %.</p>
Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení	<p>Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008.</p> <p>Snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000 osob (snížení počtu těchto lidí na úroveň pod 15 %).</p>

Zdroj: upraveno podle (Vláda ČR, nedatováno)

V globálním kontextu hraje strategie Evropa 2020 významnou roli a na jejím základě byla vytvořena Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj. Tato Agenda byla formálně přijata na summitu Organizace spojených národů v září 2015 s názvem „Transformujeme náš svět: Agenda pro udržitelný rozvoj do roku 2030.“ (Sabadash et al., 2019)

1.1.2 Dohoda o partnerství jako výchozí dokument pro období 2014-2020

Dohoda o partnerství představuje zastřešující strategický dokument pro programové období 2014-2020, který je zpracovaný jednotlivými členskými státy Evropské unie a který stanovuje cíle a priority pro využívání strukturálních a investičních fondů za účelem naplnění cílů

strategie Evropa 2020. Tato dohoda je určující a svým obsahem závazná i pro jednotlivé programové dokumenty, kterým je nadřazena. Je zpracována obecněji a detailnější informace týkající se jednotlivých programů v ní nejsou obsaženy. Tyto informace jsou pak obsaženy v samotných programových dokumentech. (Cvik, 2016; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno a²)

Dohoda o partnerství nahradila Národní rozvojový plán účinný v programovém období 2007-2013, na rozdíl od něho však pokrývá veškeré Evropské strukturální a investiční fondy (dále také „ESI fondy“). Její obecný rámec, obsah a náležitosti jsou vymezeny nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 (dále také „obecné nařízení“) a její zpracování představovalo povinnost pro každý členský stát, který se chtěl v období 2014-2020 podílet na kohézní politice, a především využívat ESI fondy. Jejím vypracování předcházely obsáhlé a komplexní diskuse s partnery a společný dialog s Evropskou komisí. (Zahradník, 2017)

Obecné nařízení stanovené Evropskou komisí formuluje náležitosti, které musí obsahovat dohody o partnerství jednotlivých členských států. Mezi takové náležitosti patří také opatření zajišťující soulad se strategií Evropa 2020, opatření sloužící k zajištění efektivního využívání ESI fondů, souhrn předběžných hodnocení programů, přehled plánovaných opatření v rámci programů atd. Kromě toho je zde stanoven způsob naplňování integrovaného přístupu k územnímu rozvoji v konkrétních podmínkách členského státu a zdůraznění hlavních priorit pro ESI fondy. (Evropský parlament a Rada EU, 2013)

V České republice byla dohoda o partnerství zpracována pod vedením Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dále také „MMR ČR“) v rámci širokého partnerství, které zahrnovalo nejen zástupce Evropské komise, ale i zástupce regionálních a místních samospráv, zaměstnavatelských a zaměstnaneckých svazů, akademické sféry, neziskového sektoru a dalších. Jedná se tedy o dokument založený na shodě všech zainteresovaných aktérů v České republice. Proces tvorby a vyjednávání trval přibližně tři roky a k jeho definitivnímu schválení Evropskou komisí došlo dne 26. srpna 2014. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno a)

Dohoda o partnerství s Českou republikou se týká Evropského fondu pro regionální rozvoj Fondu soudržnosti, Evropského sociálního fondu, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu. Dohoda o partnerství dále upravuje

² Datum vydání se nepodařilo dohledat

využívání prostředků z těchto pěti fondů, tak aby Česká republika naplnila cíle v oblasti inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. (Evropská komise, 2014a)

1.1.3 Principy regionální politiky EU

Poskytování intervencí za účelem posilování hospodářské a sociální soudržnosti a snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů se uskutečňuje na základě jasně definovaných principů, kdy aktuální principy v daném programovém období jsou vždy obsaženy v konkrétních nařízeních Rady EU. Tyto zásady se v evropské legislativě objevily poprvé v roce 1988 v souvislosti s reformou fondů. (Boháčková, Hrabánková, 2009)

Při poskytování finančních prostředků z ESI fondů se v rámci regionální politiky EU vychází ze čtyř základních principů, kterými jsou: princip koncentrace, princip partnerství, princip programování a princip doplňkovosti. (Cvik, 2016)

V České republice se vedle čtyř základních principů používají i tři další principy, které se uplatňují při využívání prostředků ze strukturálních fondů. Jedná se o princip monitorování a vyhodnocování, zahrnující dodržování procedur průběžně sledujících realizaci projektu. Dalším je princip solidarity, který vychází ze základních principů integračního procesu, kdy dochází k podpoře ekonomicky méně rozvinutých zemí. Třetím principem je princip subsidiarity, který spočívá v naplňování jednotlivých cílů na co nejnížší možné úrovni rozhodování. (Palán, 2009)

Princip koncentrace

Princip koncentrace spočívá ve využívání prostředků fondů pouze k realizaci předem stanovených cílů. Finanční prostředky by měly být využívány co nejefektivněji na projekty přinášející největší užitek, a to zejména v nejvíce problémových regionech. (Palán, 2009)

Základní jednotkou koncentrace je operační program nikoli každý jednotlivý projekt. Z tohoto důvodu by měli být operační programy co nejvíce komplexní a ucelené. V poslední době se navíc princip koncentrace projevuje také v podobě nalézání integrované provázanosti, která má překonávat stále rozšířenou izolovanost a nízkou obsahovou provázanost jednotlivých programů. K tomu mají také přispívat integrované nástroje územní dimenze, jakož to nový prvek regionální politiky v programovém období 2014-2020. (Zahradník, 2017)

Princip partnerství

Snad nejvýznamnější přínos prováděných reforem z roku 1989 byl rostoucí význam partnerství. Partnerství je také mnohými považováno za zásadní pro úspěch regionální politiky

EU. Pro toto tvrzení existují tři hlavní důvody. Zaprvé, členské státy by měly nadále provádět vlastní regionální politiku, ale za předpokladu vzájemné úzké spolupráce. Druhým důvodem je, že EU není konkrétním federálním systémem a chybí jí pravomoci v oblasti zvyšování daní. Evropská unie nemá v podstatě dostatečný vliv na to, aby mohla sama provádět regionální politiku, k tomu je nezbytná funkční spolupráce s členskými státy. Posledním důvodem je měnící se systém správy a řízení v rámci EU, kde hrají čím dál větší roli regionální a místní orgány hospodářského rozvoje. (Armstrong, Taylor, 2000)

Princip partnerství je založen na úzké spolupráci mezi orgány členského státu a Evropskou komisí, přičemž jsou do spolupráce zapojeny i regiony, města, obce vzdělávací instituce a další soukromé subjekty. Cílem partnerství je zajištění rozdělení finančních prostředků při přímé účasti konkrétních příjemců. (Palán, 2009)

Výsledné programy představují sdílení názorů v rámci konzultačního procesu, kdy jsou připravované návrhy programů jednotlivých států široce konzultovány se zainteresovanými subjekty a partnerství pak nabývá horizontálního i vertikálního rozměru. Posílení principů partnerství a programování, včetně zavedení kontrolních mechanismů přispělo k tomu, aby se výkon kohezní politiky decentralizoval, a to především ve fázi výběru projektů. (Zahradník, 2017)

V programovém období 2000-2006 tvořilo partnerství a doplňkovost jedinou zásadu, v programovém období 2007-2013 a 2014-2020 jsou tyto zásady již oddělené. Partnerství je ve vztahu k integrovaným nástrojům územní dimenze zcela rozhodující. Zahrnuje nejen jejich přípravu a provádění, ale i monitorování a hodnocení, a to vše v plném souladu s příslušnými institucionálními, právními a finančními pravomocemi každé skupiny partnerů. (Boháčková, Hrabánková, 2009)

Princip programování

Princip programování představuje proces organizace, přijímání rozhodnutí a financování v několika fázích, které jsou určeny k víceletému provádění společných projektů EU a členských států za účelem dosažení stanovených cílů. Na základě tohoto principu jsou vlády jednotlivých členských států povinny předkládat Evropské komisi komplexní programy pro řešení regionálních disparit daných regionů. Po schválení těchto projektů jsou na ně následně alokovány prostředky ze strukturálních fondů. (Cvik, 2016)

Z počátku byl programovací přístup k regionální politice v rozporu s tradičními způsoby, jakými byla regionální politika realizována například ve Velké Británii, kde byla nabízena investiční pomoc jednotlivým projektům. Od roku 1989 však již byla převážná část pomoci

realizována prostřednictvím strukturálních fondů EU a v následujících rozpočtových obdobích byly programy koncipovány jako sedmileté strategie pokrývající celé období. (Armstrong, Taylor, 2000)

Podpora socioekonomické úrovně vyspělosti nejméně rozvinutých regionů je prováděna na základě integrovaných programových dokumentů zpracovávaných v rámci víceletých programových období. Jedná se zpravidla o programové dokumenty s víceoborovým zaměřením, kdy prostředky jsou primárně alokovány na celé programy, nikoli na jednotlivé projekty. Je zde nezbytné vymezení záměrů s delší časovou platností a návazností na strategie. Hlavní programové dokumenty se od sebe v různých programových obdobích liší, a to jak svým názvem, tak i obsahem. Pro období 2014-2020 se tak jedná o Společný strategický rámec, dohodu o partnerství a operační programy. (Zahradník, 2017)

Princip adicionality (doplňkovosti)

Princip doplňkovosti vyjadřuje skutečnost, že by finanční prostředky ze strukturálních fondů měli sloužit jako doplněk výdajů ze státních či veřejných rozpočtů, nikoli je nahrazovat. Členské státy se tedy na financování projektů musí alespoň určitou mírou podílet. Pro členské státy je tato zásada jednou z určujících, ne vždy však byla z jejich strany správně pochopena. Ačkoli se jedná o doplněk ke zdrojům ze státních či veřejných rozpočtů, svou výší je velmi významný. (Palán, 2009; Boháčková, Hrabánková, 2009)

Ukázalo se, že tohoto principu se dosahuje nejsložitěji. Na neochotu mnoha členských států dodržovat princip doplňkovosti reagovala Evropská unie rozšiřováním monitorovacích postupů. Pro spolufinancování projektů jsou ze strany EU stanoveny přesné sazby a na úrovni jednotlivých projektů existují přísné předpisy pro odpovídající financování z národních zdrojů. Navzdory všem těmto opatřením zůstává pro EU princip doplňkovosti problémem. (Armstrong, Taylor, 2000)

V důsledku problémovosti principu doplňkovosti je potřeba uskutečňovat takové kroky, díky kterým bude efektivnější a současně se zamezí jeho zneužívání ze stran členských států. „*Součástí principu doplňkovosti je i provedení testu adicionality, kdy předmětem zkoumání je, zda členský stát úmyslně a cíleně nesnížil objem výdajů z domácích zdrojů na určitou oblast jenom proto, že na tutéž oblast budou poskytnuty zdroje z fondů EU. Pouze v případě zvláště závažných důvodů, například hluboké ekonomické krize, je v tomto ohledu možná výjimka.*“ (Zahradník, 2017, 75) Uplatňování zásady adicionality je ověřováno jak ze strany Evropské komise, tak i ze strany členského státu. Výsledky ověřování adicionality v jednotlivých členských státech Evropská komise následně zveřejňuje. (Boháčková, Hrabánková, 2009)

1.1.4 Principy České republiky v programovém období 2014-2020

Při vytváření podkladů pro dohodu o partnerství byly Českou republikou definovány čtyři národní principy využívání kohezní politiky EU v období 2014-2020 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012; Zahradník, 2017):

Princip strategického zaměření a propojování – Priority a cíle jsou podřízeny naplňování strategie Evropa 2020, Národního programu reforem a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky. Samotné operační programy jsou stanoveny tak, aby podporovaly skutečné priority. Tyto priority jsou navrženy spolu se stanovením reálných a měřitelných výsledků. Plánované intervence by se měly co nejvíce doplňovat a podporovat.

Princip podpory fungujícího trhu – Operační programy jsou podporovány prostřednictvím kohezních intervencí pouze v těch sektorech a odvětvích, ve kterých dochází k selhávání trhu nebo zde tržní prostředí vůbec neexistuje. V tomto případě je vždy zvažována forma podpory, přičemž by nemělo docházet k vytlačování soukromého kapitálu, ale naopak k podpoře jeho zapojení. Systém operačních programů musí být nastaven nediskriminačním způsobem a podporovat zejména ty oblasti, které pomohou zvýšit konkurenceschopnost ČR.

Princip podpory kvalitních projektů – Prostřednictvím racionální a efektivní soustavy ukazatelů dochází k podporování těch programů, kterými lze měřitelně realizovat stanovené cíle a priority. Doklady o proveditelnosti projektu se předkládají nejen pro fázi vlastní realizace, ale především ve fázi využívání výstupů a dosahování výsledků. Projekty by měly být hodnoceny v celém kontextu dosahování cílů intervence. Menší počet operačních programů více zaměřených na konkrétní problémy ČR navíc umožní zajistit efektivnější koordinaci a kontrolu a současně přispěje ke snížení rizika distorze trhu a neefektivních výdajů.

Princip snadnější přípravy a realizace projektů – Koordinátor má na starosti vytvořit zjednodušené a jednotné metodické prostředí pro přípravu projektů, včetně kvalitní přípravy a stability lidských zdrojů v rámci celého programového procesu. Žadatelé a příjemci prostředků operačních programů mohou projekty realizovat snadněji než doposud, a to hlavně díky elektronizaci agend a sjednocení pravidel. Podstatným faktorem je také zvyšování kvality projektů a výkonu aktérů implementační struktury.

1.2 Financování regionální politiky EU

V rámci financování regionální politiky byla již pro programové období 2007-2013 přijata opatření, která mají omezit roztříštěnost fondů a zároveň stanovit jasná pravidla pro výběr regionů, které pro svůj rozvoj potřebují podporu nejvíce. (Cvik, 2016)

Financování regionální politiky Evropské unie je podmíněno programováním, které je založené na povinnosti zpracovávat víceleté rozvojové programy. Strukturální fondy se využívají k podpoře rozvojových programů s vlastním rozpočtem, členěným podle priorit, subprogramů a jednotlivých opatření. (Palán, 2009)

Evropská unie využívá v rámci programového období 2014-2020 na financování regionální politiky EU zejména tyto fondy (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015a; Centrum investic, rozvoje a inovací, Královehradecký kraj, 2016):

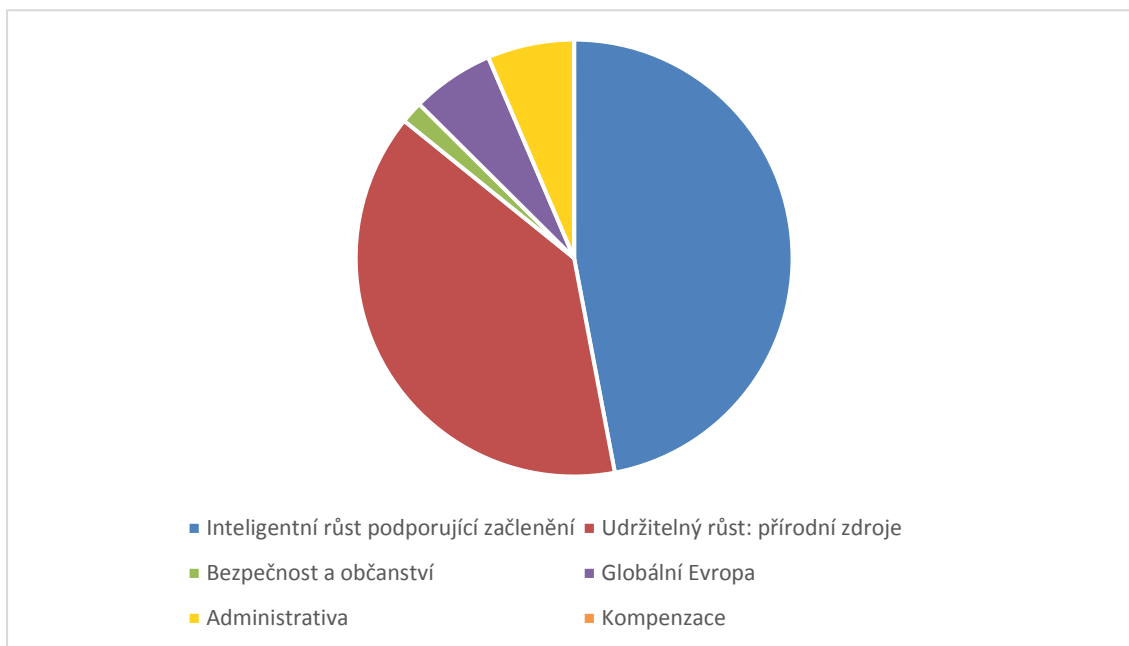
- **Evropský fond regionálního rozvoje** (dále také „ERDF“) je co do objemu finančních prostředků největším ze všech ESI fondů. Zaměřuje se především na modernizaci a posilování hospodářství členských států. Z ERDF jsou pak financovány především investiční projekty, jako je např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží nebo podpora inovačního potenciálu podnikatelů. Klíčovými oblastmi, kam by měla směřovat podpora z ERDF, jsou inovace a výzkum, podpora malých a středních podniků, digitální agenda a nízkouhlíkové hospodářství.
- **Fond soudržnost** (dále také „FS“), jinak také Kohezní fond, je určen na podporu rozvoje členským státům, jejichž HDP na obyvatele nepřesahuje 90 % průměru EU. Intervence FS jsou zaměřeny na dopravní infrastrukturu většího rozsahu, na ochranu životního prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.
- **Evropský sociální fond** (dále také „ESF“), jehož hlavním smyslem je podpora neinvestičních projektů podporujících vznik pracovních míst a zvýšení zaměstnanosti, vzdělávání, sociálního začleňování, boj proti chudobě a funkční státní správu.
- **Evropský námořní a rybářský fond** (dále také „ENRF“) je zaměřen na financování námořní a rybářské politiky EU. Slouží k financování aktivit týkajících se například mořského a vnitrozemního rybolovu, investic na modernizaci zpracovatelského průmyslu či zlepšování akvakultury.
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (dále také „EZFRV“) slouží především na podporu kvalitního života na venkově. Prostředky z EZFRV slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, k zajišťování udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a k dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit.

Hlavní zásadou pro využívání prostředků z rozpočtu EU je přísné oddělení složek řídicích, platebních, auditních a certifikačních. Řídící orgány v České republice určuje vláda, pro období 2007-2013 jimi byly Regionální rady Regionů soudržnosti a ministerstva, v programovém období 2014-2020 je však jejich činnost delegována pouze na jednotlivá ministerstva. Každý řídicí orgán odpovídá za zavedení a udržování řídicího a kontrolního systému v souladu s požadavky Evropské komise a příslušných předpisů EU. Pro zajištění podmínky nezávislosti a oddělení funkce řídicí, platební a auditní jsou na základě rozhodnutí příslušných ministrů určeny útvary zabezpečující tyto činnosti. Oddělení certifikační funkce je zajištěno jmenováním nezávislého certifikačního orgánu, kterým je platební certifikační autorita. (Cvik, 2016)

Kohezní politika Evropské unie je v období 2014-2020 postavena na víceletém finančním rámci pro toto období, který byl schválen 2. prosince 2013 po téměř čtyřletém období intenzivních diskusí. První etapa těchto diskusí započala již v červnu 2011 v podobě prvního návrhu Evropské komise. Podoba víceletého finančního rámce 2014-2020 a jeho jednotlivých kapitol byla formována pod vlivem soupeřících bloků. Na jedné straně stáli stoupenci lepšího nakládání s evropskými penězi, Like-minded group. Ti usilovali o úspornější podobu rozpočtu, a to pod hranicí 1 % hrubého národního důchodu (dále také „HND“) EU. Na straně druhé stála skupina nazývaná Přátelé koheze, tvořena především zeměmi, které z evropského rozpočtového přerozdělování profitují. Tato skupina byla naopak proti snížení objemu finančních prostředků. Česká republika měla pochopení pro obě skupiny, přestože typologicky spadá jednoznačně do skupiny druhé³. (Zahradník, 2017)

Víceletý finanční rámec pro období 2014-2020 je členěn do šesti výdajových okruhů, přičemž „Inteligentní růst podporující začlenění“ se dále dělí na dvě podoblasti, kterými jsou „Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost“ a „Hospodářská, sociální a územní soudržnost“. Víceletý finanční rámec programového období 2014-2020 představuje celkové závazky ve výši 1 082 551 mil. eur v běžných cenách. (Ministerstvo financí ČR, 2015)

³ Česká republika má od svého vstupu do EU v roce 2004 tzv. čistou pozici

Obrázek 1.1 – Víceletý finanční rámec 2014-2020 v mil. eur v běžných cenách

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo financí ČR, 2015)

Obrázek 1.1 znázorňuje rozdělení prostředků mezi jednotlivé výdajové okruhy v rámci víceletého finančního rámce. Téměř polovina všech prostředků měla být v programovém období vynaložena na „Intelligentní růst podporující začlenění“. Naopak nejmenší alokace ve výši 2 % veškerých zdrojů byla určena na „Bezpečnost a občanství“.

1.3 Význam regionální politiky EU pro Českou republiku

„Regionální politiku v České republice lze chápat jako činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je přispívat k harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v České republice, ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a ke zlepšení regionální hospodářské struktury.“ (Palán, 2009, 16-17)

Strategie regionálního rozvoje České republiky (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013a) byla poprvé zpracována v letech 1998 a 1999 Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Tento dokument obsahoval zásady sloužící k odstranění hlavních nedostatků do té doby omezeně uplatňované regionální politiky včetně všech základních principů regionální politiky Evropské unie. Strategie regionálního rozvoje České republiky přispěla k zajištění kompatibility české regionální politiky s regionální politikou EU a byla významným krokem v procesu přípravy ČR na regionální a strukturální politiku EU.

První právní normou, kterou byl v České republice regionální rozvoj upraven, byl zákon o podpoře regionálního rozvoje (ČR, 2000). V tomto roce bylo přijato i několik dalších zásadních zákonů a usnesení vlády, která měla zlomový význam pro českou regionální politiku. (Wokoun, 2003)

Pro to, aby Česká republika po vstupu do Evropské unie mohla čerpat finanční prostředky z fondů EU, bylo nutné zavést nový stupeň členění ČR odpovídající NUTS II – regionům soudržnosti, které jsou znázorněny na obrázku 1.2. Regiony soudržnosti se zpravidla skládají z jednoho, či více krajů, tak aby celky splňovaly podmínku 800 tisíc až tři miliony obyvatel.

Obrázek 1.2 – Mapa regionů soudržnosti

Zdroj: převzato (Ministerstvo pro místní rozvoj, nedatováno b⁴)

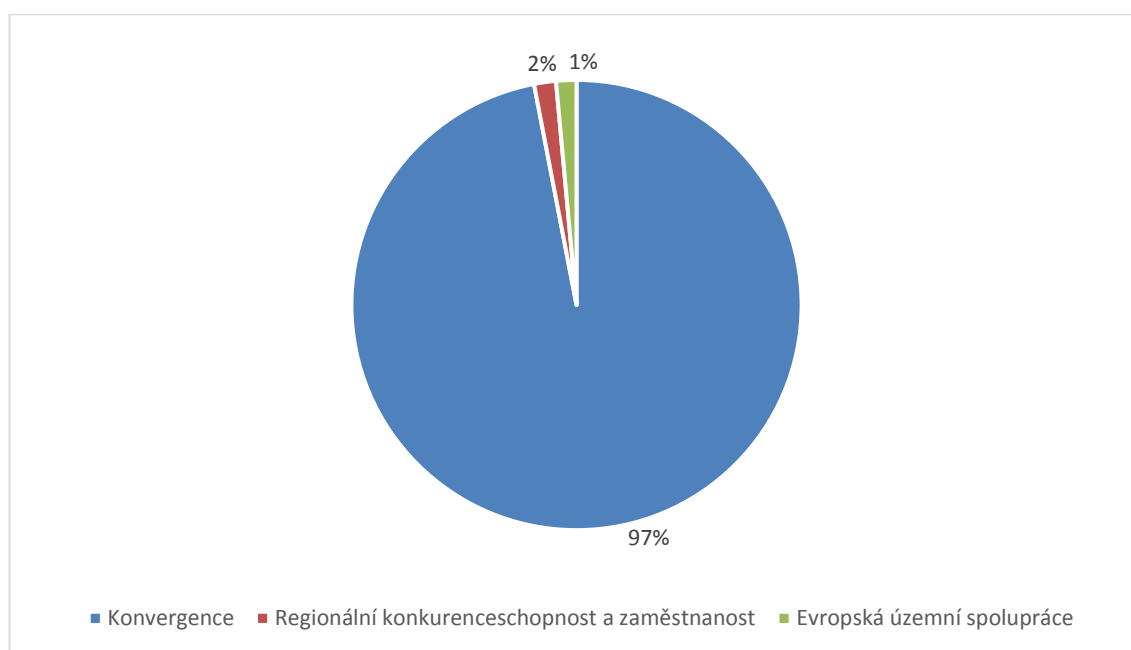
Modrou, zelenou a žlutou barvou jsou vyznačeny kraje, sousedící kraje stejné barvy tvoří NUTS II a jejich název je uvedený vždy v nejbližším černém lichoběžníku. Hlavní město Praha je bílé, protože nemá nárok na podporu z regionálního rozvoje.

Česká republika vstoupila do Evropské unie v roce 2004, v této době ještě probíhalo v oblasti regionální politiky sedmileté programové období 2000-2006. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR zpracovalo pro toto období Národní rozvojový plán, na základě kterého, byl schválen Rámec podpory společenství pro ČR v období 2004-2006. Česká republika v tomto období vyčerpala 99,54 % z 1 692 594 657 eur a z těchto prostředků realizovala více než 13 000

⁴ Datum vydání se nepodařilo dohledat

projektů z různých oblastí. (Paličková, Kuchyňková, nedatováno⁵; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno c⁶)

V programovém období 2007-2013 byly podmínky pro využívání prostředků z rozpočtu EU stanoveny nařízením Evropské Komise a Národním strategickým referenčním rámcem. Regionální politika EU měla stanoveny tři základní cíle – Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. Na tyto cíle bylo v rámci EU vyčleněno více jak 347 miliard eur a pro Českou republiku bylo z těchto prostředků určeno čerpat více jak 26 miliard eur, jejich rozdělení pro jednotlivé programové cíle zachycuje obrázek 1.3. (Cvik, 2016; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno d⁷)

Obrázek 1.3 – Rozdělení prostředků EU pro jednotlivé cíle programového období 2007-2013 v České republice v mil. eur

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj, nedatováno c)

Téměř celkový objem čerpaných prostředků, tedy zhruba 26 miliard eur, byl pak určen na plnění cíle „Konvergence“, mezi další dva cíle bylo rozděleno zhruba 808 mil. eur, což představuje 3 % čerpaných prostředků pro toto období.

⁵ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁶ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁷ Datum vydání se nepodařilo dohledat

1.3.1 Programové období 2014-2020

V programovém období 2014-2020 byly programy nově spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. Za účelem splnění cílů regionální politiky a řešení různorodých potřeb jednotlivých regionů, bylo pro Českou republiku vyčleněno téměř 24 mld. eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno e)

Regionální politika se v tomto programovém období vedle snahy o snižování rozdílů ve stupni rozvoje regionů snaží také o naplňování cílů strategie Evropa 2020. Záměrem Evropské komise je, aby se cílům této strategie podřídily i investiční priority kohezní politiky, z tohoto důvodu legislativa obsahuje požadavky na tzv. tematickou koncentraci. Na období 2014-2020 jsou stanoveny dva základní cíle, kterými jsou „Investice pro růst a konkurenceschopnost“ a „Evropská územní spolupráce“, a jedenáct tematických prioritních oblastí. (Provazníková, 2015)

Cíl „Investice pro růst a konkurenceschopnost“ vychází z rozdělení regionů EU do tří kategorií podle výše jejich HDP, jak prezentuje tabulka 1.2. V EU se tento cíl týká 272 regionů a spadá pod něho i celá Česká republika, včetně hlavního města Prahy. Na tento cíl je vyčleněno 97,6 % rozpočtu EU. (Provazníková, 2015; Euroskop, nedatováno⁸)

Tabulka 1.2 – Rozdělení regionů EU do kategorií podle výše HDP

Kategorie	HDP
Méně rozvinuté regiony	Nižší než 75 % průměru EU
Přechodové regiony	V rozmezí 75–90 % průměru EU
Více rozvinuté regiony	Vyšší než 90 % průměru EU

Zdroj: upraveno podle (Euroskop, nedatováno)

Cíl „Evropská územní spolupráce“ přispívá k podpoře vyváženého, harmonického a trvale udržitelného rozvoje území. Jedná se o podporu přeshraniční spolupráce regionů v kategorii NUTS III, v podmínkách České republiky se jedná o kraje, které spolu sdílejí vnitřní a některé vnější hranice, včetně regionů podél námořních hranic. Tento cíl se týká všech regionů v České republice a dochází ke spolupráci s Bavorskem, Saskem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Tento cíl byl stanoven již pro předcházející programové období a v období 2014-2020 je na jeho realizaci vyčleněno 2,4 % rozpočtu EU. (Provazníková, 2015; Euroskop, nedatováno)

⁸ Datum vydání se nepodařilo dohledat

K výše uvedeným základním cílům programového období 2014-2020 Provazníková (2015, 146) ještě vymezuje tematickou dimenzi: „*Charakteristikou kohezní politiky pro současné programové období je tematická a územní dimenze. Tematická dimenze představuje nutnost zaměření intervencí výhradně na témata stanovená v nařízení Evropské komise. V souladu s územní dimenzí budou podporována pouze vybraná území, v nichž se vyskytují největší problémy a kde bude mít podpora maximální dopad. Pro jednotlivé fondy je uvedeno 11 tematických oblastí.*“ (Provazníková, 2015, 146) Výčet jednotlivých tematických oblastí aktuálních pro programové období 2014-2020 je uveden na obrázku 1.4.

Tematický cíl
1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
2. Zlepšení přístupu, využití a kvality ICT technologií
3. Zvýšení konkurenceschopnosti MSP
4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik
6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách
8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
10. Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení
11. Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy

Obrázek 1.4 – Tematické cíle z obecného nařízení pro období 2014-2020

Zdroj: převzato (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012, 12)

Tematické cíle, uvedené na obrázku 1.4, byly v programovém období 2014-2020 stanoveny za účelem zvýšení efektivnosti a dosažení lepších výsledků. Slouží k věcnému vymezení priorit, na něž se ESI fondy ve všech členských státech musí zaměřovat. Jednotlivé členské státy si pak v rámci tematických cílů stanovily priority na základě svých problémů a potřeb rozvoje a určily si programy na národní úrovni. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015a)

2 ÚZEMNÍ DIMENZE V PODMÍNKÁCH ČR

Územní dimenze je dohodou o partnerství (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019) vymezena jako možnost koncentrovat prostředky z programů ESI fondů ve specifických typech území s cílem podporovat konkurenceschopnost a současně zohledňovat požadavky na vyrovnaní územních disparit.

Zahradník (2017) charakterizuje územní dimenzi jako jeden ze základních pilířů, na němž je od samého počátku postaven koncept evropské integrace. Její význam byl ještě zdůrazněn v souvislosti s výrazným rozšiřováním Evropské unie a nerovnoměrným hospodářským vývojem. Rozměr územní dimenze je posílen existencí jednotného vnitřního trhu, Schengenského prostoru, a hlavně existencí a identifikací problémů, které jsou společné pro dané území bez ohledu na administrativní národní hranice.

Územní dimenze vychází ze způsobu zohlednění typu území, kdy je podpora zaměřena vždy na konkrétní území. Při plánování intervencí jsou podstatné územní souvislosti a funkční vazby, odhalující územní problémy a potenciál, které usnadňují hledání vhodných kombinací strategických intervencí. Provázanost a v některých případech i podmíněnost intervencí pak přispívá k žádoucím územním synergickým efektům. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR; 2015c)

Na územní dimenzi lze nahlížet prostřednictvím následujících přístupů (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013a):

Územní přístup, který vychází z typologie území vymezující základní typy území charakterizované různými socio-ekonomickými ukazateli. Základními typy území jsou rozvojová území, stabilizovaná území a periferní území. Rozvojové území lze dále rozdělit na metropolitní oblasti, regionální sídelní aglomerace a regionální centra a jejich zázemí. Při realizaci operačních programů (dále také „OP“) v období 2014-2020 je zvolení vhodné typologie území předpokladem pro zdůvodnění výběru tematických cílů.

Integrované přístupy na územní úrovni představují zvláštní nástroj pro uplatnění územní dimenze, který slouží zejména k dosažení vyšší kvality strategického plánování, řízení a k efektivnějšímu vynakládání finančních prostředků. Při uplatňování integrovaných přístupů je důležitá věcná, územní a časová provázanost intervencí realizovaná na základě strategie rozvoje území. V pojetí regionálního rozvoje jsou zahrnuty následující čtyři integrované přístupy:

1. Integrované územní investice – představují významný nástroj implementace části rozvojových záměrů metropolitních oblastí a největších sídelních aglomerací. V rámci tohoto nástroje je možné čerpat investice z více než jedné prioritní osy operačního programu a případně i z více než z jednoho fondu.

2. Integrované plány rozvoje území (dále také „IPRÚ“) - představují nástroj rozvoje regionálních sídelních aglomerací a regionálních center a jejich zázemí. Také se využívají k rozvoji státem podporovaných regionů, kterými jsou zejména regiony s hospodářskými problémy. Jedná se o integrované strategické dokumenty, které jsou výrazně zaměřeny na dosažení konkrétních výsledků ve vymezeném území. Jeho financování je postaveno na zdrojích fondů EU, vlastních a privátních zdrojích včetně zapojení dalších finančních či úvěrových nástrojů.

3. Komunitně vedený místní rozvoj (dále také „CLLD“) – využití tohoto nástroje má význam především v periferních územích s přesahem do stabilizovaných území, včetně sociálně znevýhodněných oblastí. Jedná se o nástroj určený pro konkrétní území, na něž se váže jeden či více tematických cílů fondů EU.

4. Společný akční plán - tento nástroj není v podmínkách České republiky považován za primární nástroj s územní dimenzí.

Zahradník (2017) se domnívá, že *„jednou z nejpodstatnějších novinek pro období 2014-2020 je explicitní požadavek integrovaného přístupu k řešení problémů daného území prováděného prostřednictvím OP.“* Díky integrovanému přístupu tak zásadním způsobem dochází k překonání dosavadní rozdrobenosti a izolovanosti intervencí, uskutečňovaných na daném území, které spolu mnohdy nekorespondovaly a v některých případech dokonce působily proti sobě. Aby byly integrované přístupy efektivní, je potřeba využívat kauzální, územní, věcné a časové vazby, které vedou k dosažení synergických efektů jednotlivých aktivit i opatření. Je možné dosáhnout i dodatečného efektu, kterým je posílení partnerských vazeb v daném území.

Tematický přístup, který může být konkrétně uplatněn v rámci struktury operačních programů, například tak, že dochází k realizaci intervencí pouze ve vybraných typech území, nebo k jejich realizaci dochází určitým dopředu stanoveným procentním podílem pro vybrané typy území. Dále může být využit při stanovení podílu finančních prostředků, tedy při koordinaci fondů EU a dalších finančních zdrojů. V neposlední řadě může být uplatněn zastoupením regionálních aktérů mezi hlavní cílové skupiny nebo příjemce podpory a modifikací hodnotících kritérií. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013a)

K naplňování územní dimenze dochází dvěma způsoby, a to buď individuálními projekty prostřednictvím výzev zacílených na konkrétní typy území, nebo integrovanými projekty. Před samotným naplňováním, bylo však zapotřebí provést analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu, ze které bylo možné identifikovat regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které stanovují zaměření podpory ESI fondů pro období 2014-2020. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015a)

2.1 Aktéři územní dimenze v podmínkách ČR

Na realizaci územní dimenze se podílejí následující aktéři, kteří rovněž zajišťují konkrétní úkony ve vztahu k integrovaným nástrojům (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015c, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015d):

MMR – Odbor regionální politiky je v programovém období 2014-2020 metodickým gestorem procesu koordinace územní dimenze. Plní roli sekretariátu Národní stálé konference a připravuje pro ni podklady pro rozhodování. Dále vykonává činnosti nezbytné pro monitorování a vyhodnocování územní dimenze a integrovaných nástrojů.

MMR – Sekce Národního orgánu pro koordinaci má odpovědnost za vytvoření jednotného metodického prostředí. Také provádí monitorování a vyhodnocování cílů dohody o partnerství a o výsledcích pravidelně informuje vládu ČR a Evropskou komisi.

Národní stálá konference svojí činností napomáhá k posílení koordinace a vzájemných vazeb mezi státem a regiony při realizaci územní dimenze, dohody o partnerství a programů spolufinancovaných z ESI fondů. Národní stálá konference se skládá ze tří komor – Komora ITI a IPRÚ, Komora CLLD a Komora regionální. Jednání komor se rovněž účastní zástupci řídicích orgánů jednotlivých programů a garanti prioritních os programů, kteří nejsou řídicími orgány. Na základě získaných podkladů Národní stálá konference navrhuje doporučení pro realizaci integrovaných nástrojů i územní dimenze v programech.

Regionální stálá konference je tvořena zástupci regionálních, místních, městských a jiných orgánů veřejné správy, sociálními a hospodářskými partnery, Agenturou pro sociální začleňování a dalšími subjekty zastupujícími občanskou společnost. Mezi činnosti prováděné Regionální stálou konferencí patří koordinace přípravy a realizace územní dimenze v rámci územních obvodů jednotlivých krajů, projednávání a doporučení územního a věcného zaměření výzev či iniciativa v souvislosti se sběrem informací nezbytných pro vyhodnocení realizovaných intervencí.

Řídící orgány operačních programů vyhlašují věcně a územně zacílené výzvy pro specifické cíle operačních programů, podílí se na implementaci územní dimenze do operačních programů a v neposlední řadě zajišťuje hodnocení a schvalování projektů k realizaci. Řídící orgány operačních programů se tak podílí na hodnocení a schvalování integrovaných strategií a na základě výsledků jim vyčleňují finanční alokaci pro realizaci integrovaných nástrojů, stanovují podmínky čerpání a případně mohou zrušit příslušnou část rezervace finančních alokací.

Monitorovací výbory programů monitorují provádění programů s cílem posuzování jeho provádění včetně zohlednění finančních údajů. Svou činností se tak podílí na realizaci integrovaných nástrojů.

Nositel integrovaného nástroje odpovídá za přípravu integrované strategie, koordinaci aktivit aktérů v území a naplňování principu partnerství. Nositel integrovaného nástroje předkládá integrovanou strategii do jednotného monitorovacího systému, zajišťuje sběr projektových záměrů, provádí mid-term evaluaci a zajišťuje plnění integrované strategie jako celku. V případě CLLD zajišťuje také hodnocení a výběr projektů.

Zprostředkující subjekt ITI je město, které na území sídelní aglomerace v samostatné působnosti zastřešuje integrovanou strategii. Město na základě věcně vymezené veřejnoprávní smlouvy působí v roli zprostředkujícího subjektu v rozsahu odpovídajícím přinejmenším výběru operací. Za konečné rozhodnutí o výběru operace a přidělení dotace odpovídá Řídící orgán operačního programu.

Řídící výbor ITI a IPRÚ představuje platformu bez právní subjektivity, která posuzuje projektové záměry a vydává vyjádření o souladu či nesouladu posuzovaného projektového záměru s integrovanou strategií.

Pracovní skupiny Řídícího výboru ITI a IPRÚ jsou zřízeny jako odborné platformy, jejichž úkolem je projednávání projektových záměrů žadatelů předkládajících své integrované projekty do ITI nebo IPRÚ. Bez projednání projektového záměru pracovní skupinou není možné projekty předkládat k posouzení Řídícímu výboru ITI a IPRÚ.

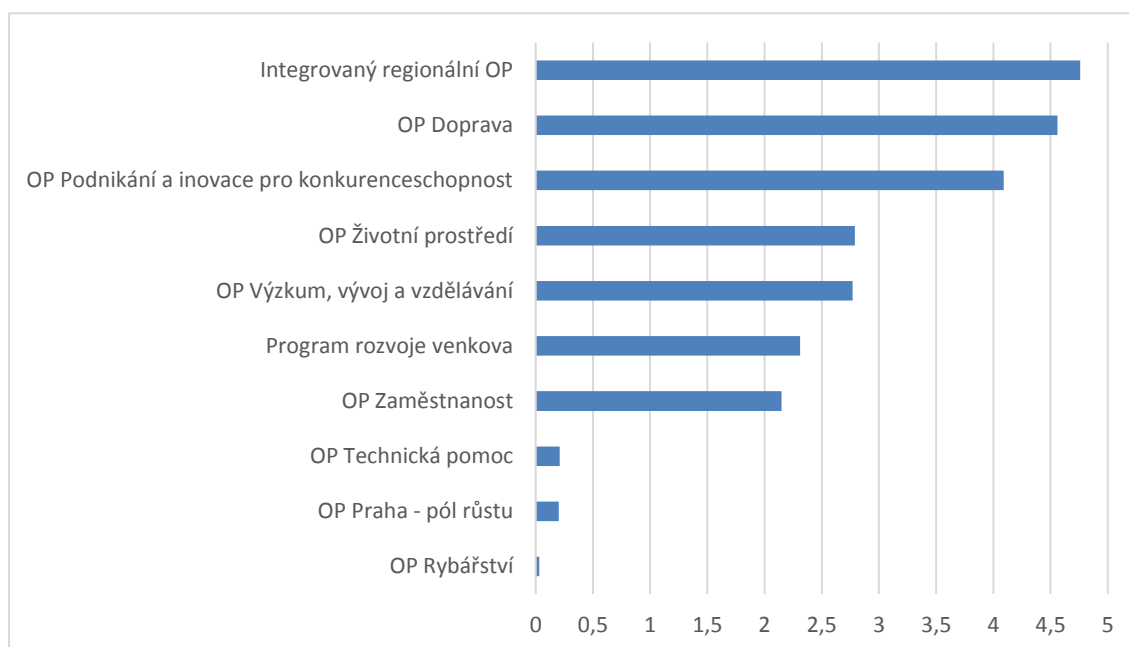
Příjemce má odpovědnost za řádné plnění projektu a jeho udržitelnost. Příjemce má také zodpovědnost za spolupráci s nositelem integrovaného nástroje.

2.2 Vazby národních operačních programů na územní dimenzi

V návaznosti na dohodu o partnerství byly Českou republikou a Komisí Evropské unie souběžně připravovány jednotlivé operační programy. Za přípravu operačních programů jsou

odpovědné řídicí orgány, do jejichž oblasti daná problematika operačního programu spadá. Programy byly vymezeny na základě osmi tematických okruhů, které se opírají o řádně zdůvodněné problémové analýzy zpracované danými resorty, kraji a zástupci měst a obcí. Programy programového období 2014-2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012 a následně dne 9. a 14. července 2014 i schváleny vládou České republiky. (Cvik, 2016)

Provazníková (2015) popisuje operační programy jako komplexní, víceoborové programy, které obsahují věcné zaměření pro danou oblast. Na operační programy, následně realizované prostřednictvím konkrétních projektů, jsou alokovány prostředky ze strukturálních fondů. V programovém období 2014-2020 došlo oproti předchozímu období ke snížení počtu operačních programů, a to konkrétně z 24 na 10 hlavních operačních programů. Bližší popis všech operačních programů je uveden v příloze A.

Obrázek 2.1 – Operační programy programového období 2014-2020 podle objemu finančních prostředků v mld. eur

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj, nedatováno e⁹)

Na národní operační programy v programovém období 2014-2020 bylo pro Českou republiku vyčleněno celkem 23,87 mld. eur. Obrázek 2.1 znázorňuje jejich alokaci mezi jednotlivé operační programy. Největší objem finančních prostředků je pro toto programové období určen na Integrovaný regionální operační program, konkrétně se jedná o 4,76 mld. eur.

⁹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Nejmenší objem finančních prostředků je pak naopak vyčleněn pro operační program Rybářství, jedná se o částku 0,03 mld. eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj, nedatováno e)

Národními operačními programy s vazbou na integrované nástroje v programovém období 2014-2020 jsou:

Integrovaný regionální operační program (dále také „IROP“), jehož řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj, představuje z pohledu územní dimenze klíčový programový nástroj. Cílem je posílení regionální konkurenceschopnosti a zlepšení kvality života prostřednictvím propojení intervencí národního a regionálního charakteru. Projekty by měly být orientovány na snižování územních rozdílů, zkvalitnění infrastruktury a posílení konkurenceschopnosti v regionech, podporu vzdělanosti a posilování veřejných služeb a institucionální kapacity veřejné správy. (Provazníková, 2015; Zahradník, 2017; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

Zahradník (2017) dále dodává, že IROP představuje nejtypičtější příklad uplatňování územní dimenze ze všech operačních programů, zejména díky zaměření na specifické regionální problémy a potřeby. Významnými aktéry při naplňování cílů IROP jsou potom kraje, města a obce.

Operační program Doprava (dále také „OPD“), řízený Ministerstvem dopravy, představuje jeden z tematických operačních programů, které jsou primárně, s výjimkou hlavního města Prahy, zaměřeny celorepublikově avšak berou v potaz i územní rozměr. (Provazníková, 2015)

V případě OP Doprava, má územní dimenze minimálně dvojí význam. První z nich spočívá v efektivním napojení místních komunikací na páteřní síť, druhý význam představuje úlohu místních autorit při identifikaci dopadů na životní podmínky zejména v případě významné tranzitní infrastruktury. Významnými aktéry při naplňování cílů OP Doprava jsou i zde kraje, města a obce. (Zahradník, 2017)

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále také „OP PIK“) je řízený Ministerstvem obchodu. Cílovým územím je v tomto případě území České republiky, mimo hlavní město Prahy a dochází k podpoře tvorby nových a zvyšování kvality současných služeb podpůrné infrastruktury. Výraznější podpora potom směřuje na zvýšení inovační výkonnosti podniků. (Provazníková, 2015; Cvik, 2016)

V případě OP PIK je rozsah územní dimenze relativně omezený, a to z toho důvodu, že by měly být podporovány především projekty vykazující makroekonomický dopad. Tyto projekty

jsou však vždy lokalizovány v určitém území, které musí být na jejich realizaci komplexně vybaveno infrastrukturou, lidskými zdroji atd. a proto jsou i zde spolugestory kraje, města a obce. (Zahradník, 2017)

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále také „OP VVV“), představuje tematický program řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, jehož cílem je podporovat tvorbu nových znalostí a kvalifikované lidské zdroje v oblasti znalostní ekonomiky. (Zahradník, 2017; Provazníková, 2015)

Význam územní dimenze je podle Zahradníka (2017) v tomto případě dán především aktivitami zaměřenými na vzdělávání, které výrazně ovlivňují úroveň a strukturu vzdělanosti v území. Nezastupitelné postavení zde mají místní autority, ale také kraje, města, obce a místní iniciativy propojující vzdělávání i vývojové aktivity s podnikatelskou sférou v daném území.

Operační program Životní prostředí (dále také „OP ŽP“) je řízený Ministerstvem životního prostředí a zprostředkujícími subjekty – Státním fondem životního prostředí ČR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. (Provazníková, 2015)

V důsledku sílícího regionálního a místního významu ochrany životního prostředí je v této oblasti silná i role regionálních a místních autorit. Odpovídající roli mají v tomto případě kraje, města a obce. OP ŽP lze považovat za typický příklad programu, ve kterém je stopa územní dimenze velmi zjevná. (Zahradník, 2017)

Operační program Zaměstnanost (dále také „OP Z“) je v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí. Jeho hlavním cílem je podpora lidského kapitálu jako hlavního zdroje konkurenceschopnosti. (Provazníková, 2015)

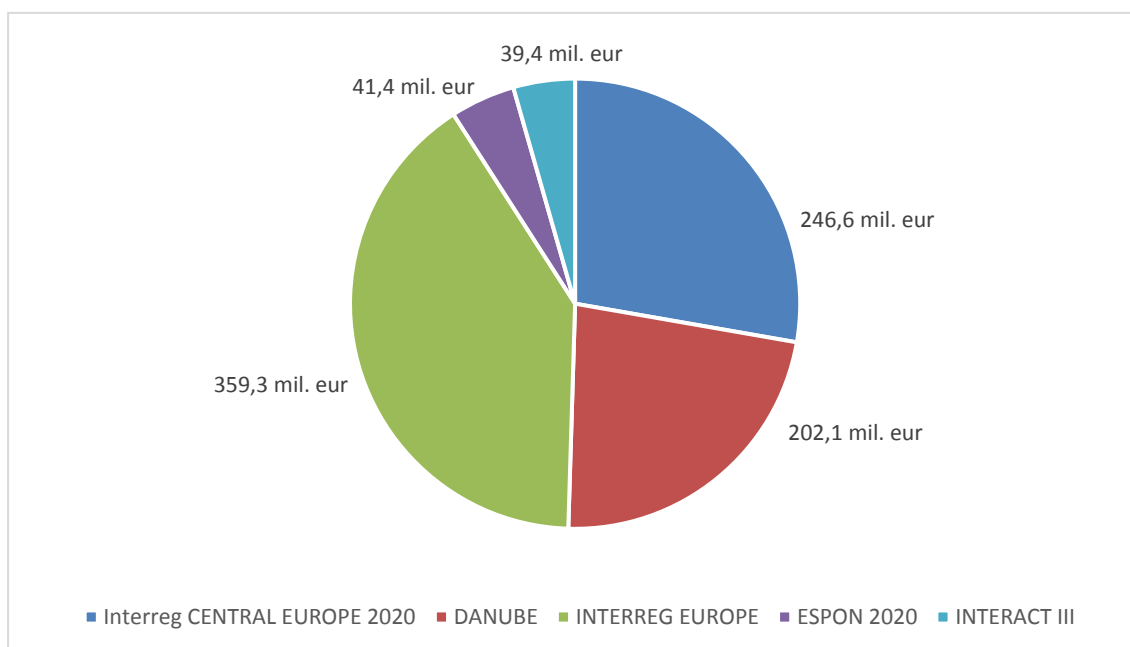
Zahradník (2017) zdůrazňuje významnost role místních autorit při efektivním naplňování OP Z. Ta je z hlediska územní dimenze podstatná až nezastupitelná. Její nezastupitelnost je dána především tím, že charakteristiky trhu práce vykazují v jednotlivých lokalitách České republiky rozdílné hodnoty. Místní autority tak představují rozhodující subjekt při rozhodování o intervencích v daném území.

Operační program Praha – pól růstu (dále také „OP PPR“), jehož řídicím orgánem je Magistrát hlavního města Prahy, představuje operační program, který má napomoci k efektivní realizaci investic v Praze a zvýšení tak konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

2.3 Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce a programy přeshraniční spolupráce

2.3.1 Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce

Česká republika nemá pro programové období 2014-2020 stanoveny pouze národní operační programy, ale i programy nadnárodní a meziregionální spolupráce. Česká republika je v současné době zapojena do pěti programů nadnárodní a meziregionální spolupráce. V programovém období 2014-2020 bylo pro účely těchto programů vyčleněno celkem 888,8 mil. eur, jejich alokaci mezi jednotlivé programy znázorňuje obrázek 2.2, na kterém je zřejmé, že více než třetina všech prostředků je směřována na program INTERREG EUROPE. Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce jsou blíže popsány v příloze B. (Cvik, 2016)

Obrázek 2.2 – Finanční alokace pro programy nadnárodní a meziregionální spolupráce v programovém období 2014-2020

Zdroj: upraveno podle (Provazníková, 2015, 164)

Programy národní a meziregionální spolupráce jsou:

Program nadnárodní spolupráce CENTRAL EUROPE 2020, do kterého je zapojeno devět států – Česká republika, Rakousko, Německo, Maďarsko, Itálie, Polsko, Slovensko, Slovinsko a Chorvatsko, navazuje na operační program nadnárodní spolupráce Central Europe realizovaný v předchozím programovém období. (Saitlová, 2014a)

V rámci programu CENTRAL EUROPE 2020 je v programovém období 2014-2020 financováno celkem 138 projektů napříč střední Evropou. Projekty se zabývají společnými regionálními výzvami v oblasti inovací, nízkouhlíkové ekonomiky, životního prostředí, kultury a dopravy. (Interreg Central Europe, nedatováno¹⁰)

Program nadnárodní spolupráce DANUBE představuje další program nadnárodní spolupráce, do kterého je zapojeno Rakousko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Německo, Maďarsko, Moldavsko, Černá Hora, Rumunsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko a Ukrajina. (Saitlová, 2014b)

Priority Dunajského nadnárodního projektu vycházejí z konkrétních charakteristik a potřeb programové oblasti. Pro programové období 2014-2020 bylo schváleno celkem 111 projektů v rámci čtyř prioritních oblastí, kterými jsou inovace, životní prostředí, kulturu, propojenost a dobré řízení Dunajského regionu. Na realizaci projektů bylo poskytnuto 221 943 tis. eur. (Danube Transnational Programme, nedatováno¹¹)

Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE, jehož programové území je tvořeno územím všech členských států EU včetně Velké Británie a dále je přidruženo Norsko a Švýcarsko, se zaměřuje na pomoc regionálním a místním samosprávám v rozvoji a lepší realizaci politik prostřednictvím příležitosti sdílet nápady a zkušenosti s veřejnou politikou v praxi a schopnosti využívat svůj potenciál a příležitosti pro hospodářský, sociální i environmentální pokrok. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020a; Interreg Europe, nedatováno¹²)

Program ESPON 2020, navazující na operační program ESPON 2013 realizovaný v předchozím programovém období, představuje výzkumný program zaměřený na podporu územního plánování a regionální rozvoj, prostřednictvím sběru a analýzy dat podporujících politické rozhodování. Do programu jsou zapojeny všechny státy EU včetně Velké Británie a dále Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. (Fridrich, 2017; Provazníková, 2015)

¹⁰ Datum vydání se nepodařilo dohledat

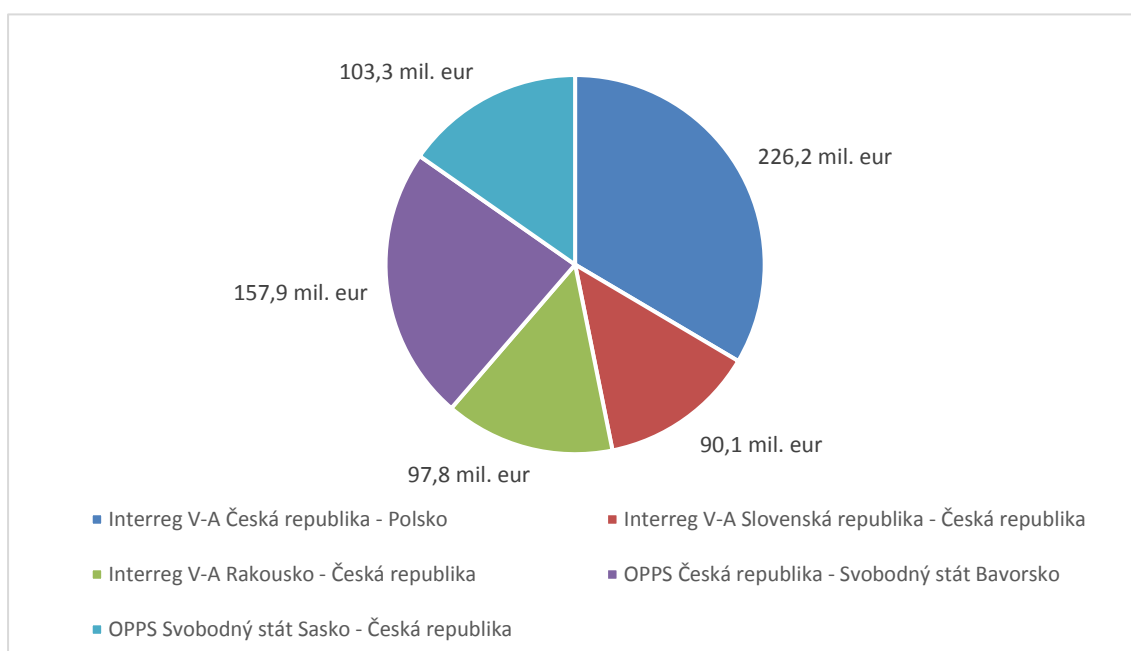
¹¹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

¹² Datum vydání se nepodařilo dohledat

Program INTERACT III, do něhož jsou zapojeny členské státy EU včetně Velké Británie a dále Norsko a Švýcarsko, podporuje také kandidátské země usilující o vstup do EU a země sousedící s EU. Cílem programu je identifikovat a rozšířit přístupy, které umožní správné řízení programů Evropské územní spolupráce. Program INTERACT III lze ve své podstatě považovat za servisní program usnadňující koordinaci institucí členských států. (Interract, nedatováno¹³; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno g¹⁴)

2.3.2 Programy přeshraniční spolupráce

Největší podporu má tradičně přeshraniční spolupráce, která se zaměřuje na projekty s prokazatelně pozitivním vlivem na přeshraniční oblasti. Programy přeshraniční spolupráce vycházejí z Iniciativy Společenství INTERREG V-A. Obrázek 2.3 znázorňuje finanční alokaci pro jednotlivé programy přeshraniční spolupráce, celkem na ně bylo pro programové období 2014-2020 vyčleněno více než 675,3 mil. eur. Programy přeshraniční spolupráce jsou blíže popsány v příloze B. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019a)

Obrázek 2.3 – Finanční alokace pro programy přeshraniční spolupráce v programovém období 2014-2020

Zdroj: upraveno podle (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019a)

¹³ Datum vydání se nepodařilo dohledat

¹⁴ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Programy přeshraniční spolupráce jsou:

Interreg V-A Česká republika – Polsko je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a polskými programovými partnery, který se zaměřuje na regionální a místní projekty s přeshraničním významem. Programovými partnery je šest českých krajů – Liberecký, Královehradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a tři polská vojvodství – část území Dolnoslezského vojvodství, část území Slezského vojvodství a Opolské vojvodství. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020b; Společný sekretariát Interreg V-A Česká republika – Polsko, nedatováno¹⁵))

Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a slovenskými přeshraničními partnery, který se v programovém období 2014-2020 zaměřuje na využití vnitřního potenciálu a vytvoření atraktivního regionu pro obyvatele, podnikatele, investory i turisty. Programovými partnery jsou tři české kraje – Jihomoravský, Moravskoslezský a Zlínský a tři slovenské kraje – Trenčínský, Trnavský a Žilinský. (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, 2018; Krajský úrad Jihomoravského kraje, nedatováno¹⁶)

Program se zaměřuje na podporu investic podniků do výzkumu a inovací, investic do vzdělání, odborné přípravy a školení za cílem rozvoje celoživotního učení, ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví a podporu právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi. (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, 2018)

Interreg V-A Rakousko – Česká republika je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a rakouskými přeshraničními partnery, který se snaží o posílení společných kapacit výzkumu a vývoje a rozvoj lidských zdrojů, podporu udržitelného rozvoje, ochranu přírodních zdrojů a vytvoření lépe integrovaného přeshraničního regionu. Programovými partnery jsou na české straně tři kraje – Jihomoravský, Jihočeský a Vysočina a deset rakouských oblastí Mostviertel-Eisenwurzen, Sankt Pölten, Waldviertel, Weinviertel, Wiener Umland-Nordteil, Wien, Innviertel, Linz-Wels, Mühlviertel, Steyr-Kirchdorf. (Evropská komise, nedatováno¹⁷; Interreg Rakousko-Česká republika, nedatováno¹⁸)

Program má přispět k rozvoji přeshraniční inovační infrastruktury, vyšší ochraně životního prostředí, rozšíření společenských aktivit v oblasti vzdělávání a kvalifikace a zintenzivnit

¹⁵ Datum vydání se nepodařilo dohledat

¹⁶ Datum vydání se nepodařilo dohledat

¹⁷ Datum vydání se nepodařilo dohledat

¹⁸ Datum vydání se nepodařilo dohledat

přeshraniční interakci z hlediska turistického sektoru. (Evropská komise, nedatováno; Interreg Rakousko-Česká republika, nedatováno)

Projekt **OPPS Česká republika – Svobodný stát Bavorsko** se zaměřuje na projekty s pozitivním přeshraničním dopadem v oblasti výzkumu a technologického rozvoje, ochrany životního prostředí, vzdělání na území tří českých krajů – Karlovarského, Plzeňského a Jihočeského a příhraniční části tří vládních okresů – Oberfranken, Oberpfalz a Niederbayern. (Fiala, nedatováno¹⁹)

OPPS Svobodný stát Sasko – Česká republika jedná se o projekt zaměřený na odbourávání bariér a zvyšování kvality života v česko-saském příhraničí. Programovými partnery jsou tři české kraje – Karlovarský, Ústecký a Liberecký a sedm saských okresů a dvě města – Vogtlandkreis, Zwickau, Erzgebirgskreis, Mittelsachsen, Sächsische Schweiz-Osterzgebirge, Bautzen, Görlitz, město Drážďany a město Chemnitz. (Společný sekretariát, nedatováno²⁰)

¹⁹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

²⁰ Datum vydání se nepodařilo dohledat

3 INTEGROVANÉ NÁSTROJE V OBDOBÍ 2014-2020

Integrovanými nástroji se rozumí specifické mechanismy pro efektivní alokaci finančních prostředků z EU, které napomáhají obcím a městům v rozvoji. K realizaci integrovaných nástrojů dochází na základě schválené integrované strategie a Národního dokumentu k územní dimenzi ČR 2014-2020, která stanovuje územní dimenze pro dané typy území. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015b; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a)

Provazníková (2015) doplňuje, že právě územní dimenze představuje základní podmínku umožňující realizaci integrovaných nástrojů. Územní dimenze má přispívat k tomu, aby podpora z ESI fondů nebyla plošná, ale cíleně směřovala do vybraného území na základě společných cílů, problémů a potřeb.

V České republice je na základě zákona č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, hlavním orgánem koordinujícím integrované nástroje Ministerstvo pro místní rozvoj. V gesci MMR ČR je provádění monitorování a vyhodnocování nastavení integrovaných nástrojů v rámci územní dimenze. Tyto činnosti zajišťuje odbor regionální politiky a Národní orgán pro koordinaci. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a)

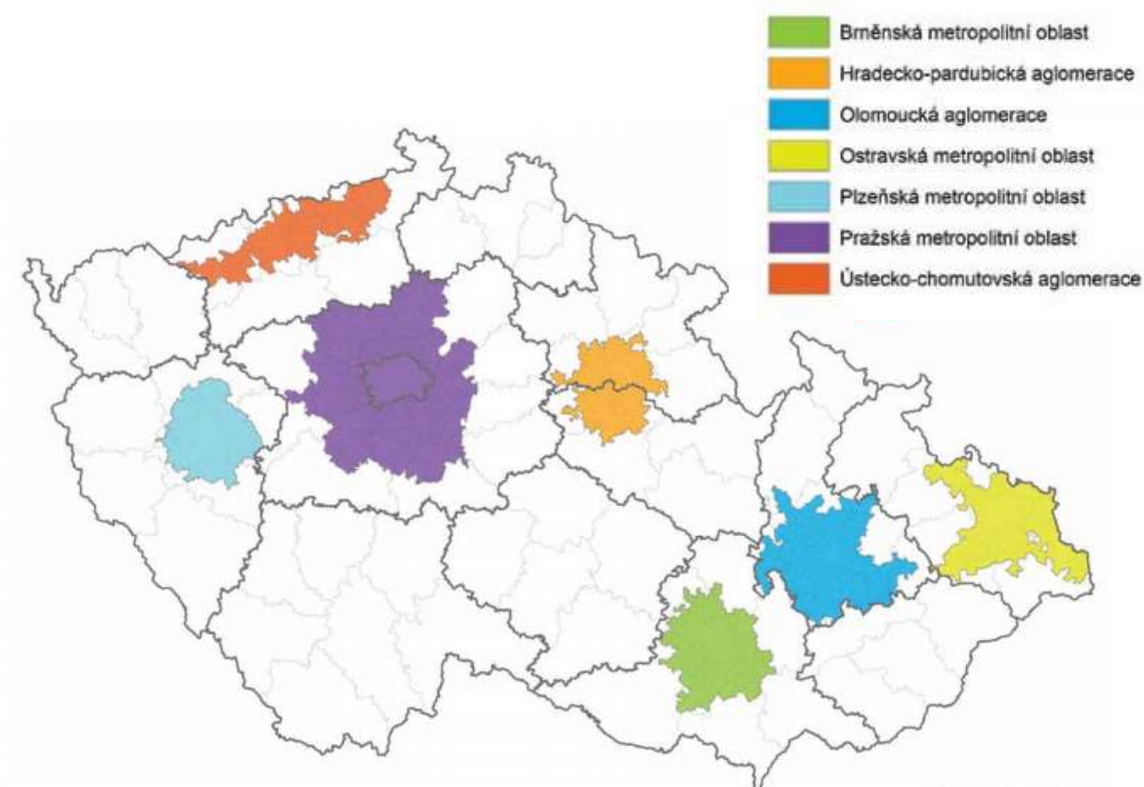
Nositelé integrovaných nástrojů, kterými jsou příslušná města nebo místní akční skupiny, jsou povinni vypracovat pro každý integrovaný nástroj integrovanou strategii, ve které budou na základě analýzy území stanoveny oblasti, které vyžadují podporu z ESI fondů. Podpořeny však mohou být pouze projekty vymezené integrovanou strategií schválenou řídicími orgány operačních programů, z nichž jsou financovány. (Svobodová et al., 2017)

V podmínkách České republiky je integrovaný přístup s využitím ESI fondů realizován prostřednictvím tří integrovaných nástrojů. Těmito nástroji jsou integrované územní investice, integrované plány rozvoje území a komunitně vedený místní rozvoj. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013b)

3.1 Integrované územní investice

Integrované územní investice představují první z integrovaných nástrojů pro programové období 2014-2020, který slouží k posílení územní dimenze. Evropská komise (2014b) uvádí, že se jedná se o nový nástroj, který umožňuje slučovat investice z různých prioritních os a z více operačních programů, díky kterému by mělo být dosaženo lepších celkových výsledků při stejné výši veřejných financí. Další výhodou představuje posílení principu subsidiarity, kdy je možné částečné převedení pravomocí a odpovědnosti za ITI na místní subjekty.

ITI jsou využívány v největších metropolitních oblastech celostátního významu včetně jejich funkčního zázemí. Metropolitní oblastí se rozumí území s koncentrací nad 300 tisíc obyvatel, jejichž jádrem jsou největší města České republiky – Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Vzhledem k míře koncentrace obyvatel a povaze problémů jsou k těmto centrům však přiřazeny i další oblasti, kterými jsou Hradecko-pardubická, Olomoucká a Ústecko-chomutovská aglomerace. Na následujícím obrázku 3.1 jsou barevně znázorněny metropolitní oblasti a aglomerace České republiky. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018a)

Obrázek 3.1 – Metropolitní oblasti a aglomerace v rámci ITI

Zdroj: převzato (Svobodová et al., 2017, 10)

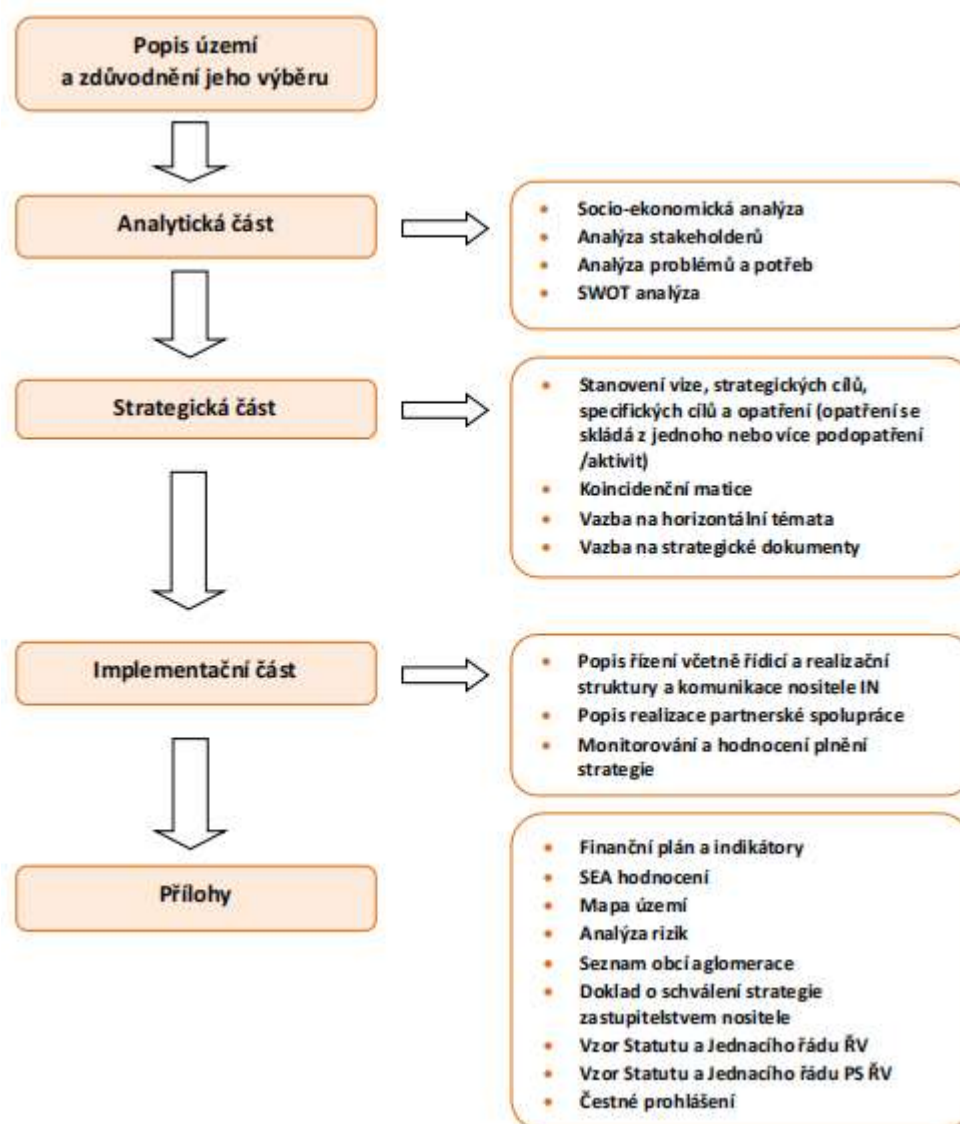
Cílem integrované územní rozvojové strategie je věnovat pozornost klíčovým tematickým okruhům rozvoje v souladu s cíly a prioritami Evropské unie, které jsou specifické pro danou metropolitní oblast. Hlavními tematickými oblastmi spojujícími jádrová města aglomerací s jejich funkčním zázemím jsou zejména:

- doprava,
- vzdělání a trh práce,
- propojení výzkumných kapacit a aplikace jejich výstupů do praxe,

- inovace a podnikání,
- oblast životního prostředí včetně technické infrastruktury. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015)

Předpokládá se funkční provázanost i s dalšími tématy na základě rozvojové strategie aglomerace. Využití ITI může představovat jednu z možností, jak by Česká republika mohla naplnit podmínku alokace minimálně 5 % intervencí ERDF na územní rozvoj měst. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013a)

Zahradník (2017) definuje integrovanou územní rozvojovou strategii jako rozvinutou a napříč sektory pojatou integrovanou strategii, která zpracovává rozvojové potřeby v rámci příslušného dotčeného území. Integrovaná strategie ITI má Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020 (dále jen „metodický pokyn“) stanovenou povinnou strukturu, zachycenou na obrázku 3.1, tu tvoří analytická, strategická a implementační část. V závěru strategického dokumentu se pak zpravidla nacházejí přílohy, které mohou mít například i podobu mapy území, finančního plánu či seznamu obcí v dotčeném území. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a)

Obrázek 3.2 – Povinná struktura integrované strategie stanovená metodickým pokynem

Zdroj: převzato (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a, 22)

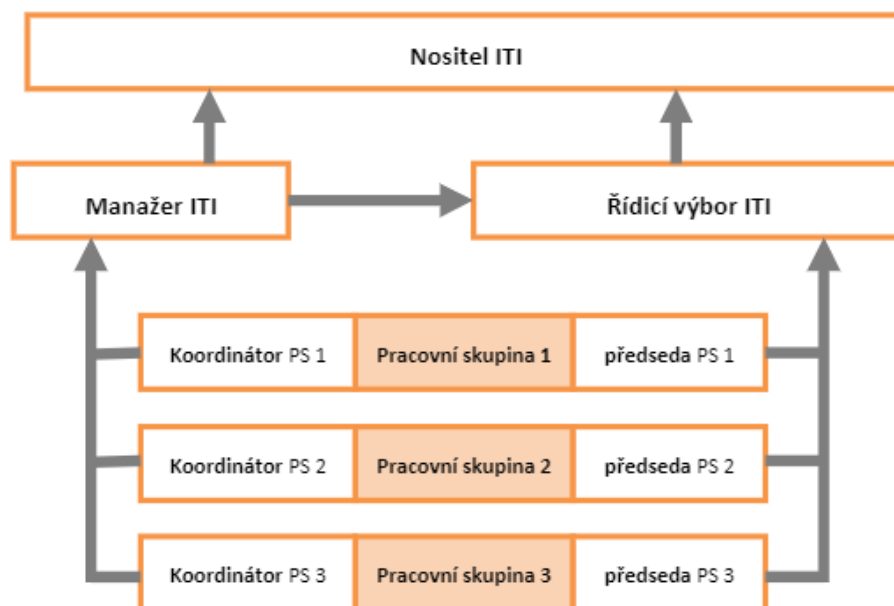
Hlavními aktéry v oblasti řízení a realizace integrovaných územních investic jsou následující, výčet je dále doplněn organizačním schématem, zobrazeným na obrázku 3.3, které znázorňuje vazby mezi aktéry a jejich odpovědnost v procesu řízení a realizace ITI (Hanušová et al., 2014; Plzeňská metropolitní oblast, nedatováno a²¹):

- **Nositel ITI** je vnímán jako zpracovatel a předkladatel integrované strategie a vedoucí partner koordinující partnerství v území. Je jím instituce veřejné správy, u metropolitních oblastí se nejčastěji jedná o největší město dané oblasti. V případě polycentrických metropolitních oblastí, kterými jsou v ČR Hradecko-pardubická, Olomoucká a Ústecko-chomutovská aglomerace, může dojít k vytvoření

²¹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

dobrovolného svazku obcí, uzavření smlouvy o právech a povinnostech při přípravě a realizaci ITI či stanovení jednoho z jádrových měst nositelem ITI. Nositel zodpovídá za realizaci strategie, plnění schválených cílových hodnot a publicitu ITI jako celku.

- **Manažer ITI** je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace strategie. Má na starosti komunikaci s žadateli a příjemci, řídicími orgány programů i s veřejností. Manažer ITI dohlíží na průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech podává informace Řídícímu výboru. Tomu také předkládá projekty navržené potenciálními žadateli k posouzení.
- **Pracovní skupiny**, vznikající ve fázi přípravy ITI, se mohou při následné realizaci rozdělit s ohledem na počet a zaměření dílčích cílů jednotlivých prioritních témat. V čele každé pracovní skupiny stojí předseda, který je zástupcem v Řídícím výboru. Na obrázku 3.3 je ukázáno organizační schéma znázorňující tři pracovní skupiny, jejich počet však může být různý.
- **Zprostředkující subjekt ITI** zajišťuje kontakt se žadateli o podporu a poskytuje jim informace o realizaci integrované strategie rozvoje území, navrhuje soubor kritérií pro hodnocení projektů, včetně ověřování souladu projektových záměrů s integrovanou strategií, vypisuje výzvy a vyjadřuje se ke změnám v integrovaných projektech.
- **Tematičtí koordinátoři** jsou členy pracovních skupin a jsou odpovědní manažerovi ITI a průběžně mu podávají informace. Jejich úkolem je podílet se na vytváření partnerství mezi subjekty v rámci jednotlivých témat a poskytovat konzultace rozsahu a obsahového zaměření projektového záměru s potenciálními žadateli.
- **Realizátor konkrétního projektu** je odpovědný za řádné plnění schválených projektů a plnění podmínek. Dále za rozhodnutí o poskytnutí dotace, spolupráci s nositelem ITI, podporu nositele strategie při vyhotovování hodnotících zpráv a včasné informování manažera ITI.
- **Řídící výbor ITI** je odpovědný vůči nositeli ITI za řádný průběh realizace strategie a vydaná doporučení určená pro orgány samosprávy a statutární orgány zapojených partnerů.

Obrázek 3.3 – Organizační schéma hlavních aktérů v oblasti ITI

Zdroj: převzato (Hanušová et al., 2014, 23)

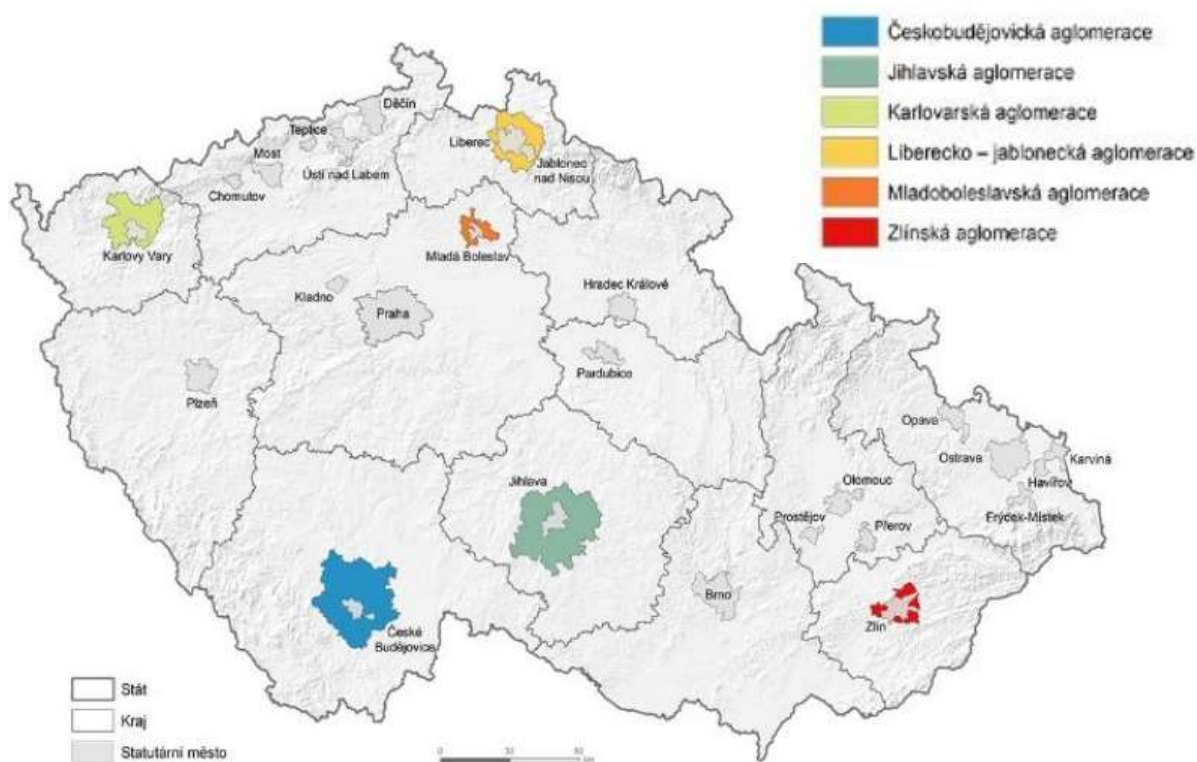
Konečnou zodpovědnost za řízení a implementaci operací v rámci ITI má řídicí orgán OP, může však stanovit zprostředkující subjekty – místní autority, regionální rozvojové instituce či nevládní organizace, které mohou převzít část či veškerý management a implementační úkoly. Forma a stupeň delegování managementu ITI může být v jednotlivých členských státech odlišná na základě rozdílného administrativního uspořádání států, měla by však být indikována v dohodě o partnerství každého státu. (Zahradník, 2017)

3.2 Integrované plány rozvoje území

Integrované plány rozvoje území jsou nástrojem udržitelného rozvoje regionálních pólů růstu s přirozeným spádovým územím, nacházejících se mimo metropolitní oblasti a další významné sídelní aglomerace využívající ITI. Nástroj IPRÚ je možné realizovat v Českých Budějovicích, Zlíně, Karlových Varech, Jihlavě, Mladé Boleslavi a Liberci – Jablonci nad Nisou a jejich funkčních zázemích, obrázek 3.4 znázorňuje rozmístění regionálních pólů růstu v území. Hlavními tematickými cíli, kterými se tato města v rámci IPRÚ zabývají jsou zejména:

- veřejné služby, především pak sociálního charakteru,
- vzdělávání a trh práce,
- dopravní obslužnost,

- životní prostředí včetně technické infrastruktury. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a)

Obrázek 3.4 – Regionální póly růstu v rámci IPRÚ

Zdroj: převzato (Bártíková, 2017)

Dohodou o partnerství je vymezeno využití nástroje IPRÚ, který má být v České republice primárně realizován prostřednictvím IROP, OP Zaměstnanost a OP Doprava. Na základě průběžného hodnocení jeho úspěšnosti se předpokládá využití i dalších operačních programů. (Bártíková, 2017)

IPRÚ je postavený na podobných principech jako nástroj integrované plány rozvoje měst (dále také „IPRM“), který byl využíván v předchozím programovém období. Zahradník (2017) charakterizuje IPRM jako systém vzájemně obsahově, časově a místě provázaných projektů, jejichž příprava a realizace představuje systémově a manažersky významně složitější proces vyžadující zapojení a spolupráci partnerů z veřejného, soukromého i neziskového sektoru. V programovém období 2007-2013 představoval IPRM klíčový koordinační nástroj pro provádění intervencí zaměřených na urbánní témata.

V rámci IPRÚ dochází k realizaci projektů regionálního významu s dopadem na celé území příslušné aglomerace. Existuje zde spolupráce či funkční vazby mezi jádrovým městem, které i zde představuje nositele integrovaného nástroje, a obcemi v jeho zázemí. (Bártíková, 2017)

Integrované plány rozvoje území jsou tvořeny poměrně obecně stanovenými cíli a opatřeními bez vazby na konkrétní projekty. Pro každou aglomeraci se obdobně jako u ITI zpracovává integrovaná strategie za každou aglomeraci, která přesně vymezuje území, pro které je zpracovávána. Podoba struktury strategie je metodickým pokynem stanovená stejná jako v případě ITI, znázorněná na obrázku 3.2. O integrované strategii jsou průběžně informovány i obce dané aglomerace, které mohou integrovaný nástroj také přijmout. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016)

3.3 Komunitně vedený místní rozvoj

Komunitně vedený místní rozvoj představuje místní rozvoj vedený místními akčními skupinami (dále také „MAS“), založený na integrovaných a víceodvětvových strategiích místního rozvoje. Při rozvoji území jsou zohledňovány místní potřeby a potenciál. CLLD je realizován v tzv. území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 tisíci obyvateli, přičemž populační velikost území MAS se pohybuje od minimálně 10 tisíc do maximálně 100 tisíc obyvatel. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a; Nikischer, 2018)

Místní akční skupiny lze vymezit jako společenství občanů, neziskových organizací, podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracuje v oblasti rozvoje venkova a zemědělství a současně postupuje kroky pro získání finanční podpory z EU prostřednictvím metody LEADER. Jejím hlavním cílem je přispívat ke zlepšení kvality života a životního prostředí venkovských oblastí. (Pošmurný, 2014)

Nikischer (2018) v souvislosti s MAS uvádí, že díky účasti zástupců z různých zájmových skupin dochází k dialogu a hledání kompromisů, což má pozitivní vliv na upevňování vztahů a regionální identity lokálních aktérů, která vede k posílení místní soudržnosti a vyšší aktivitě jednotlivých aktérů ve prospěch rozvoje daného regionu. Posilování vztahu obyvatel k regionu a vyšší kompetence zapojených aktérů tak představují významnou přidanou hodnotu nástroje CLLD.

Metoda LEADER je metodou místního rozvoje, která je v členských zemích EU využívána více než 20 let k zapojování místních aktérů do procesu navrhování a realizace strategií ve venkovských oblastech. K roku 2018 ji realizovalo přibližně 2 800 místních akčních skupin po celé EU. V ČR funguje celkem 179 standardizovaných místních akčních skupin²². Tento přístup otevírá prostor partnerství veřejného a soukromého sektoru pro realizaci místních

²² Stav k roku 2018

projektů a současně nabízí i nové možnosti při získávání finanční podpory z fondů EU. (Evropská komise, 2020; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018b; Zahradník, 2017)

Zahradník (2017, 290) dodává, že „LEADER v programovacím období 2014-2020 zůstává z pohledu finančních zdrojů v rámci EZFRV, nicméně existuje možnost souběžného financování i z jiných fondů EU v rámci Společného strategického rámce, včetně možnosti multifondovosti pro místní rozvojové strategie.“ Obecně lze tedy říci, že LEADER zůstává povinnou součástí EZFRV, kdy jeho podíl na výdajích musí být minimálně 5 % v rámci Programu rozvoje venkova, ale současně je také využitelný pro všechny další priority venkovského rozvoje v souladu se strategií Evropa 2020.

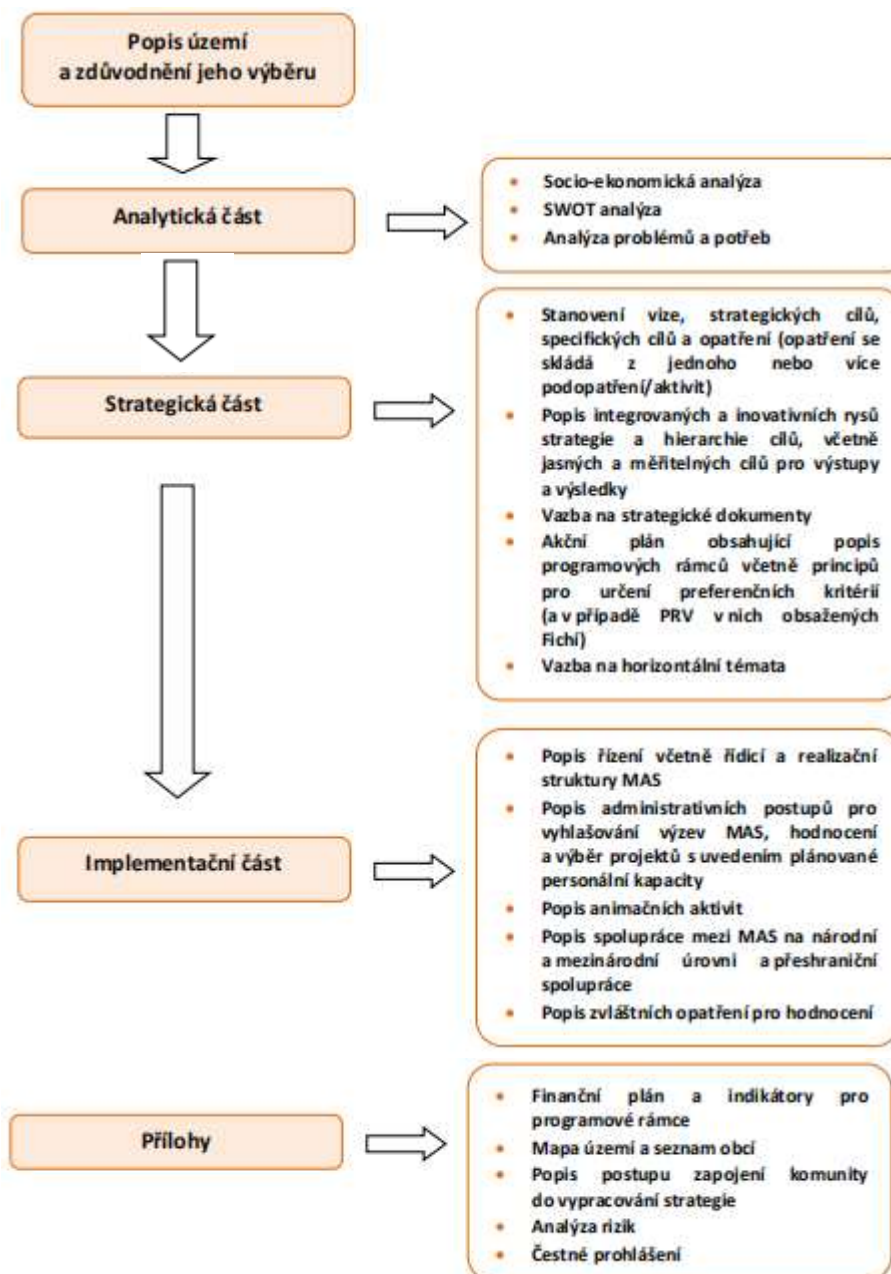
Aby mohla být realizace integrované strategie v programovém období 2014-2020 finančně podpořena z evropských fondů musel být v rámci schvalovacího procesu ověřen její soulad s příslušnými programy Evropských strukturálních a investičních fondů. Schvalovací proces náleží Ministerstvu pro místní rozvoj, věcné posouzení pak řídicím orgánům jednotlivých operačních programů. Na podporu schválených strategií CLLD byly příslušnými řídicími orgány vyhlášeny výzvy v celkové výši téměř 16,9 mld. Kč, tabulka 3.1 znázorňuje jejich alokaci mezi jednotlivé programy ESI fondů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018b)

Tabulka 3.1 – Alokace finančních prostředků na jednotlivé OP v souvislosti s výzvami na podporu strategií CLLD v programovém období 2014-2020

Program ESI fondů	Výše finanční alokace
Integrovaný regionální operační program (IROP)	10 mld. Kč
Program rozvoje venkova (PRV)	4,8 mld. Kč
Operační program Zaměstnanost (OP Z)	1,8 mld. Kč
Operační program Životní prostředí (OP ŽP)	0,24 mld. Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018b, 7)

Stejně jako u obou předchozích integrovaných nástrojů je i v případě CLLD metodickým pokynem stanovena povinná struktura její strategie, která je zachycena na obrázku 3.5. Strategie CLLD je tvořena popisem území a zdůvodněním jeho výběru, analytickou, strategickou a implementační částí a v závěru dokumentu přílohami.

Obrázek 3.5 – Povinná struktura CLLD stanovená metodickým pokynem

Zdroj: převzato (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a, 32)

4 INTEGROVANÉ PROJEKTY V ČESKÉ REPUBLICE S AKCENTEM NA ITI A IPRŮ A JEJICH DOPADY DO REGIONŮ

Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací v České republice je založeno na třech metodách (Ouředníček et al., 2020):

- posouzení intenzity a koncentrace kontaktů v rámci integrovaných systémů středisek vymezených na základě dat mobilního operátora,
- posouzení podílu obyvatelstva integrovaného v rámci denních systémů aktivit a průměrného času stráveného v jádrových městech metropolitních oblastí na základě dat mobilního operátora,
- posouzení dynamiky rezidenční suburbanizace vycházející z dlouhodobé statistiky realizované bytové výstavby a směrové migrace z jader metropolitních oblastí do suburbánních obcí.

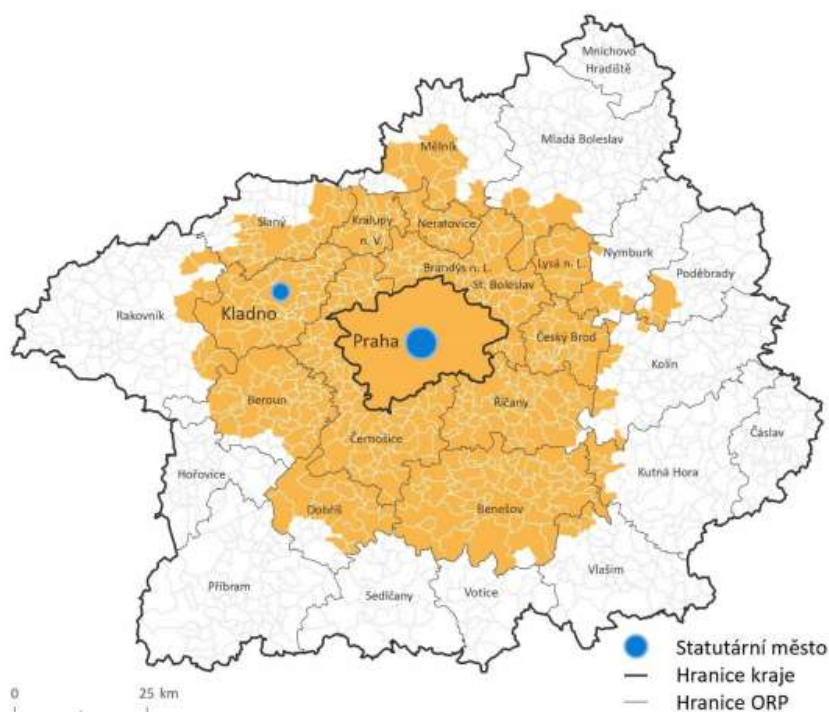
Ouředníček et al. (2020) dále uvádí, že metropolitní oblasti a aglomerace byly stanoveny na základě výsledného koeficientu, zohledňujícího všechny tři metody, jehož hodnota byla rovna nebo vyšší než 0,9, což odráží důležitost jednotlivých proměnných z hlediska metropolizace. Do syntetického ukazatele byl zahrnut součet realizovaných cest mezi obcemi dělený jejich vzdáleností vzdušnou čarou²³, hodnoty pro limit dva a více hodin strávených v jádrových městech a zóny rezidenční suburbanizace, vymezené na základě intenzity bytové výstavby a intenzity migračního přírůstku z jádrových měst.

Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací na základě syntetického ukazatele umožňuje a usnadňuje jejich porovnání i hodnocení. Dále budou blíže charakterizovány metropolitní oblasti a aglomerace využívající v programovém období 2014-2020 integrovaný nástroj integrované územní investice, stručněji pak území realizující integrované plány rozvoje území.

²³ Během jednoho dne se započítává pouze jedna cesta do navštívené obce.

4.1 Pražská metropolitní oblast

Funkční území Pražské metropolitní oblasti (dále také „PMO“), znázorněné na obrázku 4.1, lze určit na základě rozlišení dvou úrovní vymezení PMO – vnitřní metropolitní oblast a vnější metropolitní oblast. Vnitřní metropolitní oblast tvoří obce s rozšířenou působností (dále také „ORP“), které mají společnou hranici s hlavním městem Prahou nebo intenzivní a dlouhodobé dojížděkové vazby. Vnější metropolitní oblast tvoří území předpokládaného budoucího růstu PMO, tedy ORP, které mají ekonomické vazby na Prahu a další jádrová města nebo které naopak představují obytné a rekreační zázemí města. V tabulce 4.1 jsou uvedeny základní informace o Pražské metropolitní oblasti. (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2020)

Obrázek 4.1 – Území Pražské metropolitní oblasti

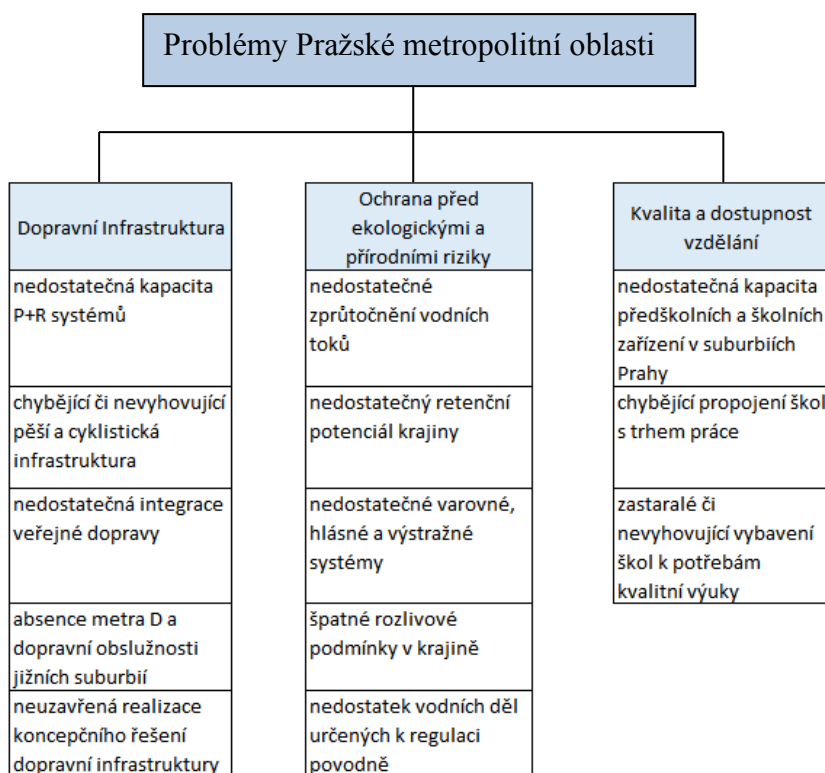
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 15)

Tabulka 4.1 - Základní údaje o Pražské metropolitní oblasti

Počet obyvatel	1 999 732
Počet obcí	515
Rozloha	4 983,1 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 12)

Hlavní město Praha a jeho zázemí, patří k nejvýznamnějším ekonomickým a kulturním centrům střední Evropy. Stejně jako v dalších významných centrech se v něm odehrává řada jevů a procesů, které mohou mít současně pozitivní i negativní dopad na území (např. proces rezidenční suburbanizace) a způsobují v něm další problémy. PMO se v programovém období 2014-2020 zabývala problémy v oblasti dopravní infrastruktury, ochrany před přírodními a ekologickými riziky a kvality a dostupnosti vzdělání. Obrázek 4.2 znázorňuje zásadní problémy v rámci jednotlivých problémových oblastí řešené v tomto programovém období. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015)

Obrázek 4.2 - Problémové oblasti Pražské metropolitní oblasti

Zdroj: upraveno podle (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2020, 72)

Na základě identifikovaných problémů byly pro PMO stanoveny tři prioritní oblasti – Inteligentní doprava, Ochrana před přírodními riziky a Dostupné a kvalitní školství, které se dále člení na jednotlivá opatření. Ta jsou zachycena v tabulce 4.2 včetně operačních programů, z nichž jsou financovány, a předpokládané alokace, stanovené v roce 2016 finančním plánem, která měla celkem činit 4 606 322 tis. Kč.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2020):

V rámci prioritní oblasti „Inteligentní doprava“ má být docíleno dostupné a propojené metropolitní oblasti s výborně dostupnou metropolí za účelem zrychlení a zkvalitnění přepravy osob za současného snížení negativních vlivů dopravy na životní prostředí. Tyto cíle reagují zejména na nárůst individuální automobilové dopravy na úkor hromadné dopravy, nedostatečnou infrastrukturu určenou pro cyklisty a pěší, nedostatečné propojení s některými okrajovými oblastmi včetně chybějící doprovodné infrastruktury a nadměrnou zátěž emisemi i hlukem ze silniční dopravy na životní prostředí.

Prioritní oblast „Ochrana před přírodními riziky“ se zaměřuje na využívání šetrných a přírodě blízkých řešení a moderních systémů s cílem ochrany obyvatel a aktivního předcházení rizik spojených s přírodními živly. Potřeba těchto opatření je dána skutečností, že území PMO je postihováno povodněmi, způsobenými sníženou ekologickou stabilitou krajiny a nedostatkem ploch pro přirozený rozliv vody včetně nevhodné regulace říčních koryt, což v kombinaci s vysokou urbanizací PMO vede k vysokým škodám. Předcházení povodní by mohl napomoci koordinovaný přístup řešení protipovodňové problematiky a vybudování komplexního preventivního systému ochrany proti povodním.

Prioritní oblast „Dostupné a kvalitní školství“ chce zajistit dostupné a kvalitní školství a současně reagovat na výzvy znalostní ekonomiky a potřeby dynamického trhu práce. Problém nedostačující kapacity mateřských a základních škol se prohlubuje v souvislosti s přílivem suburbánních migrantů, překážkou pro rozvoj a kvalitu škol je také jejich zastaralá infrastruktura a nedostatek prostředků. Nedostatečná reakce středních škol na potřeby trhu práce a malý důraz na praxi pak v PMO vede k nižšímu uplatnění absolventů škol na trhu práce.

Tabulka 4.2 - Prioritní oblasti a opatření PMO včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů v %
Prioritní oblast 1: Inteligentní doprava			3 730 650	81,00
1.1.1	Výstavba a modernizace terminálů veřejné dopravy a systémů pro přestup na veřejnou dopravu v zázemí Prahy (P+R)	IROP	708 087	15,37
1.1.2	Výstavba a modernizace systémů pro přestup na veřejnou dopravu v Praze (P+R)	OP PPR	121 000	2,63
1.2.1	Zavádění a modernizace inteligentních dopravních systémů a dopravní telematiky	IROP	956 173	20,76
1.2.2	Opatření pro preferenci povrchové městské veřejné dopravy v uličním provozu	OP PPR	338 050	7,34
1.3.1	Rozšíření, rekonstrukce a modernizace silniční sítě navazující na síť TEN-T	IROP	1 250 000	27,14
1.4.1	Budování infrastruktury pro cyklistickou dopravu	IROP	187 340	4,07
1.4.2	Modernizace vozového parku ve veřejné dopravě	IROP	170 000	3,69
Prioritní oblast 2: Ochrana před přírodními riziky			150 025	3,26
2.1.1	Budování protipovodňových opatření	OP ŽP	128 775	2,80
2.1.2	Realizace opatření pro řešení povodní	OP ŽP	21 250	0,46
Prioritní oblast 3: Dostupné a kvalitní školství			725 647	15,74
3.1.1	Budování kapacit předškolního vzdělávání	IROP	292 315	6,34
3.1.2	Rozšíření kapacit a technického vybavení pro ZŠ a SŠ	IROP	433 332	9,40

Zdroj: vlastní zpracování podle (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2020; Evaluation Advisory Central Europe, 2019)

Tabulka 4.3, zachycující přehled podaných projektových záměrů, ukazuje, že zájem o prostředky ITI PMO převýšil předpokládanou alokaci (4 606 322 tis. Kč) o 141 %. Zájem vyšší než alokace výzvy je zřetelný zejména u výzev třetí prioritní oblasti (tj. opatření 3.1.1 a 3.1.2) a vedl k nutnosti vydávání nesouladných vyjádření z důvodu přesažené kapacity. Souladná vyjádření ²⁴byla podána celkem 126 projektovým záměrům, tedy 58 % všech podaných.

²⁴ Souladná vyjádření jsou taková, která disponují kladným vyjádřením o souladu s Integrovanou strategií ITI. Projektové záměry, kterým je souhlasné vyjádření vydáno mohou být financovány z ESI fondů a realizovány.

Tabulka 4.3 – Přehled podaných projektových záměrů do výzev nositele ITI do roku 2018

Opatření	Operační program	Počet podaných projektových záměrů	Množství požadovaných prostředků z ESI fondů (v tis. Kč)	Míra poptávky	Počet projektových záměrů se souhlasným vyjádřením
1.1.1	IROP	26	1 002 603	142 %	19
1.1.2	OP PPR	1	187 328	155 %	1
1.2.1	IROP	7	1 070 568	112 %	7
1.2.2	OP PPR	0	-	-	-
1.3.1	IROP	22	1 764 889	141 %	16
1.4.1	IROP	24	341 662	182 %	16
1.4.2	IROP	2	156 638	92 %	2
2.1.1	OP ŽP	10	123 299	96 %	10
2.1.2	OP ŽP	1	14 875	70 %	1
3.1.1	IROP	56	915 997	313 %	20
3.1.2	IROP	67	934 666	216 %	34
Celkem		216	6 512 525		126

Zdroj: upraveno podle (Evaluation Advisory Central Europe, 2019, 32)

V průběhu programového období 2014-2020 došlo k několika změnám finančního plánu a přesunu prostředků mezi jednotlivými opatřeními. V důsledku skutečnosti, že projekty na telematiku, budování protipovodňových opatření a projekty v rámci OP PPR nebyly z velké části realizovány, došlo také k dočasnému přesunu finančních prostředků do Brněnské metropolitní oblasti. K čerpání prostředků docházelo v průběhu programového období pomaleji, než se původně předpokládalo, ale PMO počítá s využitím všech 4,3 mld. Kč, směřujících do ITI, do roku 2022. (Evaluation Advisory Central Europe, 2019)

Závěrem lze uvést některé typové projekty stanovené v rámci jednotlivých prioritních oblastí, které byly v programovém období 2014-2020 v PMO realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

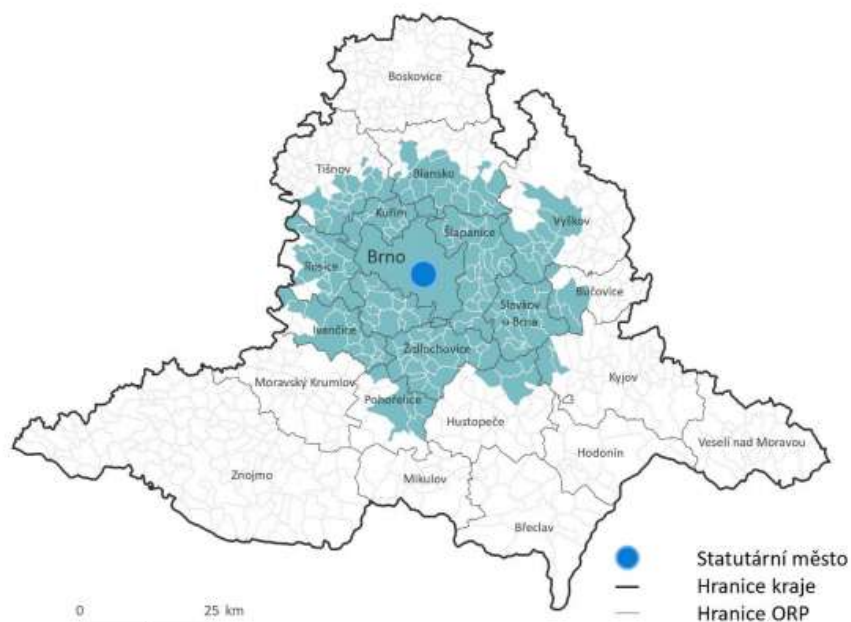
- **Vybudování záchytných parkovišť P+R** – projekt se zaměřuje na vybudování parkovišť systému P+R u stanic a zastávek drážní dopravy ve vytipovaných lokalitách s cílem snížení nadměrného objemu vnější automobilové dopravy na území hlavního města Prahy. Projekt spadá do OP PPR a na jeho realizaci, probíhající v letech 2017-2020, je stanovený rozpočet ve výši 808 mil. Kč
- **Botič** – jedná se o pilotní projekt, který má prostřednictvím vodohospodářské studie vodního toku Botič vytipovat a zpracovat návrhy možné protipovodňové ochrany, opatření pro retence území atd. Cílem je dosáhnout koordinovaného postupu,

kdy se jednotlivé subjekty smysluplně doplňují a neřeší povodňovou problematiku pouze měřítkem své obce. Projekt spadá do OP ŽP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2017, je stanovený rozpočet ve výši 101 mil. Kč.

- **Budoucnost pro technické obory** – cílem projektu je vybudovat pracoviště pro systémové rozvíjení odborných kompetencí žáků v reakci na aktuální požadavky trhu práce. Mělo by dojít ke zkvalitnění výuky u přírodovědných, technických i stavebních oborů. Projekt spadá do IROP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2020, je stanovený rozpočet ve výši 135 mil. Kč.

4.2 Brněnská metropolitní oblast

Funkční území Brněnské metropolitní oblasti (dále také „BMO“), znázorněné na obrázku 4.3, je vymezeno na základě analýzy funkčních vztahů mezi jádrovým městem Brnem a jeho zázemím. BMO je tvořena převážně menšími obcemi, které v naprosté většině mají do 5 000 obyvatel, s výraznou velikostní dominantou města Brna. Při konečném vymezení funkčního území byla vyřazena obec Bohutice z důvodu překročené hodnoty syntetického ukazatele, naopak byly začleněny obce Závist a Odovice, které sice nedosáhly hodnoty syntetického ukazatele, ale nacházely se v souvislém území integrovaných obcí. V tabulce 4.4 jsou uvedeny základní informace o Brněnské metropolitní oblasti. (SPF GROUP, s. r. o, HOPE GROUP, s. r. o, 2015)

Obrázek 4.3 – Území Brněnské metropolitní oblasti

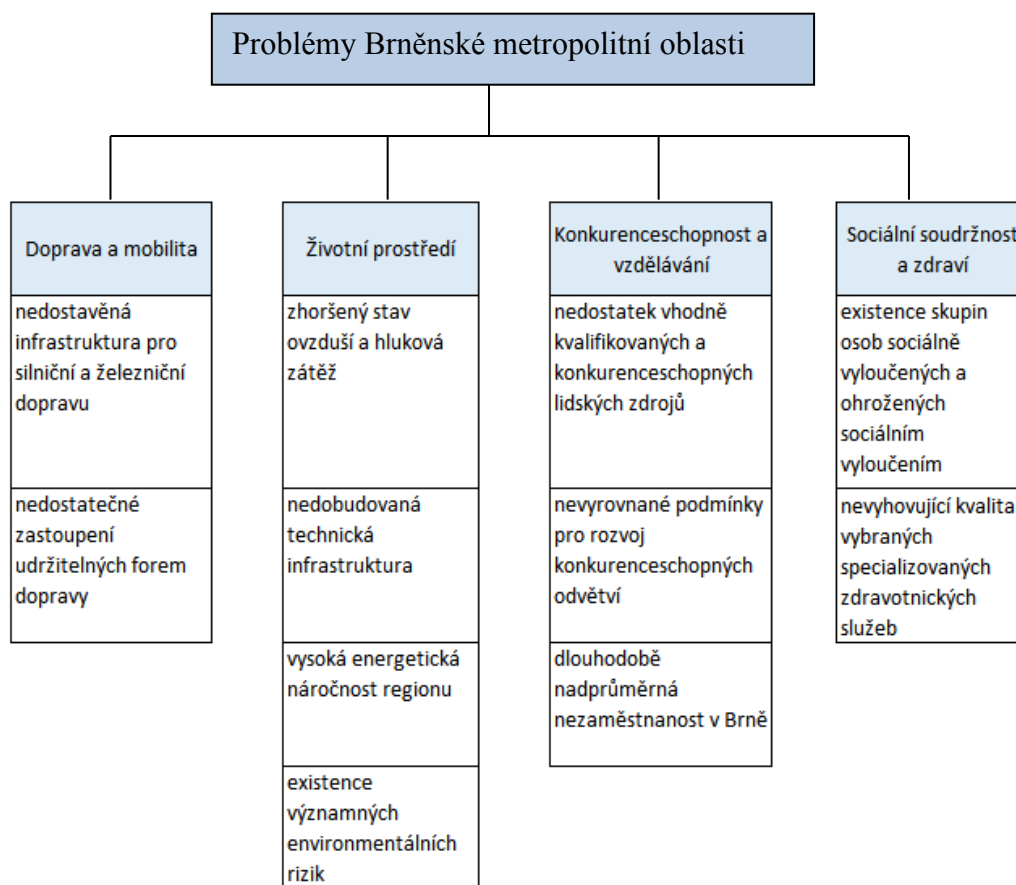
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 21)

Tabulka 4.4 – Základní údaje o Brněnské metropolitní oblasti

Počet obyvatel	609 114
Počet obcí	167
Rozloha	1 755 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 16)

Brněnská metropolitní oblast představuje monocentrické území se silnými funkčními vazbami na město Brno, přičemž i jeho zázemí má širokou škálu funkcí, které jsou s městem úzce provázány a doplňují ho. BMO se v programovém období 2014-2020 zabývala problémy v oblasti dopravy a mobility, životního prostředí, konkurenceschopnosti a vzdělávání, sociální soudržnosti a zdraví. Na obrázku 4.4 jsou znázorněny zásadní problémy v rámci jednotlivých problémových oblastí řešené v tomto programovém období. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015)

Obrázek 4.4 – Problémové oblasti Brněnské metropolitní oblasti

Zdroj: upraveno podle (SPF GROUP, s. r. o, HOPE GROUP, s. r. o, 2015, 157)

Na základě identifikovaných problémů byly pro BMO stanoveny čtyři prioritní oblasti – Doprava a mobilita, Životní prostředí, Konkurenceschopnost a vzdělávání a Sociální soudržnost, které se dále člení na jednotlivá opatření. Ta jsou zachycena v tabulce 4.5 včetně operačních programů, z nichž jsou financovány, a předpokládané alokace z EU, která měla činit celkem 5 825 879,37 tis. Kč. (GaREP, s. r. o., 2019)

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou (SPF GROUP, s. r. o., HOPE GROUP, s. r. o., 2015):

Prioritní oblast „Doprava a mobilita“ se zaměřuje na zvýšení mobility obyvatel, firem a dalších subjektů působících v BMO a zajištění vyšší plynulosti a bezpečnosti v dopravě, prostřednictvím výstavby a modernizace silničních komunikací, modernizace železničních uzlů a odstraňování environmentální zátěže z dopravy. Tyto cíle reagují na špatný stav a zastaralou síť silnic 2. a 3. třídy, zastaralou podobu velké části páteřních ulic a nedostatečné parkovací kapacity, nevyhovující interakci automobilové, veřejné, pěší a cyklistické dopravy či na nízkou multimodalitu v nákladní dopravě.

V rámci prioritní oblasti „Životní prostředí“ by mělo dojít ke zlepšení kvality životního prostředí prostřednictvím eliminace environmentálních rizik a snižování environmentální zátěže. Ke zlepšení může přispět postupná modernizace čističek odpadních vod, snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy či revitalizace brownfields napomáhající k vyššímu funkčnímu využití území i jeho estetické hodnotě. Potřeba těchto opatření je dána například neřízenou komerční i rezidenční suburbanizací na přírodně i zemědělsky významných územích, vyšším rizikem živelních pohrom v důsledku změn klimatu či výhledově nedostačující kapacitou zdrojů pitné vody.

Prioritní oblast „Konkurenceschopnost a vzdělávání“ chce zajistit dostupnou a kvalitní infrastrukturu a služby podporující rozvoj konkurenceschopných odvětví. Konkurenceschopnost BMO má být podpořena zejména prostřednictvím posilování atraktivit města Brna a celé BMO pro absolventy vysokých škol a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu a přílivem investic do vědy a výzkumu v území. Tyto cíle reagují na relativně vysokou nezaměstnanost, nízký aplikační potenciál výzkumu a nedostatek volných ploch pro rozvoj podnikatelské infrastruktury a pro příchod nových odvětví.

Poslední prioritní oblast „Sociální soudržnost“ se snaží posílit sociální soudržnost v rámci BMO, prostřednictvím vyšší dostupnosti a kvality sociálních a návazných služeb. Potřeba těchto opatření vychází z nedostatečné nabídky zařízení s péčí o seniory vzhledem k nadprůměrně vysokému indexu stáří v BMO, nedostatečné nabídky terénních služeb sociální

prevence, chybějící provázaností zdravotních a sociálních služeb a existencí sociálně vyloučených oblastí.

Tabulka 4. 5 – Prioritní oblasti a opatření BMO včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů v %
Prioritní oblast A: Doprava a mobilita			3 619 499,98	62,13
A.1	Terminály veřejné dopravy a systémy P+R	IROP	302 049, 82	5,18
A.2	Infrastruktura městské a příměstské veřejné dopravy	OPD	1 969 500,00	33,81
A.3	Dopravní prostředky veřejné dopravy	IROP	79 999,96	1,37
A.4	Dopravní telematika a informační systémy	OPD, IROP	611 174,12	10,49
A.5	Regionální silniční síť navazující na síť TEN-T	IROP	400 000,00	6,87
A.6	Cyklistická a pěší doprava	IROP	256 776,08	4,41
Prioritní oblast B: Životní prostředí			500 000,00	8,58
B.3	Protipovodňová opatření	OP ŽP	220 000,00	3,78
B.5	Snížení imisní zátěže území	OP PIK	200 000,00	3,43
B.7	Materiálové a energetické využití odpadů	OP ŽP	80 000,00	1,37
Prioritní oblast C: Konkurenceschopnost a vzdělávání			984 879,39	16,90
C.2	Podpora proinovačních služeb a aplikace výsledků VaV pro firmy v BMO	OP PIK	550 000,00	9,44
C.4	Budování kapacit a kvality zařízení pro celoživotní učení	IROP	434 879,39	7,46
Prioritní oblast D: Sociální soudržnost			721 500,00	12,39
D.1	Zkvalitnění a rozvoj sítě sociálních a návazných služeb	OP Z	121 500,00	2,09
D.2	Doplnění kapacit infrastruktury sociálních a návazných služeb	IROP	480 000,00	8,24
D.3	Budování sociálního bydlení	IROP	120 000,00	2,06

Zdroj: vlastní zpracování podle (Brněnská metropolitní oblast, 2020; SPF GROUP, s. r. o., HOPE GROUP, s. r. o, 2015)

Tabulka 4.6 zachycuje počty projektů v rámci jednotlivých opatření, včetně údaje o tom, v jaké fázi se v současné době nacházejí a celkové výše dotace. Ke dni 31. 3. 2021 bylo v BMO realizováno celkem 54 projektů napříč prioritními oblastmi, přičemž nejvíce z nich bylo realizováno v souvislosti s budováním kapacit a kvality zařízení pro celoživotní učení v rámci prioritní oblasti „Konkurenceschopnost a vzdělávání“. Nejvyšší průměrná dotace spadající

na projekt je naopak v případě projektů v rámci A.2, tedy v souvislosti s rozvojem infrastruktury městské a příměstské veřejné dopravy.

Tabulka 4.6 – Projekty v rámci jednotlivých opatření včetně celkové výše dotace k 31. 3. 2021

Opatření	Operační program	Počet projektů				Celková výše dotace (v tis. Kč)
		Celkem	V přípravě	Ve fyzické realizaci	Zrealizovaných	
A.1	IROP	8	1	5	2	290 983,91
A.2	OPD	5	1	3	1	1 943 050,73
A.3	IROP	1	0	0	1	79 999,96
A.4	OPD, IROP	7	2	2	3	445 100,27
A.5	IROP	2	0	1	1	399 980,36
A.6	IROP	11	3	5	3	225 166,95
B.3	OP ŽP	1	1	0	0	220 000,00
B.5	OP PIK	11	0	4	7	165 296,02
B.7	OP ŽP	2	0	2	0	80 000,00
C.2	OP PIK	2	0	2	0	156 657,53
C.4	IROP	26	0	3	23	577 165,00
D.1	OP Z	16	1	15	0	99 081,48
D.2	IROP	14	1	8	5	424 197,54
D.3	IROP	14	2	4	8	296 684,45
Celkem		120	12	54	54	4 006 235,73

Zdroj: vlastní zpracování podle (Brněnská metropolitní oblast, nedatováno²⁵)

Mezi lety 2016 a 2018 bylo schváleno celkem pět změn integrované strategie, které spočívaly zejména v přesunu finančních alokací mezi opatřeními financovanými z IROP, úpravě některých částí finančního plánu, navýšení finanční alokace v rámci OP Doprava a úpravě výsledkových indikátorů. BMO se však potýkala s některými problémy při dosahování strategických cílů, jako je například skutečnost, že některá opatření nebylo možné realizovat prostřednictvím nástroje ITI nebo že některé potřeby nebyly plně pokryty alokovanými prostředky. (GaREP, s. r. o, 2019)

Závěrem lze uvést některé typové projekty stanovené v rámci jednotlivých prioritních oblastí, které byly v programovém období 2014-2020 v BMO realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

- **Prodloužení tramvajových tratí** – projekt se zaměřuje na prodloužení tramvajových tratí s důrazem na rychlé spojení s centrem města, bezbariérovost, bezpečnost zastávek, s cílem vyšší preference tramvajové dopravy ve městě. Projekt má být realizovaný

²⁵ Datum vydání se nepodařilo dohledat

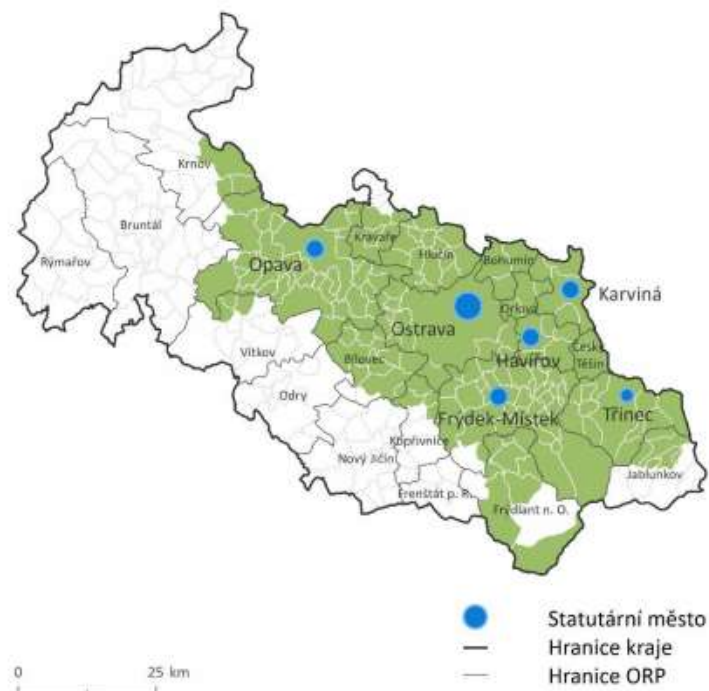
prostřednictvím tří dílčích projektů – Prodloužení tramvajové tratě Osová – Kampus Masarykovy Univerzity v Bohunicích, Prodloužení tramvajové tratě Bystrc – Kamechy a Nová tramvajová trať – ulice Plotní.

- **Dopravní telematika** – jedná se o projekt zaměřující se na opatření pro řešení organizace dopravy a zvyšování preferencí veřejné dopravy ve městě. Další opatření pak směřují k realizaci automatických parkovacích, naváděcích a dohledových systémů.
- **Kreativní centrum** – jde o projekt realizace centra pro podporu kreativních odvětví²⁶ v městě Brně, v rámci, kterého má působit i tzv. inkubátor pro začínající podnikatele v kreativních odvětvích. Projekt může zatraktivnit doposud méně přitažlivou oblast a přilákat do města investory napojené na kreativní odvětví.
- **REURIS** – cílem projektu je revitalizace bývalého průmyslového areálu Staré Ponávky a přilehlého okolí, za účelem zlepšení podmínek pro aktivní odpočinek a ekologického oživení Staré Ponávky. Součástí revitalizace je i propojení stezky mezi Svitavou a Svratkou a úprava břehů na zelená prostranství. Projekt REURIS je řešený komplexně za současného propojení více dílčích projektů.

4.3 Ostravská metropolitní oblast

Ostravská metropolitní oblast (dále také „OMO“) představuje území s polycentrickým uspořádáním, kdy lze za centra aglomerace považovat města Ostravu, Opavu, Karvinou, Havířov, Třinec a Frýdek-Místek. Funkční území OMO, znázorněné na obrázku 4.5, představuje vnitřně relativně uzavřené, kompaktní území s vysokými vzájemnými každodenními interakcemi mezi jádry aglomerace a obcemi v zázemí. Základní informace o Ostravské metropolitní oblasti jsou uvedeny v tabulce 4.7. (Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko et al., 2021)

²⁶ Kreativní odvětví zahrnuje činnosti založené na lidské kreativitě, dovednostech a talentu. Patří mezi ně například architektura, reklama, hudba, výtvarné umění atd.

Obrázek 4.5 – Území Ostravské metropolitní oblasti

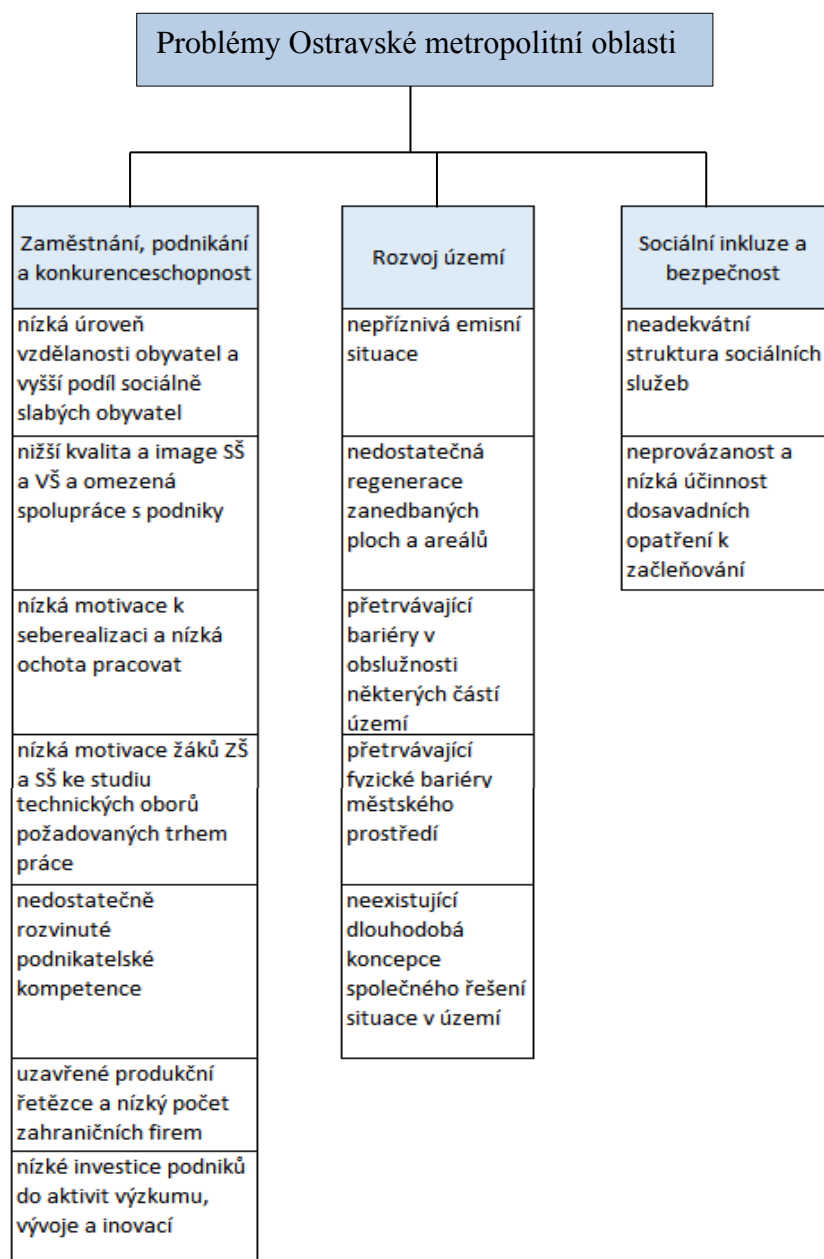
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 18)

Tabulka 4.7 – Základní údaje o Ostravské metropolitní oblasti

Počet obyvatel	965 338
Počet obcí	119
Rozloha	1 896 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 18)

Ostravská metropolitní oblast je hned po Praze druhým nejvýznamnějším urbanizovaným územím v České republice. To je dáno nejen velikostí území, ale také vysokou hustotou zalidnění, která přesahuje hodnotu 360 obyvatel na km². OMO se však potýká s nízkou mírou ekonomické participace, nízkým využitím nových znalostí i vyšším podílem obtížně adaptovatelné pracovní síly, přičemž tyto faktory způsobují přetrvávající ekonomickou zaostalost regionu za průměrem České republiky. V programovém období 2014-2020 byly řešeny problémy v oblasti zaměstnání, podnikání a konkurenceschopnosti, rozvoje území, sociální inkluze a bezpečnosti. Na obrázku 4.6 jsou znázorněny zásadní problémy v rámci vymezených problémových oblastí. (Ouředníček et al. 2020; Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko et al., 2021)

Obrázek 4.6 – Problémové oblasti Ostravské metropolitní oblasti

Zdroj: upraveno podle (Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko et al., 2021, 109)

Prioritní oblasti, stanovené na základě identifikovaných problémů a potřeb, jsou v programovém období 2014-2020 označeny jako – Zvýšit zaměstnanost a uplatnitelnost obyvatel na trhu práce, Podpořit podnikání a vznik pracovních míst, Zlepšit kvalitu prostředí a podpořit udržitelný rozvoj. Prioritní oblasti včetně dílčích opatření jsou vymezeny v tabulce 4.8, kde je také uvedena předpokládaná finanční alokace, která měla celkem činit 5 810 381 tis. Kč.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko et al., 2021):

Prioritní oblast „Zvýšit zaměstnanost a uplatnitelnost obyvatel na trhu práce“ se zaměřuje například na zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení, budování bezbariérových škol, rozvoj kultury sdílení pedagogických zkušeností, rekvalifikaci, realizaci nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, podporu vytváření nových pracovních míst včetně pracovních míst vyhrazených pro osoby patřící k ohroženým skupinám na trhu práce. Tato opatření reagují na dlouhodobě vysokou nezaměstnanost, nedostatek absolventů s technickým vzděláním a nejvyšší migrační úbytek v celé ČR.

V rámci prioritní oblasti „Podpořit podnikání a vznik pracovních míst“ jsou řešeny otázky realizace podnikatelských záměrů začínajících podniků, poskytování poradenských služeb a služeb pro začínající podniky, rozvoje kvalitní infrastruktury pro odborné vzdělávání pracovníků v malých a středních podnicích či rekonstrukce brownfieldů a jejich přeměna na moderní podnikatelské podniky. Potřeba těchto opatření je dána pomalu rostoucí podnikatelskou aktivitou, nízkou mírou inovativnosti ekonomických aktivit a nedostatečným využíváním výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

Prioritní oblast „Zlepšit kvalitu prostředí a podpořit udržitelný rozvoj“ se soustředí na výstavbu a modernizaci přestupních terminálů a souvisejících záchytných parkovišť, podporu vozidel využívajících alternativní zdroje paliv a výstavbu či modernizaci zařízení pro sběr, třídění a úpravu odpadů. Důvodem pro stanovení této prioritní oblasti byla i skutečnost, že oblast Ostravské metropolitní oblasti je územím s nejzatíženějším životním prostředím v České republice.

Tabulka 4.8 – Prioritní oblasti a opatření OMO včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v %)
Prioritní oblast 1: Zvýšit zaměstnanost a uplatnitelnost obyvatel na trhu práce			987 206	16,99
1.1.1	Vytvoření podmínek pro kvalitní přípravu na zaměstnání v technických, řemeslných a přírodovědných oborech a rozvoj klíčových přenositelných kompetencí pro uplatnění na trhu práce	IROP	838 400	14,43
1.1.3	Aktivní řešení dopadů pokračující restrukturalizace tradičních průmyslových oborů	OP Z	97 162	1,67
1.2.2	Zvýšení zaměstnanosti obyvatel se zdravotním znevýhodněním a osob pečujících o děti a jiné závislé osoby	OP Z	21 144	0,36
1.2.3	Podpora sociálního podnikání	IROP	30 500	0,53
Prioritní oblast 2: Podpořit podnikání a vznik pracovních míst			2 793 269	48,07
2.1.1	Zvýšit podnikatelské kompetence obyvatel a zvýšit motivaci k podnikání	OP Z	9 194	0,16
2.1.2	Zvýšit počet a podpořit růst malých a středních firem	OP PIK	365 500	6,29
2.2.1	Revitalizace a regenerace zanedbaných ploch a areálů a objektů kulturního dědictví za účelem využití pro zvýšení atraktivity měst a jejich zázemí a podporu nových investic	OP PIK, IROP	641 875	11,05
2.2.2	Rekonstrukce, modernizace, popř. výstavba silnic a budování obchvatů sídel na vybrané regionální silniční síti s cílem zvýšit konektivitu k síti TEN-T	IROP	748 000	12,87
2.3.1	Zvýšení intenzity transferu a komercializace výsledků výzkumné a vývojové činnosti	OP VVV, OP PIK	1 028 700	17,70
Prioritní oblast 3: Zlepšit kvalitu prostředí a podpořit udržitelný rozvoj			2 029 906	34,94
3.1.1	Výstavba a modernizace infrastruktury pro rozvoj udržitelné mobility	IROP	1 092 400	18,80
3.1.2	Výstavba a modernizace drážní infrastruktury městské a příměstské dopravy	OPD	720 000	12,39
3.1.3	Rozvoj inteligentních dopravních systémů	OPD	217 506	3,75

Zdroj: vlastní zpracování podle (Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko et al., 2021)

Tabulka 4.9 zachycuje přehled požadovaných prostředků a informací o zájmu o jednotlivá opatření ze strany žadatelů. V případě opatření 2.2.1 není možné hodnotit zájem žadatelů, protože v době zpracování mid-term evaluace nebylo ještě využívání finančního nástroje zahájeno. V souvislosti s projektovými záměry bylo k 31. 12. 2018 podáno celkem 84 žádostí o změnu, přičemž u některých projektových záměrů bylo podáno i více než jedna žádost o změnu. Nejvíce podaných žádostí o změnu projektového záměru bylo zaznamenáno v souvislosti s infrastrukturou pro vzdělávání na základních, středních a vyšších odborných školách, dále v souvislosti s technologiemi, sociálním podnikáním a dlouhodobou mezisektorovou spoluprací. (Svobodník, 2021)

Tabulka 4.9 – Přehled požadovaných prostředků v rámci podaných projektových záměrů do výzev nositele ITI k 31.12. 2018

Opatření	Operační program	Množství požadovaných prostředků z ESI fondů (v tis. Kč)	Míra poptávky
1.1.1	IROP	965 170,00	115%
1.1.3	OP Z	86 950,00	102%
1.2.2	OP Z	27 130,00	160%
1.2.3	IROP	37 880,00	124%
2.1.1	OP Z	14 460,00	57%
2.1.2	OP PIK	251 220,00	69%
2.2.1 ²⁷	OP PIK, IROP	.	.
2.2.2	IROP	795 090,00	106%
2.3.1	OP VVV, OP PIK	752 360,00	73%
3.1.1	IROP	938 250,00	86%
3.1.2	OPD	426 900,00	43%
3.1.3	OPD	151 740,00	70%
Celkem		4 447 150,00	

Zdroj: upraveno podle (podle Svobodník, 2021)

Na závěr lze uvést některé typové projekty, které byly v programovém období 2014-2020 v OMO realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

- **Projekt na podporu zaměstnanosti – Labour Pool** – projekt se zaměřuje na vzdělávání nezaměstnaných osob a jejich zaměstnání na dobu určitou, přičemž jsou poté poskytováni za úplatu jiným zaměstnavatelům. Součástí je také projekt „Labour Pool – absolventi“, který se zaměřuje na absolventy škol. Projekt spadá do OP Z

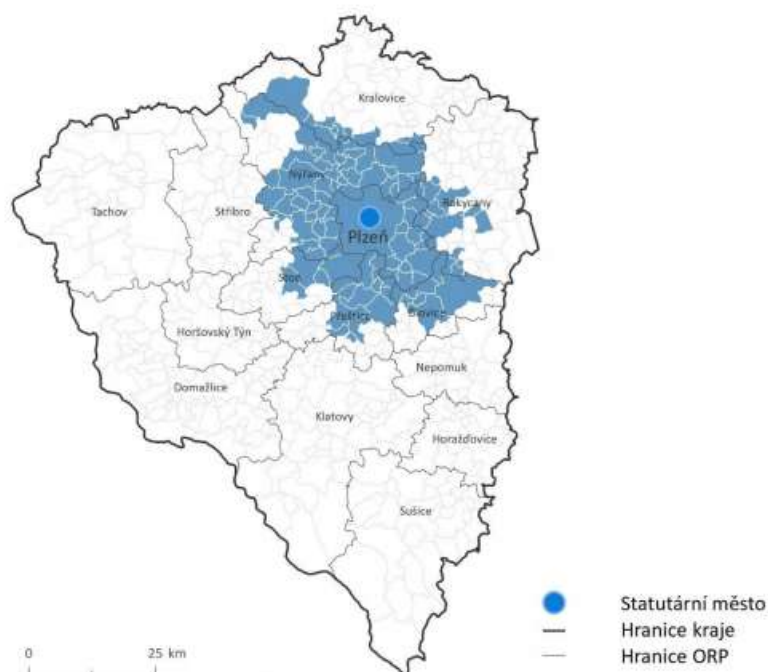
²⁷ Finanční nástroj nebyl v době zpracování mid-term evaluace zahájen, tudíž není možné hodnotit zájem žadatelů o opatření 2.2.1.

a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2019, je stanovený rozpočet ve výši 164 mil. Kč.

- **Podpora podnikání – řemeslné a podnikatelské inkubátory** – projektem mají být vytvořeny zvýhodněné podmínky pro začínající malé podnikatele a živnostníky v oblasti výroby a služeb, které povedou ke zvýšení kompetencí k podnikavosti i podpoře zaměstnanosti. Projekt spadá do OP PIK a na jeho realizaci, probíhající v letech 2017-2018, je stanovený rozpočet ve výši 150 mil. Kč.
- **Rozvoj cyklodopravy v metropolitní oblasti** – cílem projektu je dobudování a propojování chybějících úseků cyklostezek, za účelem zvýšení využívání pro cesty do zaměstnání apod. Projekt spadá do IROP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2018, je stanovený rozpočet ve výši 65 mil. Kč.

4.4 Plzeňská metropolitní oblast

Město Plzeň tvoří nejen přirozené centrum Plzeňského kraje, ale společně se svým zázemím představuje Plzeňskou metropolitní oblast. Zatímco svým územním rozsahem není v rámci kraje metropolitní oblast tak významná, populačně tvoří více než polovinu obyvatel kraje. K souvislému území metropolitní oblasti byla doplňkově přiřazena i dvě okrajová města tvořící centra ORP s nejsilnější vazbou na metropolitní oblast – Blovice a Stod. (Hruška et al., 2016; Ouředníček et al., 2020)

Obrázek 4.7 – Území Plzeňské metropolitní oblasti

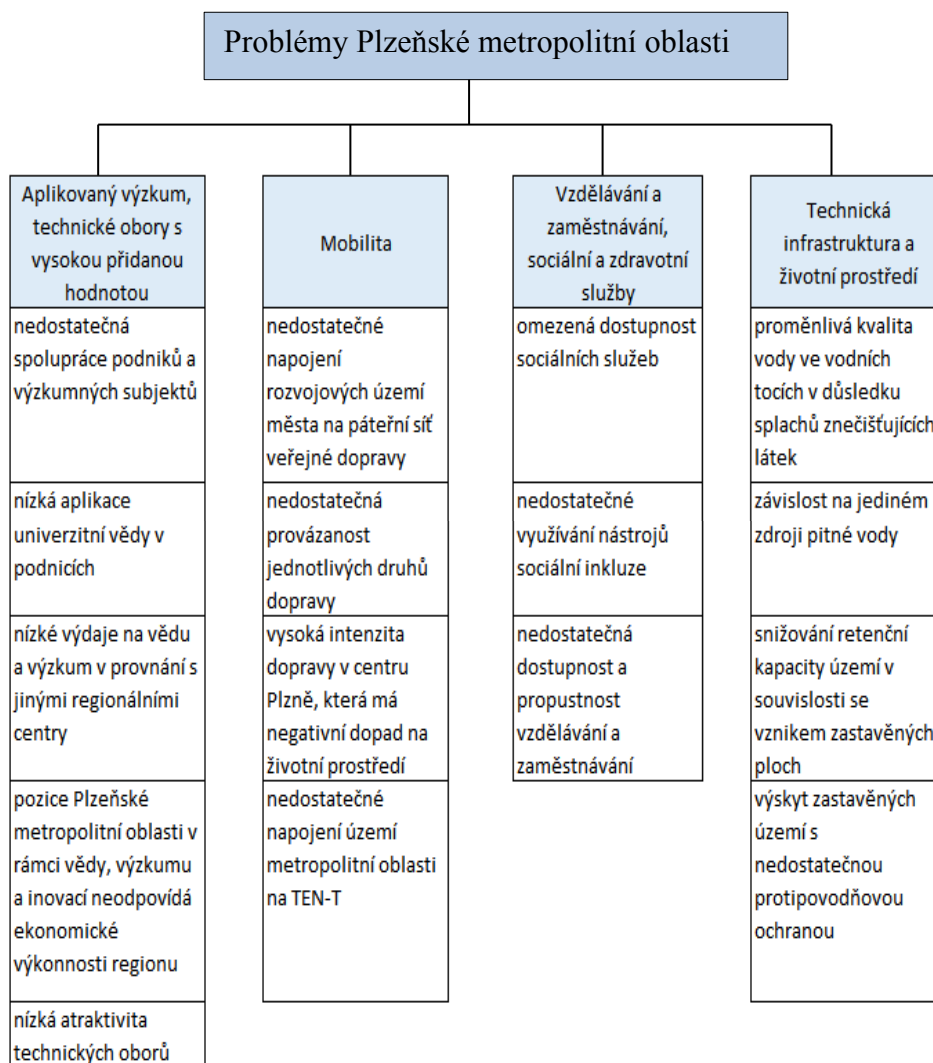
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 32)

Tabulka 4.10 - Základní údaje o Plzeňské metropolitní oblasti

Počet obyvatel	309 395
Počet obcí	117
Rozloha	1 364 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 24)

Plzeňská metropolitní oblast se v programovém období 2014-2020 zabývala především problémy souvisejícími s nízkou produktivitou práce, která je dána nedostatečnou úrovní lidských zdrojů i nedostatečnými podmínkami pro ekonomický růst. Další problém představuje špatná dopravní dostupnost centra Plzeňské metropolitní oblasti i vyšší míra rizik v environmentální oblasti způsobená geografickými podmínkami a nedostatečně rozvinutou technickou infrastrukturou. Zásadní problémové oblasti, zjištěné na základě analytických podkladů, SWOT analýzy i rozhovorů s klíčovými aktéry, jsou uvedeny na obrázku 4.8. (Hruška et al., 2016)

Obrázek 4.8 – Problémové oblasti Plzeňské metropolitní oblasti

Zdroj: upraveno podle (Hruška et al., 2016, 68)

Na základě identifikovaných problémů byly pro Plzeňskou metropolitní oblast stanoveny čtyři prioritní oblasti – Aplikovaný výzkum, technické obory a obory s vysokou přidanou hodnotou, Mobilita, Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby a Technická infrastruktura a životní prostředí. Tabulka 4.11 obsahuje výčet jednotlivých opatření v rámci stanovených prioritních oblastí, včetně předpokládané alokace, která měla celkem činit 3 247 264,57 tis. Kč.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (Hruška et al., 2016):

Prioritní oblast „Aplikovaný výzkum, technické obory a obory s vysokou přidanou hodnotou“ se zaměřuje na zvýšení přínosů výzkumu pro společnost a zvýšení zájmů žáků a studentů o technické a přírodovědné obory a větší propojení vzdělání s výzkumem, vývojem i praxí. Tato prioritní oblast vychází především z nedostatečného využívání potenciálu vědy a techniky.

V rámci prioritní oblasti „Mobilita“ má dojít k eliminaci dopravních rizik a zlepšení dostupnosti metropolitní oblasti individuální a veřejnou dopravou i jejímu zpřístupnění kvalifikované pracovní síle. Potřeba těchto opatření je dána zejména špatnou dopravní dostupností centra Plzeňské metropolitní oblasti, která značně omezuje potenciál území včetně zhoršení dostupnosti vzdělávání, zaměstnávání, sociálních i zdravotních služeb.

Prioritní oblast „Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby“ chce docílit vyváženosti nabídky a poptávky kvalifikované i nekvalifikované pracovní síly, eliminace sociálně patologických jevů i podpory preventivního působení dostupnosti zaměstnanosti a vzdělání proti sociálnímu vyloučení. Tyto cíle reagují na nedostatečnou úroveň a množství zdravotnických, sociálních i vzdělávacích služeb a na prokázaný vysoký nárůst seniorů v daném území.

Prioritní oblast „Technická infrastruktura a životní prostředí“ chce umožnit retenci odpadních vod a zlepšit ochranu i stav povrchové vody. Dále má být zajištěna protipovodňová ochrana a eliminace rizik spojených s povodněmi. Potřeba těchto opatření je dána zejména neuspokojivým stavem technické infrastruktury, nedostatečnými protipovodňovými opatřeními a sníženou retenční kapacitou krajiny.

Tabulka 4.11 – Prioritní oblasti a opatření Plzeňské metropolitní oblasti včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v %)
Prioritní oblast 1: Aplikovaný výzkum, technické obory a obory s vysokou přidanou hodnotou			873 200,01	26,89
1.1.1	Posílení partnerství a spolupráce výzkumných subjektů ve vývoji, výzkumu a inovacích	OP VVV, OP PIK	505 130,00	15,56
1.1.2	Rozvoj a podpora moderních oborů a technologií	OP PIK	295 252,09	9,09
1.1.3	Rozvoj infrastruktury pro výzkumné a inovační účely	OP PIK	72 817,92	2,24
Prioritní oblast 2: Mobilita			1 601 699,99	49,32
2.2.1	Vybudování a modernizace přestupních uzlů a terminálů	IROP	214 647,80	6,61
2.2.2	Optimalizace a rozvoj cyklo dopravy	IROP	48 014,71	1,48
2.2.3	Rozvoj městských drážních systémů včetně související infrastruktury a obměna vozového parku	OPD, IROP	1 339 037,48	41,23
Prioritní oblast 3: Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby			572 364,57	17,63
3.1.1	Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání vč. bezbariérových opatření	IROP	288 000,00	8,87
3.2.1	Rozvoj nabídky služeb pro podporu zaměstnanosti	OP Z	65 659,57	2,02
3.2.2	Zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených na trhu práce	OP Z, IROP	82 705,00	2,55
3.3.1	Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi	IROP	136 000,00	4,19
Prioritní oblast 4: Technická infrastruktura a životní prostředí			200 000,00	6,16
4.1.1	Výstavba a rekonstrukce retenčních nádrží, sběračů a kanalizací	OP ŽP	200 000,00	6,16

Zdroj: vlastní zpracování podle (Hruška et al., 2016)

Tabulka 4. 12 zachycuje počty projektů v rámci jednotlivých prioritních oblastí, přičemž u prioritní oblasti „Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby“ jsou projekty ještě rozděleny na projekty realizované v oblasti vzdělávání a v oblasti zaměstnanosti a sociálních služeb. Nejvíce projektů bylo realizováno právě v souvislosti se vzděláváním, jednalo se hlavně

o projekty zaměřené na rekonstrukci a modernizaci učeben. Nejvíce finančních prostředků však bylo určeno na prioritní oblasti „Mobilita“, v rámci které bylo vybudováno například několik cyklostezek napříč metropolitní oblastí.

Tabulka 4.12 – Projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí

Prioritní oblast		Počet projektů	Celková výše dotace (v tis. Kč)
Aplikovaný výzkum, technické obory a obory s vysokou přidanou hodnotou		9	721 886,41
Mobilita		14	více než 783 756,55
Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby	Vzdělávání	43	více než 301 403,29
	Zaměstnanost a sociální oblast	25	více než 131 316,91
Technická infrastruktura a životní prostředí		2	více než 88 993,34
Celkem		93	více než 2 027 356,50 ²⁸

Zdroj: vlastní zpracování podle (Plzeňská metropolitní oblast, nedatováno b²⁹)

Z hlediska zájmu potenciálních žadatelů existovaly velké rozdíly mezi jednotlivými opatřeními. Výraznější nedostatek projektových záměrů je zřetelný v oblasti zaměstnanosti a v sociální oblasti. Tato skutečnost je způsobena především změnou nastavení podmínek operačních oblastí, která dělá naplňování dílčích opatření obtížným. V oblasti mobility bylo i přes omezený okruh potenciálních žadatelů podáno dostatečné množství projektových záměrů, náklady přesahující rámec alokované částky u jednoho z klíčových projektů však byly důvodem pro změnu Strategie integrovaných územních investic Plzeňské kraje. Nedostatečná finanční alokace se pak výrazně projevila v oblasti vědy a výzkumu, kde by na realizaci projektů byl potřeba dvojnásobek předpokládané alokace. (Ircingová et al., 2019)

Závěrem lze uvést některé typové projekty, které byly v programovém období 2014-2020 v Plzeňské metropolitní oblasti uskutečněny (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

- **Prodloužení tramvajové tratě na Borská pole** – záměrem projektu je rozvoj dopravní obslužnosti jihozápadní části města, která má mimo jiné přispět ke zvýšení podílu ekologického druhu dopravy ve městě i k vyšší atraktivitě dané části města.

²⁸ Celková výše dotace je vyšší než uvedená částka, protože v případě 7 projektů nebyla informace o poskytnuté finanční alokaci uvedena.

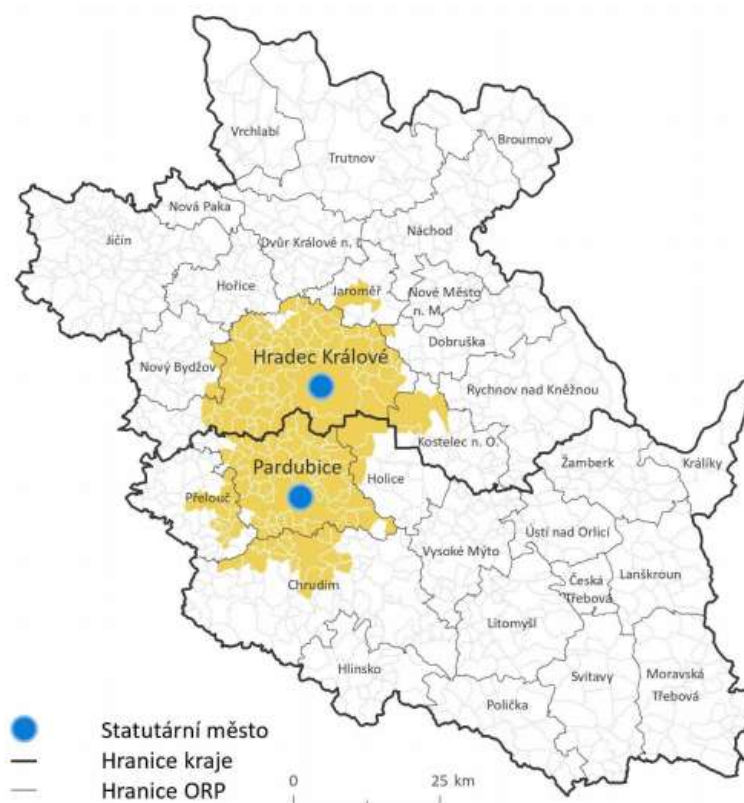
²⁹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Součástí projektu je vybudování nové tramvajové tratě o délce 1 500 m a výstavba parkovišť P+R. Projekt patří do OPD a na jeho realizaci, probíhající v letech 2017-2019, je stanovený rozpočet ve výši 640 mil. Kč

- **Centrum kreativního podnikání** – předmětem projektu je vybudování kreativního inkubátoru, který by poskytoval prostory pro kreativní podnikání a inovace a umožňoval coworking a sdílení znalostí. Součástí centra by bylo strojní i technické vybavení a široké spektrum odborných poradenských služeb. Projekt spadá do OP PIK a na jeho realizaci, probíhající v roce 2015, je stanoven rozpočet ve výši min. 300 mil. Kč.
- **Městský okruh – II. etapa, Křimická – Karlovarská v Plzni** – jedná se o projekt navazující na dokončenou I. etapu městského okruhu. Realizace projektu umožní rychlejší a bezpečnostní napojení severozápadní části území na dálnici D5 a také sníží dopravní zátěž v centru města Plzeň. Projekt, realizovaný v letech 2019-2022, spadá do IROP a na jeho realizaci je stanoven rozpočet ve výši 1 700 mil. Kč.

4.5 Hradecko-pardubická aglomerace

Hradecko-Pardubická aglomerace, jejíž funkční území je znázorněno na obrázku 4.9, představuje vysoce urbanizované území rozkládající se na pomezí dvou krajů – Královehradeckého a Pardubického. Jádry aglomerace jsou krajská města – Hradec Králové a Pardubice, která jsou relativně populačně vyrovnaná a již desetiletí tvoří jednotný a funkčně propojený celek. V České republice se tak jedná o jedinečnou aglomeraci se dvěma rovnocennými centry. Vazby mezi jádrovými městy silně působí na jejich zázemí a mají vliv na konkurenceschopnost celého regionu. Základní informace o Hradecko-pardubické aglomeraci jsou uvedeny v tabulce 4.13. (Magistrát města Pardubic, 2020; Ouředníček et al., 2020)

Obrázek 4.9 – Území Hradecko-pardubické aglomerace

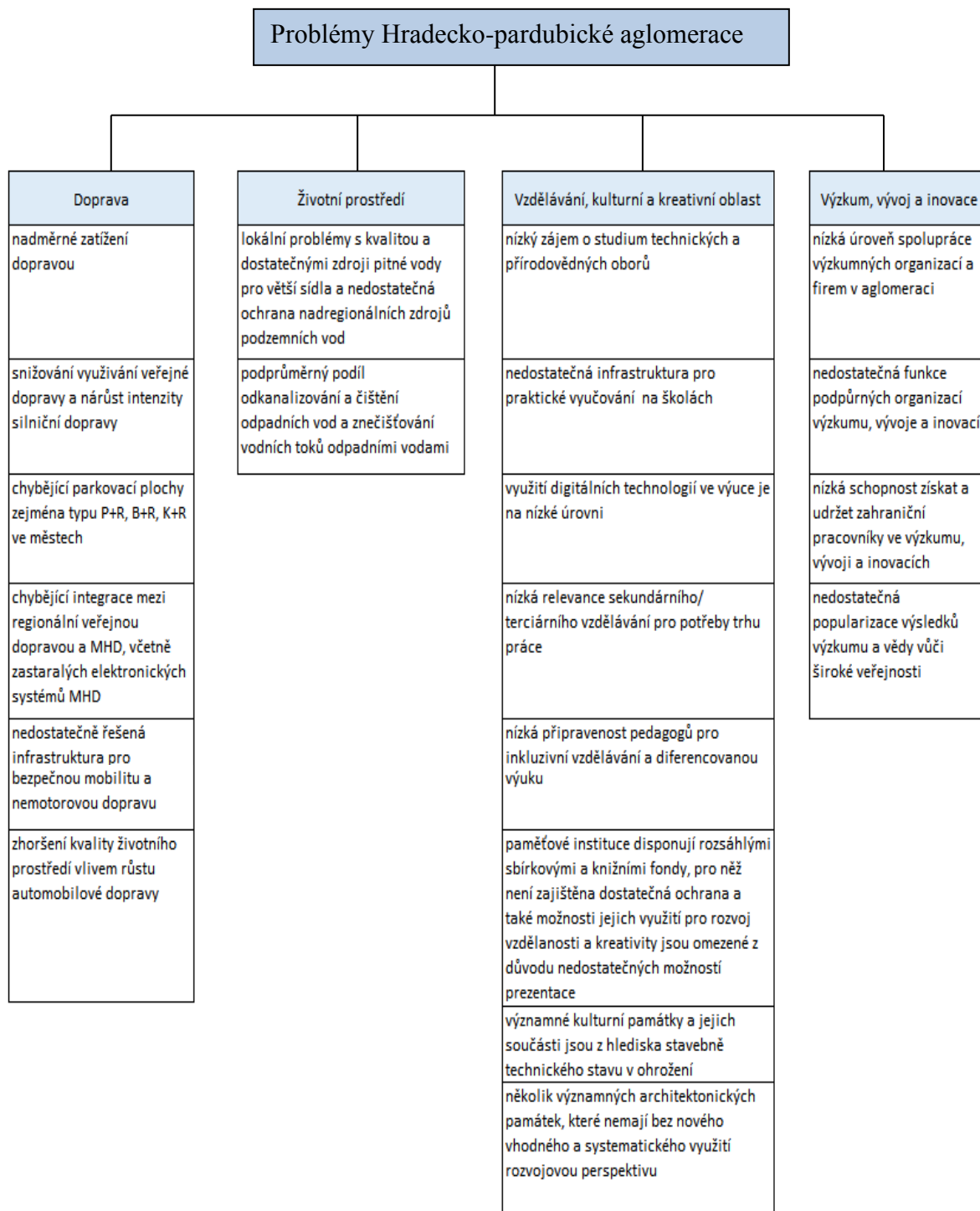
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 29)

Tabulka 4.13 – Základní údaje o Hradecko-pardubické aglomeraci

Počet obyvatel	335 118
Počet obcí	145
Rozloha	1 163 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 28)

Na základě participativní metody zjišťování problémů a potřeb aglomerace, do které byli zapojeni členové Řídícího výboru ITI, členové pracovních skupin i široká veřejnost, byly pro programové období 2014-2020 stanoveny čtyři problémové oblasti. Identifikovány byly především problémy v souvislosti s dopravou, životním prostředím, vzděláváním, kulturní a kreativní oblastí a v oblasti vývoje, výzkumu a inovací. Jednotlivé problémové oblasti včetně zjištěných problémů jsou znázorněny na obrázku 4.10. (Magistrát města Pardubic, 2020)

Obrázek 4.10 – Problémové oblasti Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: upraveno podle (Magistrát města Pardubic, 2020, 114-117)

Prioritními oblastmi, stanovenými na základě identifikovaných problémů a potřeb Hradecko-pardubické aglomerace, jsou – Udržitelná aglomerace a Chytrá a kreativní

aglomerace. Prioritní oblasti včetně jednotlivých opatření, zdroje podpory a předpokládaná finanční alokace, která měla být ve výši 3 717 639,96 tis. Kč, jsou uvedeny v tabulce 4.14.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (Magistrát města Pardubic, 2020):

Prioritní oblast „Udržitelná aglomerace“ je tvořena dvěma specifickými cíli zaměřenými na zatraktivnění environmentálně příznivé dopravy a snížení negativních dopadů lidské činnosti. Záměrem prioritní oblasti je vytvoření zdravého životního prostředí a zajištění vhodných podmínek pro rozvoj socioekonomických aktivit bez negativních dopadů na kvalitu života obyvatel aglomerace. Dále má dojít ke snížení znečištění podzemních a povrchových vod a vybudování systému odpadového hospodářství. Dosažení cílů přispěje k řešení problémů například s nadměrným zatížením aglomerace silniční dopravou, nedostatečnými zdroji pitné vody či se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Prioritní oblast „Chytrá a kreativní aglomerace“ tvoří tři specifické cíle zaměřené na podporu odborného a inkluzivního vzdělávání, rozvoj a propojení výzkumné a aplikační základny a rozvoj kulturní a kreativní oblasti. V rámci prioritní oblasti má být docíleno například vyšší znalostní úrovně obyvatelstva, intenzivnější spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou nebo využívání významných nemovitých památek pro kulturní i kreativní aktivity. Tyto cíle reagují na nízkou spolupráci škol a zaměstnavatelů, nedostatečnou funkci podpůrných organizací výzkumu, vývoje a inovací a ohrožení významných kulturně historických památek z důvodu jejich stavebně technického stavu.

Tabulka 4.14 – Prioritní oblasti a opatření Hradecko-pardubické aglomerace včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v %)
Prioritní oblast 1: Udržitelná aglomerace			1 300 730,00	34,99
1.1.1	Ekologická veřejná doprava	OPD, IROP	272 975,75	7,34
1.1.2	Přestupní uzly v aglomeraci	IROP	256 954,25	6,91
1.1.3	Dopravní telematika	OPD, IROP	340 000,00	9,15
1.1.4	Nemotorová doprava	IROP	230 800,00	6,21
1.2.1	Vodní hospodářství	OP ŽP	200 000,00	5,38
Prioritní oblast 2: Chytrá a kreativní aglomerace			2 416 909, 96	65,01
2.1.1	Polytechnické vzdělávání a ICT konektivita škol a školských zařízení	IROP	626 300,00	16,85
2.2.1	Kapacity pro výzkum, vývoj a inovace	OP VVV, OP PIK	815 449,96	21,93
2.2.2	Podpůrné instituce výzkumu, vývoje a inovací	OP PIK	58 500,00	1,57
2.3.1	Paměťové instituce a kulturní památky	IROP	916 660,00	24,66

Zdroj: vlastní zpracování podle (Magistrát města Pardubic, 2020)

V tabulce 4.15 jsou zachyceny počty projektů v rámci jednotlivých oblastí podpory, rozdělené na jednotlivé podoblasti, rovněž je zde uvedena informace o tom, v jaké fázi se projekty v současné době nacházejí a jaká je celková výše dotace. V Hradecko-pardubické aglomeraci má být v programovém období 2014-2020 celkem realizováno 129 projektů, přičemž více než polovina z nich je již zrealizována. Nejvíce projektů má být realizováno v oblasti vzdělávání. Nejvyšší průměrná dotace spadající na projekt je v oblasti životního prostředí v souvislosti se zajištěním dodávky pitné vody.

Během programového období 2014-2020 došlo k několika změnám integrované strategie, nejčastěji se jednalo o úpravy finančního plánu a indikátorů a přesuny alokací mezi jednotlivými opatřeními. V případě výzev zaměřených na infrastrukturu základních, středních a vyšších škol byl zaznamenán převis projektových záměrů, kdy požadovaná výše dotační podpory přesáhla výši alokovanou v dané výzvě. Převis poptávky projektových záměrů byl řešen na základě informací z monitoringu v roce 2019 pomocí úpravy hodnotících kritérií. (Magistrát města Pardubic, 2019)

Tabulka 4.15 – Projekty v rámci jednotlivých oblastí podpory včetně celkové výše dotace
k 31. 3. 2021

Opatření	Operační program	Počet projektů				Celkový výše dotace (v tis. Kč)
		Celkem	V přípravě	Ve fyzické realizaci	Zrealizovaných	
Oblast podpory: Doprava						
Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy	IROP	20	3	3	14	449 851,08
Vytvoření podmínek pro zvýšení využívání veřejné hromadné dopravy	OPD	8	4	0	4	51 690,40
Zlepšení řízení dopravního provozu a zvyšování bezpečnosti dopravního provozu ve městech	OPD	4	1	2	1	255 365,18
Oblast podpory: Kultura a památky						
Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví	IROP	13	2	9	2	1 029 738,50
Oblast podpory: Podnikání a inovace						
Zvýšit inovační výkonnost podniků	OP PIK	12	8	2	2	120 491,03
Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích	OP PIK	2	2	0	0	19 000,00
Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání	OP PIK	5	4	1	0	70 135,98
Oblast podpory: Věda a výzkum						
Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou	OP VVV	6	0	6	0	397 130,17
Oblast podpory: Vzdělávání						
Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení	IROP	56	6	4	46	416 212,77
Oblast podpory: Životní prostředí						
Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů	OP ŽP	1	1	0	0	10 800,00
Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství	OP ŽP	1	0	1	0	336 018,96
Celkem		128	31	28	69	3 156 434,07

Zdroj: vlastní zpracování podle (Magistrát města Pardubic, nedatováno³⁰)

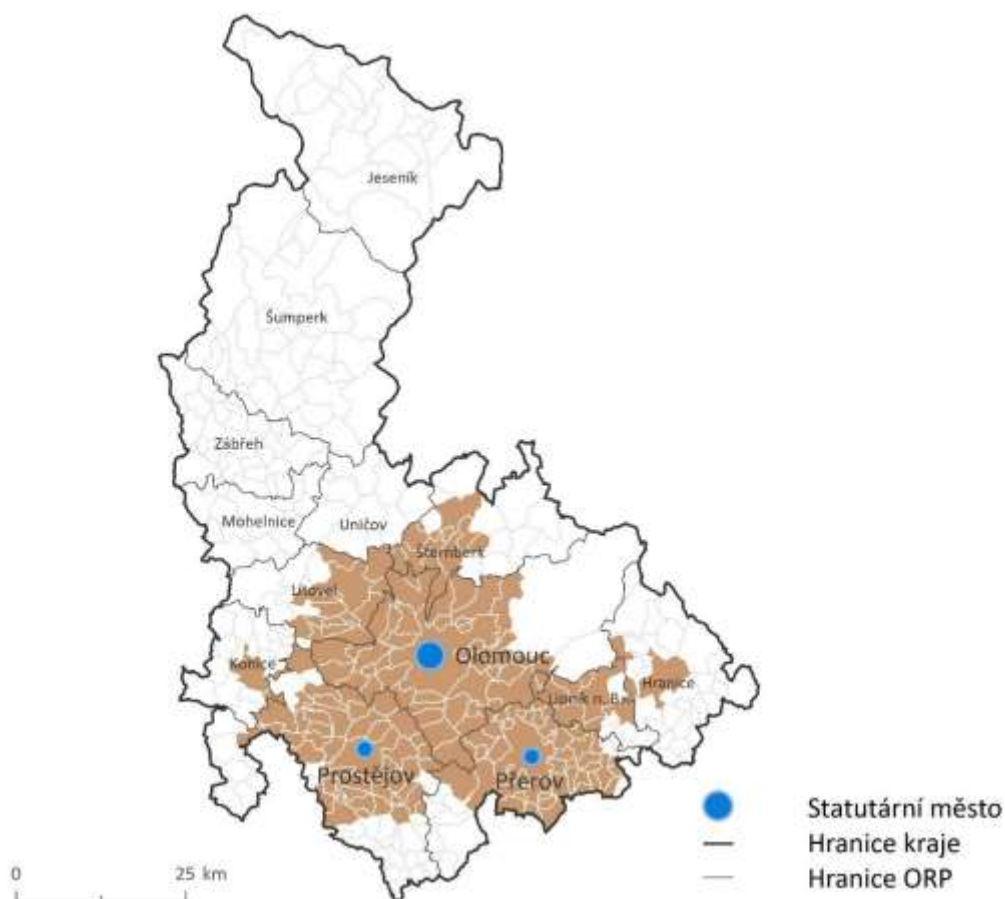
³⁰ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Na závěr lze uvést některé typové projekty, které byly v programovém období 2014-2020 v Hradecko-pardubické aglomeraci realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

- **Inteligentní dopravní systém** – v rámci projektu mají města Hradec Králové a Pardubice vybudovat inteligentní dopravní systém umožňující optimalizaci parkování, korigování intervalů semaforů na světelných křižovatkách i měření rychlosti vozidel. Projekt má přispět k lepší průjezdnosti ulic a celkovému zlepšení dopravní situace ve městech. Projekt spadá pod OPD a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2020, bylo vyčleněno celkem 370 mil. Kč.
- **Cyklostezka mechu a perníku** – záměrem projektu je vybudování cyklostezky spojující města Hradec Králové a Pardubice, jako podpory bezpečnosti individuální dopravy za prací a občanskými potřebami. Cyklostezka se stane součástí významné evropské dálkové cyklotrasy Labská stezka. Projekt spadá pod IROP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2020, je stanoven rozpočet ve výši 130 mil. Kč.
- **Postdoc** – přínosem projektu je posílení výzkumných a inovačních kapacit pro rozvoj spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Projekt se zaměřuje zejména na absolventy doktorských programů a přispívá k rozvoji lidských zdrojů pro znalostní ekonomiku, zlepšování kompetencí pro trh práce a posiluje kapacitu pro výzkum a vývoj. Projekt realizovaný v letech 2016-2022, spadá do OP VVV a na jeho realizaci je stanoven rozpočet ve výši 372 mil. Kč.

4.6 Olomoucká aglomerace

Olomoucká aglomerace je dlouhodobě utvářena v zázemí tří velkých měst – Olomouce, Prostějova a Přerova. Funkční území Olomoucké aglomerace je znázorněno na obrázku 4.11. Olomouc je město s dominantním postavením, jehož poloha přímo determinuje jeho roli dopravního uzlu a regionálního centra s širším významem, díky své geografické poloze i rovnoměrně členěné struktuře osídlení si Olomouc vytváří široké zázemí. Území aglomerace zasahuje celkem do osmi správních obvodů ORP, ale žádný z nich není zahrnut jako celek. Tabulka 4.16 obsahuje základní informace o Olomoucké aglomeraci. (Ouředníček et al. 2020; Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2020)

Obrázek 4.11 – Území Olomoucké aglomerace

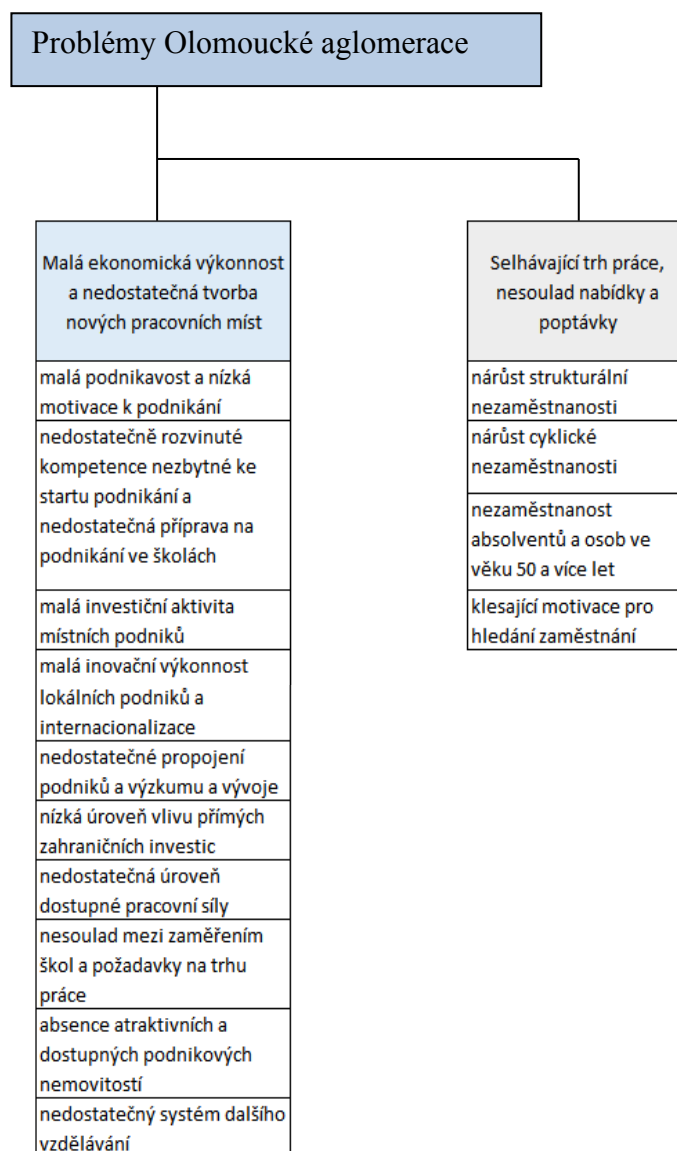
Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 27)

Tabulka 4.16 – Základní údaje o Olomoucké aglomeraci

Počet obyvatel	451 874
Počet obcí	240
Rozloha	2 322 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 36)

Olomoucká aglomerace se dlouhodobě potýká s problémy odlivu obyvatelstva a jeho stárnutím, nízkou produktivitou práce a nízkou ekonomickou výkonností a problémy v souvislosti s nárůstem intenzity dopravy a zatížení silnic v aglomeraci. Obrázek 4.12 ukazuje hlavní problémovou oblast stanovenou pro programové období 2014-2020 – malá ekonomická výkonnost a nedostatečná tvorba pracovních míst, na kterou navazuje selhání trhu práce, včetně dílčích problémů. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015)

Obrázek 4.12 - Problémové oblasti Olomoucké aglomerace
 Zdroj: upraveno podle (Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2020, 206)

Na základě identifikovaných problémů byly pro Olomouckou aglomeraci stanoveny tři prioritní oblasti – Podpora souladu nabídky a poptávky na trhu práce, Tvorba podmínek pro rozvoj znalostní ekonomiky a Rozvoj infrastruktury a zlepšení kvality života. Ty jsou zachyceny v tabulce 4.17 včetně operačních programů, z nichž jsou financovány a předpokládané alokace stanovené finančním plánem, která měla celkem činit 4 466 962,92 tis. Kč.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2020):

Prioritní oblast „Podpora souladu nabídky a poptávky na trhu práce“ se zaměřuje na podporu tvorby nových pracovních míst a lepší využívání potenciálu lidských zdrojů, využívání nástrojů podpory podnikání a rozvoj podnikatelské infrastruktury a zkvalitnění vzdělávání vzhledem k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. Tato opatření reagují na nesoulad mezi existujícími studijními obory, zájmem se strany studentů a poptávkou ekonomických subjektů. Olomoucká aglomerace se také vyznačuje nízkou podnikavostí, přičemž nedostatečné jsou také plochy a kapacity určené pro podnikání.

V rámci prioritní oblasti „Tvorba podmínek pro rozvoj znalostní ekonomiky“ je řešena podpora inovačních podniků, podpůrné infrastruktury i výzkumných a vývojových týmů. Projekty se nemají zaměřovat na budování nových výzkumných center, ale na maximální využívání stávajících center a jejich další rozvoj. Potřeba těchto opatření je dána nízkou produktivitou práce a nízkou ekonomickou výkonností a potřebou propojení vědy a výzkumu s komerční a aplikační sférou.

Prioritní oblast „Rozvoj infrastruktury a zlepšení kvality života“ se zaměřuje na dosahování cílů v oblasti dopravní infrastruktury a odpadového hospodářství. V rámci těchto oblastí má dojít ke zvýšení mobility a zkvalitnění infrastruktury, zvýšení udržitelného nakládání s odpady z výroby a zvýšení využití nebezpečného odpadu. Tyto cíle reagují na nárůst intenzity dopravy a vysoké procento silnic v havarijním či nevyhovujícím stavu, dále také na absenci uceleného systému pro předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi, ale i na špatný stav některých kulturních památek.

Tabulka 4.17 – Prioritní oblasti a opatření Olomoucké aglomerace včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v %)
Prioritní oblast 1: Podpora souladu nabídky a poptávky na trhu práce			1 039 651,92	23,27
1.1.1	Zvýšení kapacity vzdělávací infrastruktury předškolního vzdělávání	IROP	95 005,60	2,13
1.1.2	Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury základních škol	IROP	325 625,48	7,29
1.1.3	Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury středních a vyšších odborných škol	IROP	102 469,57	2,29
1.1.4	Zkvalitnění infrastruktury zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže a celoživotního učení	IROP	28 999,27	0,65
1.2.1	Podpora začlenění absolventů přicházejících na trh práce	OP Z	77 552,00	1,74
1.2.2	Rozvoj infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů	OP PIK	20 000,00	0,45
1.3.1	Poradenství pro malé a střední podniky	OP PIK	90 000,00	2,01
1.4.1	Revitalizace brownfieldů	OP PIK	300 000,00	6,71
Prioritní oblast 2: Tvorba podmínek pro rozvoj znalostní ekonomiky			1 132 570,00	25,36
2.1.1	Rozvoj kapacit výzkumných týmů, navázání strategických partnerství a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou	OP VVV	282 570,00	6,33
2.2.1	Výstavba a rozvoj vědecko-technických parků, podnikatelských inovačních center a podnikatelských inkubátorů, rozvoj sítí spolupráce a komercializace výsledků výzkumu	OP PIK	350 000,00	7,84
2.3.1	Zakládání a rozvoj podnikatelských výzkumných a vývojových center, zavádění inovací a ochrana duševního vlastnictví v podnicích	OP PIK	500 000,00	11,19
Prioritní oblast 3: Rozvoj infrastruktury a zlepšení kvality života			2 294 741,00	51,37
3.1.1	Rekonstrukce, modernizace a výstavba silnic na vybrané regionální silniční síti	IROP	300 000,00	6,72
3.1.2	Výstavba a rekonstrukce cyklistické infrastruktury	IROP	147 523,62	3,30
3.1.3	Výstavba a modernizace infrastruktury systémů městské a příměstské dopravy na drážním principu	OPD	817 900,00	18,31
3.1.4	Výstavba a modernizace přestupních terminálů veřejné dopravy	IROP	105 319,25	2,36
3.1.5	Rozvoj systémů a služeb pro řízení a optimalizaci dopravy	OPD	140 000,00	3,13
3.1.6	Zvyšování bezpečnosti v dopravě	IROP	74 509,93	1,67
3.1.7	Pořízení vozidel pro přepravu osob	IROP	71 988,20	1,61
3.2.1	Předcházení vzniku odpadů	OP ŽP	30 000,00	0,67
3.2.2	Výstavba a modernizace zařízení pro sběr, třídění a úpravu odpadů	OP ŽP	170 000,00	3,81
3.3.1	Rozvoj kulturního dědictví	IROP	437 500,00	9,79

Zdroj: vlastní zpracování podle (Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2020)

Tabulka 4.18 zachycuje počet projektů v rámci jednotlivých opatření, včetně množství čerpaných prostředků a míry poptávky. V prioritní oblasti „Podpora souladu poptávky a nabídky na trhu práce“ se dařilo čerpat alokaci zejména z IROP, naopak mnohem méně docházelo k čerpání alokace z OP PIK, zejména z důvodu nečerpání alokace 1.2.2, do které nebyly podány žádné projektové záměry. Prostředky tohoto opatření byly z tohoto důvodu převedeny do opatření 1.3.1. V případě druhé prioritní oblasti „Tvorba podmínek pro rozvoj znalostní ekonomiky“ se vyvíjelo čerpání alokace OP VVV pozitivně a již v roce 2018 bylo v projektech vázáno 76 % alokace, naopak OP PIK bylo v čerpání alokace na minimálních hodnotách, k čemuž částečně přispělo nečerpání alokace 2.2.1 způsobené odstoupením žadatele od realizace projektu. U poslední prioritní oblasti „Rozvoj infrastruktury a zlepšení kvality života“ bylo čerpání prostředků z IROP úspěšné, již v roce 2018 bylo v projektech vázáno 78 % alokace, při čerpání alokace z OPD bylo v projektech vázáno však jen 21 %. Stejně procento alokace bylo vázáno i v případě projektů v rámci OP ŽP, k čemuž negativně přispěla skutečnost, že do opatření 3.2.1 nebyl podán žádný projektový záměr. (Pelikán, 2018)

Tabulka 4.18 – Přehled projektů v rámci jednotlivých opatření včetně čerpané alokace

Opatření	Operační program	Počet projektů	Množství čerpaných prostředků z ESI fondů (v tis. Kč)	Míra poptávky
1.1.1	IROP	9	80 600	72%
1.1.2	IROP	34	251 100	170%
1.1.3	IROP	7	102 500	106%
1.1.4	IROP	5	28 900	83%
1.2.1	OP Z	6	72 300	96%
1.2.2	OP PIK	0	0	0%
1.3.1	OP PIK	4	26 900	130%
1.4.1	OP PIK	4	79 300	30%
2.1.1	OP VVV	4	282 600	133%
2.2.1	OP PIK	0	0	0%
2.3.1	OP PIK	9	108 900	21%
3.1.1	IROP	1	254 200	100%
3.1.2	IROP	6	87 400	84%
3.1.3	OPD	3	87 700	37%
3.1.4	IROP	2	57 600	68%
3.1.5	OPD	1	29 700	73%
3.1.6	IROP	5	74 500	109%
3.1.7	IROP	2	48 600	99%
3.2.1	OP ŽP	0	0	0%
3.2.2	OP ŽP	4	42 000	47%
3.3.1	IROP	6	366 900	104%
Celkem		116	2 081 700	

Zdroj: vlastní zpracování podle (Pelikán, 2018)

V průběhu programového období 2014-2020 došlo k několika změnám integrované strategie, změny se týkaly například rozšíření cílových skupin či podstatné změny finančního plánu, a to až přesuny alokace mezi opatřeními bez navýšení celkové alokace, nebo navýšení alokace opatření z externího zdroje. K navýšení celkové alokace externím zdrojem došlo například v případě třetí prioritní oblasti, do které bylo přesunuto 62,5 mil. Kč z IPRÚ Karlovy Vary. (Pelikán, 2018)

Na závěr jsou uvedeny některé typové projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí, které byly v programovém období 2014-2020 v Olomoucké aglomeraci realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

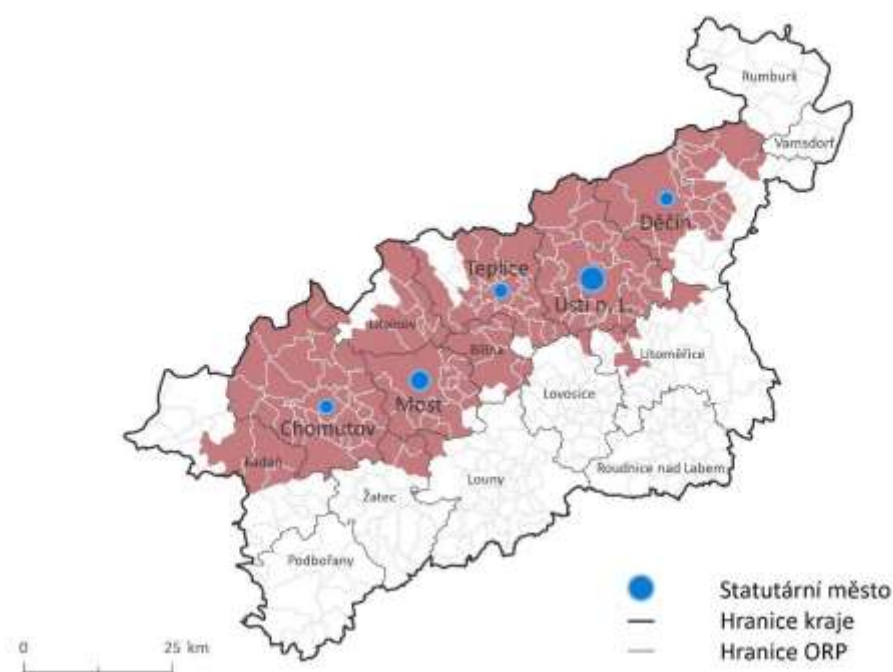
- **Kariérní a profesní centrum Univerzity Palackého** – jedná se o projekt Univerzity Palackého v Olomouci, který se zaměřuje na provoz kariérního a poradenského

centra univerzity. V rámci projektu má dojít k vytvoření portálu s nabídkou absolventských pozic v regionu prostřednictvím spolupráce s Úřadem práce, Olomouckým krajem i potencionálními zaměstnavateli. Projekt spadá do OP Z a na jeho realizaci, probíhající v letech 2015-2020, je stanovený rozpočet ve výši 11 mil. Kč.

- **Cyklistická infrastruktura na území Olomoucké aglomerace** – projekt má přispět k rozvoji cyklistické dopravy. Dojde k realizaci trasy propojující města Olomouc, Prostějov a Přerov a dalších významných lokalit. Projekt spadá do IROP a na jeho realizaci, která probíhá v letech 2016-2022, se předpokládá rozpočet ve výši 500–700 mil. Kč
- **Systém řízení a regulace dopravy v Olomouci** – cílem projektu je zlepšení dopravní situace v Olomouci a zmírnění negativních vlivů silniční dopravy. Cíle má být dosaženo především prostřednictvím zavádění nových telematických systémů ve městě. Projekt patří do OPD a na jeho realizaci, probíhající v letech 2017-2020, je stanovený rozpočet ve výši 100 mil. Kč.

4.7 Ústecko-chomutovská aglomerace

Funkční území Ústecko-chomutovské aglomerace, znázorněné na obrázku 4.13, představuje území s polycentrickým uspořádáním s řadou větších sídel, z nichž pět je statutárním městem. Statutární města pak tvoří jádra sídelní aglomerace. Území je charakteristické vysokou koncentrací měst a lidnatých obcí. Ústecko-chomutovská aglomerace zasahuje do území dvanácti správních obvodů ORP, jako celek je však do vymezené aglomerace zařazen pouze správní obchod Chomutov. Za nejvýznamnější rozšíření lze považovat zařazení města Litoměřice a jeho okolí. Základní informace o Ústecko-chomutovské aglomeraci jsou uvedeny v tabulce 4.19. (Ouředníček et al., 2020; SPF Group, s. r. o. et al., 2021)

Obrázek 4.13 – Území Ústecko-chomutovské aglomerace

Zdroj: převzato (Ouředníček et al., 2020, 24)

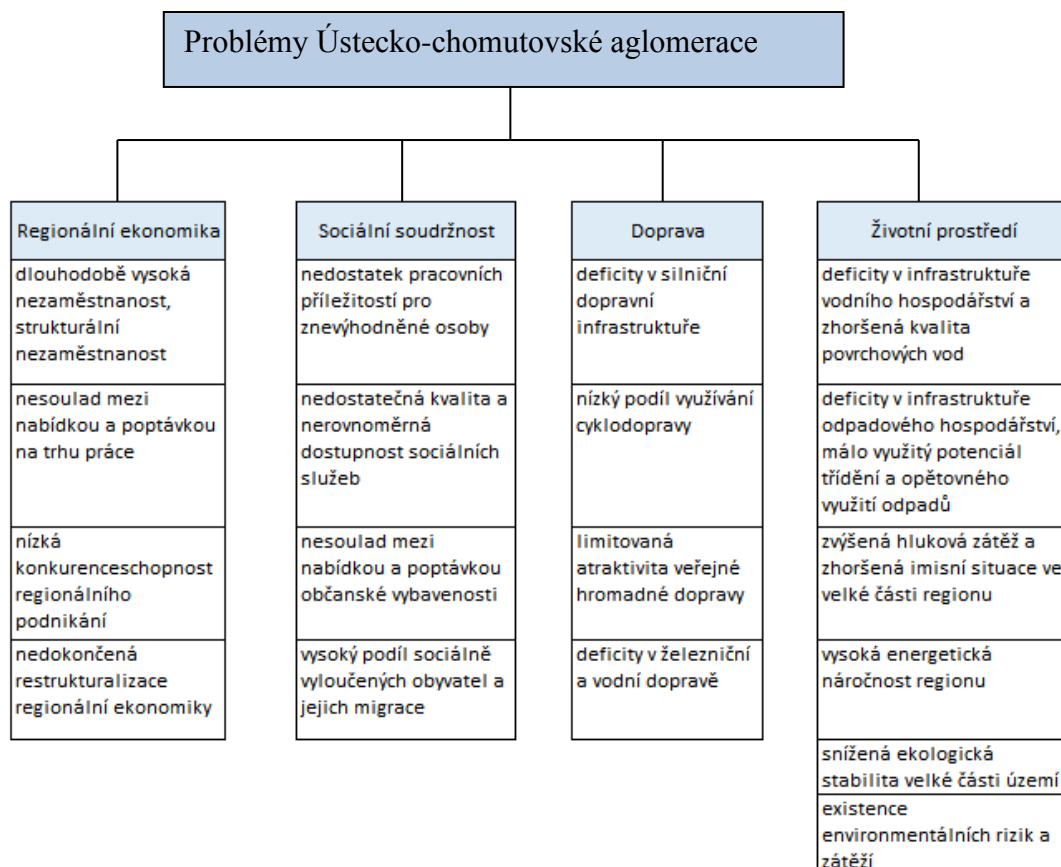
Tabulka 4.19 – Základní informace o Ústecko-chomutovské aglomeraci

Počet obyvatel	521 577
Počet obcí	75
Rozloha	1 542 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 32)

Identifikované problémy v rámci hlavních problémových oblastí Ústecko-chomutovské aglomerace jsou uvedeny na obrázku 4.14. V programovém období 2014-2020 byly stanoveny čtyři problémové oblasti – regionální ekonomika, sociální soudržnost, doprava a životní prostředí. Ústecko-chomutovská aglomerace se dlouhodobě potýká s vysokou nezaměstnaností a nízkou podnikatelskou aktivitou, nízkou konkurenceschopností vysokého školství v území, nepříznivou vzdělanostní strukturou obyvatelstva či vysokou materiálovou, energetickou a environmentální náročností místní ekonomiky. V oblasti sociální soudržnosti se jednalo například o problémy v souvislosti s velkým množstvím sociálně vyloučených lokalit, vysokou zadlužeností obyvatel, absencí funkčního systému sociálního bydlení, zhoršeným zdravotním stavem obyvatel či nesoulad mezi nabídkou a potřebami v oblasti sociálních služeb. Problémy v dopravě jsou dány například dopravními závadami na páteřních silnicích, nedostatečnou infrastrukturou pro cyklo dopravu ve městech nebo zhoršenými plavebními podmínkami

na Labi. Mezi problémy v oblasti životního prostředí patří například devastace krajiny těžbou hnědého uhlí, zhoršená kvalita ovzduší či nevyhovující stav sídelní zeleně. (SPF Group, s. r. o, 2021)

Obrázek 4.14 – Problémové oblasti Ústecko-chomutovské aglomerace

Zdroj: upraveno podle (SPF Group, s. r. o, 2021; 144-153)

Na základě identifikovaných problémů byly pro Ústecko-chomutovskou aglomeraci stanoveny čtyři prioritní oblasti – Dopravní dostupnost a vnitřní propojenost regionu, Krajina a životní prostředí, Konkurenceschopná ekonomika postavená na moderních technologiích, znalostech a inovacích a Sociální soudržnost. Prioritní oblasti včetně jednotlivých opatření a předpokládané finanční alokace, která pro programové období 2014-2020 činila 2 105 868,25 tis. Kč, jsou zachyceny v tabulce 4.20.

Cíle jednotlivých prioritních oblastí jsou následující (SPF Group, s. r. o, 2021):

Prioritní oblast „Dopravní dostupnost a vnitřní propojenost regionu“ se zaměřuje na zvýšení atraktivity veřejné dopravy prostřednictvím modernizace tratí i vozového parku a vybudování moderních přestupních terminálů. Díky těmto opatřením dojde nejen k zatraktivnění veřejné dopravy, ale také ke zvýšení konkurenceschopnosti veřejné dopravy a regulaci negativních

vlivů na životní prostředí. Tato opatření reagují na nevyhovující kapacitu dopravní infrastruktury a nadprůměrně znečištěné ovzduší regionu.

Prioritní oblast „Krajina a životní prostředí“ jehož podstatou je revitalizace a sanace ekologických zátěží a podrobný průzkum těchto lokalit. Prioritní oblast reaguje zejména na skutečnost, že Ústecko-chomutovská aglomerace patří v rámci ČR k územím s největší koncentrací brownfields a starých ekologických zátěží.

V rámci prioritní oblasti „Konkurenceschopná ekonomika postavená na moderních technologiích, znalostech a inovacích“ má dojít například k rozvoji lokálních výzkumných nebo akademických pracovišť, k realizaci opatření zaměřených na vzdělávání pro výzkum a vývoj a technické a přírodovědné obory, podpoře uplatnitelnosti absolventů na trhu práce či podpoře spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Potřeba těchto opatření souvisí především relativně s nízkou vědecko-výzkumnou a inovační výkonností aglomerace způsobené nedostatečnou infrastrukturou i slabým zapojením klíčových subjektů.

Prioritní oblast „Sociální soudržnost“ se zaměřuje například na zapojení sociálně znevýhodněných osob na trhu práce, zvýšení dostupnosti kvalitního bydlení pro osoby a domácnosti žijící v nevhodných bytových podmínkách nebo jsou bez domova a realizaci opatření eliminujících sociálně patologické jevy včetně snížení míry kriminality. Tyto cíle reagují zejména na vysokou dlouhodobou nezaměstnanost, velký počet osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením, finanční nedostupnost bydlení, nedostačující úroveň sociálních služeb a dlouhodobě rostoucí výskyt sociálně-patologických jevů.

Tabulka 4.20 – Prioritní oblasti a opatření Ústecko-chomutovské aglomerace včetně předpokládané finanční alokace

Označení	Opatření	Zdroj podpory	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v tis. Kč)	Předpokládané prostředky z ESI fondů (v %)
Prioritní oblast 1: Dopravní dostupnost a vnitřní propojenost regionu			1 116 600,00	53,02
1.1.1	Budování, rekonstrukce a modernizace tramvajových a trolejbusových tratí včetně související infrastruktury	OPD	542 900,00	25,78
1.1.2	Modernizace a doplnění vozového parku včetně související infrastruktury	IROP	523 720,00	24,87
1.1.3	Výstavba, modernizace a zatraktivnění přestupních terminálů	IROP	49 980,00	2,37
Prioritní oblast 2: Krajina a životní prostředí			140 000,00	6,65
2.1.1	Sanace ekologických zátěží na funkčně podvyužitých plochách	OP ŽP	140 000,00	6,65
Prioritní oblast 3: Konkurenceschopná ekonomika postavená na moderních technologiích, znalostech a inovacích			460 699,00	21,88
3.1.1	Rozvoj specializovaných VVI center	OP VVV	160 650,00	7,63
3.2.1	Vzdělávání pro VaV, podnikání a podnikavost	IROP	198 049,00	9,40
3.3.1	Přímá spolupráce soukromého a veřejného sektoru	OP VVV	102 000,00	4,85
Prioritní oblast 4: Sociální soudržnost			388 569,28	18,45
4.1.1	Podpora zapojení sociálně znevýhodněných osob na trh práce	OP Z, IROP	167 514,50	7,96
4.2.1	Rozvoj sociálního bydlení a rozvoj nízkokapacitních pobytových forem sociálních služeb komunitního typu	OP Z, IROP	135 688,00	6,44
4.2.2	Prevence sociálně patologických jevů a prevence kriminality	OP Z	85 366,78	4,05

Zdroj: vlastní zpracování podle (SPF Group, s. r. o, 2021)

Tabulka 4.21 zachycuje projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí včetně informace o množství čerpaných prostředků za již dokončené projekty. Ústecko-chomutovská aglomerace

se setkala se značně odlišným zájmem o jednotlivá opatření ze strany potenciálních žadatelů. Převís zájmu žadatelů je zřetelný zejména v sociální oblasti a v oblasti dopravy. Naopak nízký zájem byl zaznamenán u opatření zaměřených na sanace starých ekologických zátěží. (SPF Group, s. r. o., 2019)

Tabulka 4.21 – Projekty v rámci jednotlivých prioritních oblastí Ústecko-chomutovské aglomerace

Prioritní oblast	Počet projektů			Množství čerpaných prostředků na již dokončené projekty z ESI fondů (v tis. Kč)
	Celkem	V realizaci	Dokončené	
Dopravní dostupnost a vnitřní propojenost regionu	12	5	7	518 327,14
Krajina a životní prostředí	3	3	0	0,00
Konkurenceschopná ekonomika postavená na moderních technologiích, znalostech a inovacích	8	7	1	18 398,81
Sociální soudržnost	50	31	19	89 334,70
Celkem	73	46	27	626 060,65

Zdroj: vlastní zpracování podle (Ústecko-chomutovská aglomerace, nedatováno)

Závěrem lze uvést některé typové projekty, které měly být v programovém období 2014-2020 v Ústecko-chomutovské aglomeraci realizovány (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015):

- **Modernizace a ekologizace vozového parku městské hromadné dopravy** – projekt se zaměřuje na pořízení ekologických nízkopodlažních vozidel za účelem vyššího komfortu cestujících a snížení negativního vlivu na životní prostředí. K jeho realizaci by mělo dojít napříč aglomerací. Projekt spadá do IROP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2020, byl stanoven rozpočet v přibližné výši 200 mil. Kč.
- **Inovační centrum Ústeckého kraje** – Projekt má přispět k systematické podpoře výzkumného a výrobního i nevýrobního sektoru, služeb i veřejné správy a posílení inovačních činností. K realizaci projektu by mělo dojít za spolupráce Ústeckého kraje, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Regionální rozvojové agentury Ústeckého kraje, Krajské hospodářské komory a dalších subjektů. Projekt, realizovaný v letech 2016-2017, spadá do OP VVV a OP PIK a na jeho realizaci je stanovený rozpočet v přibližné výši 200 mil. Kč.

- **Rozvoj sociálního bydlení** – projekt, jehož realizace se předpokládá napříč aglomerací, se zaměřuje na pomoc osobám, které v důsledku nepříznivých životních událostí či znevýhodnění na trhu s byty nemají přístup k důstojnému bydlení. Projekt spadá pod IROP a na jeho realizaci, probíhající v letech 2016-2022, je stanoven rozpočet v předpokládané výši 150 mil. Kč.

4.8 Charakteristiky území IPRÚ v programovém období 2014-2020

Integrované plány rozvoje území jsou nástrojem udržitelného rozvoje využívané regionálními póly růstu s přirozeným spádovým územím, které se nacházejí mimo metropolitní oblasti a aglomerace využívající ITI. Území využívající v programovém období 2014-2020 nástroj IPRÚ jsou – Českobudějovická aglomerace, Jihlavská aglomerace, Karlovarská aglomerace, Liberecko-jablonecká aglomerace, Mladoboleslavská aglomerace a Zlínská aglomerace. Základní informace o těchto územích jsou obsaženy v tabulce 4.22. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016)

Tabulka 4.22 – Základní informace o aglomeracích využívajících IPRÚ

Aglomerace	Počet obyvatel	Počet obcí	Rozloha
Českobudějovická	156 207	79	924 km ²
Jihlavská	99 768	75	903,68 km ²
Karlovarská	114 064	27	403,6 km ²
Liberecko-jablonecká	176 400	24	402,76 km ²
Mladoboleslavská	57 955	18	121,12 km ²
Zlínská	106 514	11	213 km ²

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016, 12-36)

Českobudějovická aglomerace

V programovém období 2014-2020 se Českobudějovická aglomerace zabývala problémy souvisejícími s vysokou koncentrací dopravy a nedostatečnou dopravní dostupností, nedostatečnou vybaveností území pro účely vzdělávání a výzkum, vývoj a inovace, chybějícími integrovanými systémy pro efektivní nakládání s odpady a nebezpečím povodní. (KP projekt, s. r. o, 2016)

Na základě identifikovaných problémů si Českobudějovická aglomerace stanovila tři prioritní oblasti – Rozvoj dopravy, Rozvoj konkurenceschopnosti a vzdělávání v území a Environmentální udržitelnost území. Pro prioritní oblast „Environmentální udržitelnost území“ nejsou vyčleněny prostředky pro financování formou územní dimenze, pro ostatní

prioritní oblasti je pak předpokládána alokace ve výši 1 380 295,83 tis. Kč. (KP projekt, s. r. o, 2016)

Jihlavská aglomerace

Jihlavská aglomerace se zabývala v programovém období 2014-2020 problémy v oblasti podnikání, konkurenceschopnosti, vzdělávání a sociální oblasti, dopravy a životního prostředí. Jednalo se například o nedostatečné dopravní propojení v okolí krajského města, silné znečištění některých úseků řek či nízká míra podnikatelské aktivity. (MEPCO, s. r. o, Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015)

V návaznosti na uvedené problémy byly stanoveny tři prioritní oblasti – Ekonomicky silná a sociálně stabilní aglomerace, Integrovaná a ekologická mobilita a Kvalitní a funkční prostředí. Na realizaci opatření v rámci jednotlivých prioritních oblastí byla finančním plánem stanovena předpokládána finanční alokace ve výši 803 911, 60 tis. Kč. (MEPCO, s. r. o, Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015)

Karlovarská aglomerace

V programovém období 2014-2020 Karlovarská aglomerace identifikovala problémy například v souvislosti se špatným stavem dopravní infrastruktury, zastaralým a ekologicky nešetrným vozovým parkem veřejné hromadné dopravy, nízkým stupněm protipovodňových opatření či růstem sociální exkluze a nestability území. (Hruška, Foldynová et al., 2015)

Na základě identifikovaných problémů byla stanovena opatření v rámci tří prioritních oblastí – Udržitelná doprava, Ekonomický potenciál založený na atraktivitě prostředí a Kvalitní a dostupné sociální služby a sociální stabilita území. Na realizaci jednotlivých opatření byla finančním plánem stanovena předpokládána alokace ve výši 1 305 100 tis. Kč. (Hruška, Foldynová et al., 2015)

Liberecko-jablonecká aglomerace

Liberecko-jablonecká aglomerace identifikovala celkem dvacet devět problémů v rámci osmi problémových oblastí, kterými jsou vzdělanost, trh práce a zaměstnanost, cestovní ruch, zdravotní služby, sociální služby, dopravní infrastruktura, technická infrastruktura a životní prostředí. (Hruška, Doleželová et al., 2015)

V návaznosti na zjištěné problémy si Liberecko-jablonecká aglomerace stanovila pět prioritních oblastí – Zlepšení mobility území, Navýšení podílu udržitelných forem dopravy v území, Zvýšení kvality a dostupnosti sociálních a navazujících služeb, Zaměstnanost pro podporu sociální soudržnosti a Optimalizace infrastruktury pro vzdělávání. V rámci

prioritních oblastí pak bylo stanoveno celkem devět opatření s předpokládanou alokací ve výši 2 593 780 tis. Kč. (Hruška, Doleželová et al., 2015)

Mladoboleslavská aglomerace

V programovém období 2014-2020 identifikovala Mladoboleslavská aglomerace problémy v rámci čtyř problémových oblastí, jednalo se například o problémy v souvislosti s deficitem ve veřejné hromadné dopravě, environmentálními riziky, vysokou mírou kriminality či omezenou možností pro volnočasové aktivity. (SPF Group, s. r. o, 2016)

Mladoboleslavská aglomerace si stanovila dvě prioritní oblasti – Doprava a Kvalita života. V rámci těchto oblastí je vymezeno celkem pět opatření, která se zaměřují například na zvýšení atraktivity a bezpečnosti cyklistické dopravy nebo zlepšení uplatnitelnosti znevýhodněných osob na trhu práce. Předpokládaná alokace na realizaci daných opatření je ve výši 730 000 tis. Kč. (SPF Group, s. r. o, 2016)

Zlínská aglomerace

V rámci Zlínské aglomerace bylo v programovém období 2014-2020 identifikováno čtyřicet devět hlavních problémů napříč pěti problémovými oblastmi. Nejvíce problémů bylo definováno v souvislosti dopravní a technickou infrastrukturou. Dalšími problémovými oblastmi jsou – Obyvatelstvo, bydlení a občanská vybavenost, Ekonomický rozvoj a trh práce, Životní a fyzické prostředí města a Řízení a správa území. (Statutární město Zlín et al., 2020)

V návaznosti na zjištěné problémy byly stanoveny dvě prioritní oblasti – Udržitelná doprava a Úspěšná a soudržná společnost, které se zaměřují například na problematiku vnitřní dopravy nebo nesoulad na trhu práce způsobený nedostatkem uchazečů orientovaných na technické obory. Na realizaci jednotlivých opatření byla finančním plánem stanovena předpokládaná alokace ve výši 933 428,00 tis. Kč. (Statutární město Zlín et al., 2020)

Tabulka 4.23 – Přehled počtu projektů napříč aglomeracemi IPRÚ

Aglomerace	Počet projektů	Celková výše alokace (v tis. Kč)
Českobudějovická	20	441 536,83
Jihlavská	30	434 475,83
Karlovarská	17	238 121,11
Liberecko-jablonecká	50	958 000,00
Mladoboleslavská	24	257 016,15
Zlínská	10	.

Zdroj: vlastní zpracování podle (Käfer, 2020; Jihlava, 2021; Magistrát města Karlovy Vary, nedatováno³¹; Tvrdíková, 2021; Mladá Boleslav, nedatováno³²; Statutární město Zlín, nedatováno³³)

Tabulka 4.23 znázorňuje počet projektů napříč aglomeracemi využívajícími v programovém období 2014-2020 nástroj IPRÚ. Údaje mají však omezenou vypovídací hodnotu, z důvodu různého stáří zveřejňovaných dat a neúplné informací o výši alokace v případě některých projektů. V případě Zlínské aglomerace není u většiny projektů informace o alokaci z ESI fondů uvedena.

³¹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

³² Datum vydání se nepodařilo dohledat

³³ Datum vydání se nepodařilo dohledat

5 KOMPARAČNÍ ANALÝZA METROPOLITNÍCH OBLASTÍ

A AGLOMERACÍ

V současné době, krátce po skončení programového období 2014-2020, není ještě možné hodnotit celkové dopady do území. Na základě získaných dat o metropolitních oblastech a aglomeracích však lze navrhnout způsoby jeho pro hodnocení.

Porovnáním souhrnných informací o území ITI a České republiky může být hodnocen dopad tohoto nástroje na celorepublikový rozvoj. Ten lze hodnotit z hlediska podílu území ITI na České republice, kdy sledovanými ukazateli jsou počet obyvatel, počet obcí a rozloha. Čím větší je podíl území ITI na ČR, tím větší dopad má územní dimenze na celou Českou republiku.

Dále lze hodnotit území ITI z hlediska míry jejich homogenity v rámci identifikovaných problémů a problémových oblastí a stanovených prioritních oblastí a opatření. K hodnocení podobnosti území ITI pak napomáhá tabulka 5.3 a 5.5.

Také může být hodnocen akcent na prioritní oblasti, zde lze využít údaje o procentuálním zastoupení jednotlivých prioritních oblastí v rámci celkové předpokládané alokace metropolitní oblasti či aglomerace, informace o procentuálním zastoupení jednotlivých zdrojů podpory či počet integrovaných projektů.

Největší vypovídací hodnotu má však přepočtení zjištěných hodnot na jednoho obyvatele, jednu obec a jeden kilometr čtverečný rozlohy. Takto získané hodnoty umožňují nejen jednoduchou komparaci území ITI, ale i samotné hodnocení dopadů.

5.1 Metodika hodnocení výsledků komparační analýzy

Cílem komparační analýzy je odpovědět na čtyři výzkumné otázky, kterými jsou:

1. „Jaký je dopad územní dimenze integrovaného nástroje ITI na Českou republiku?“
Dopad územní dimenze bude možné považovat za vysoký, pokud hustota zalidnění území ITI bude rovna nebo větší než dvojnásobek hustoty zalidnění České republiky.
2. „Jaká je míra podobnosti území ITI z hlediska jejich problémů a priorit?“
Míra podobnosti území ITI bude posuzována na základě míry specifikace problémů a priorit. Pro určení míry specifikace jsou stanoveny čtyři škály, znázorněné v tabulce 5.1. Čím více území ITI se věnovalo dané oblasti, tím nižší je míra její specifikace a tím jsou si území ITI více podobná.

Tabulka 5.1 – Úrovně míry specifikace problémů a priorit

Míra specifikace	Četnost výskytu
Nižší	≥ 5
Střední	$= 4$
Vyšší	$\langle 2,3 \rangle$
Zcela specifické	$= 1$

Zdroj: vlastní zpracování

3. „Jaká je variabilita ve využívání operačních programů jako zdroje podpory?“
 Pro posouzení variability bude určen variační koeficient jednotlivých operačních programů z hlediska četnosti jejich výskytu v rámci stanovených opatření. Pro výpočet variačního koeficientu (1) je použit vzorec:

$$v_x = \frac{s_x}{\bar{x}} \quad (1)$$

kde s_x je směrodatná odchylka a \bar{x} střední hodnota souboru.

Operačním programům je pak na základě variačního koeficientu přiřazen stupeň variability, kdy hodnota 1 představuje operační program s nejnižší variabilitou a hodnota 7 naopak operační program s nejvyšší mírou variability.

4. „Jaká je úroveň korelace mezi předpokládanou finanční alokací ITI na obec a předpokládanou finanční alokací ITI na obyvatele?“ Závislost mezi sledovanými veličinami bude zjištěna pomocí Spearmanova korelačního koeficientu (2), a to podle vzorce:

$$r_s = 1 - \frac{6}{n(n^2 - 1)} \sum_{i=1}^n (R_i - Q_i)^2 \quad (2)$$

kde R_i , Q_i představuje pořadí naměřených hodnot x_i , y_i .

Úroveň korelace bude posuzována na základě Evansovi příručky následovně (Math & Stats Support centre, nedatováno³⁴):

- $|0,00|$ až $|0,19|$ velmi slabá korelace
- $|0,20|$ až $|0,39|$ slabá korelace

³⁴ Datum vydání se nepodařilo dohledat

- |0,40| až |0,59| střední korelace
- |0,60| až |0,79| silná korelace
- |0,80| až |1,00| velmi silná korelace

5.2 Dopad územní dimenze na Českou republiku

Pokud by metropolitní oblasti a aglomerace tvořily souvislé území, jednalo by se o region o rozloze 15 025,1 km², tvořený 1 378 obcemi, přičemž 21 z nich by bylo statutárními městy. Na tomto území by pak žilo téměř 5,2 milionu obyvatel, což přibližně odpovídá populaci Norska.³⁵

Na základě stanovených informací o metropolitních oblastech a aglomeracích vymezených v programovém období 2014-2020 lze určit dopad územní dimenze na celou Českou republiku. Tabulka 5.2 obsahuje souhrn základních informací o území ITI a data za celou Českou republiku.

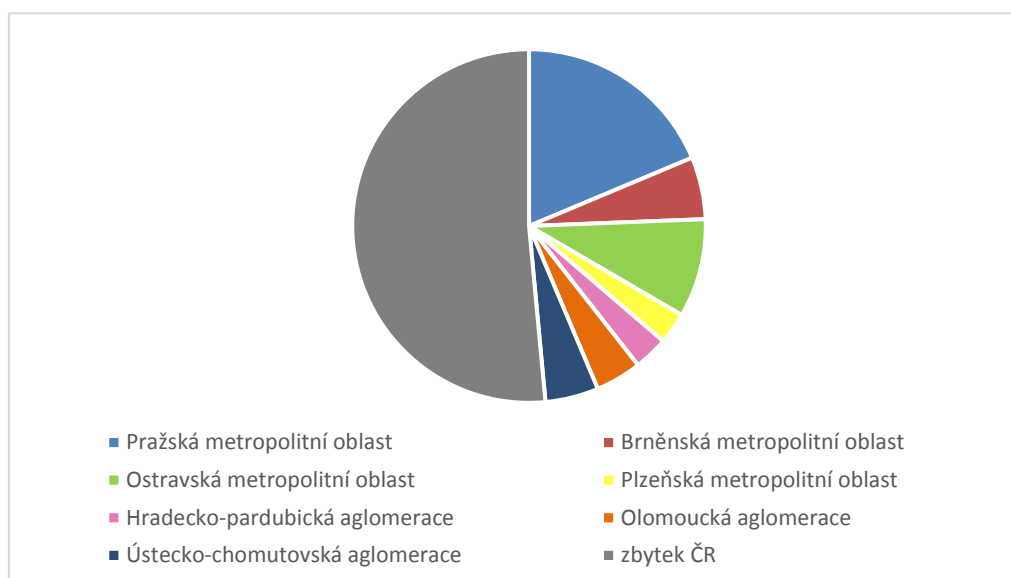
Tabulka 5.2 – Souhrnné informace o území ITI a České republice

	Území ITI	Česká republika	Podíl území ITI na ČR (v %)
Počet obyvatel	5 192 148	10 701 777	48,52
Počet obcí	1 378	6 253	22,04
Rozloha (v km ²)	15 025,1	78 866	19,05

Zdroj: vlastní zpracování podle (Český statistický úřad, 2021; Český statistický úřad, 2019)

Na území sedmi metropolitních oblastí a aglomerací žije téměř polovina všech obyvatel České republiky, to je dáno především skutečností, že v Pražské metropolitní oblasti žije téměř 19 % celkové populace ČR. Druhou nejlidnatější metropolitní oblastí je Ostravská metropolitní oblast, ve které žije 9 % obyvatel České republiky, naopak nejméně obyvatel žije v Plzeňské metropolitní oblasti. Hustota zalidnění území ITI je přibližně 346 obyvatel na kilometr čtvereční, což je dvaapůlkrát více než hustota zalidnění celé České republiky, z tohoto důvodu lze dopad územní dimenze považovat za vysoký. Podíl počtu obyvatel žijících na území ITI na celkovém počtu obyvatel ČR je znázorněn na obrázku 5.1.

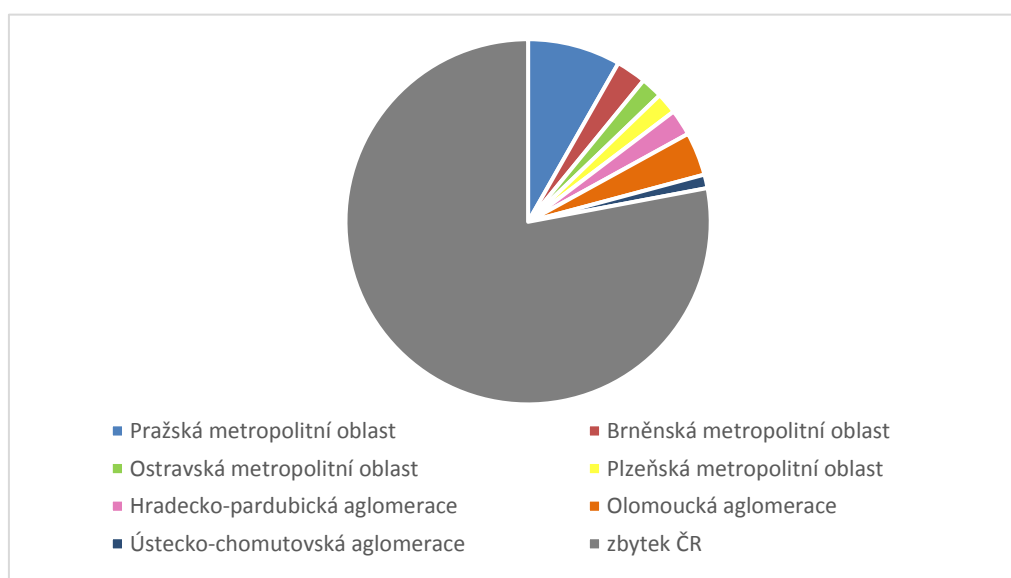
³⁵ V Norsku žilo k 1. 1. 2020 celkem 5 367 580 obyvatel na rozloze 385 207 km²

Obrázek 5.1 – Podíl počtu obyvatel metropolitních oblastí a aglomerací na celkovou populaci ČR

Zdroj: vlastní zpracování

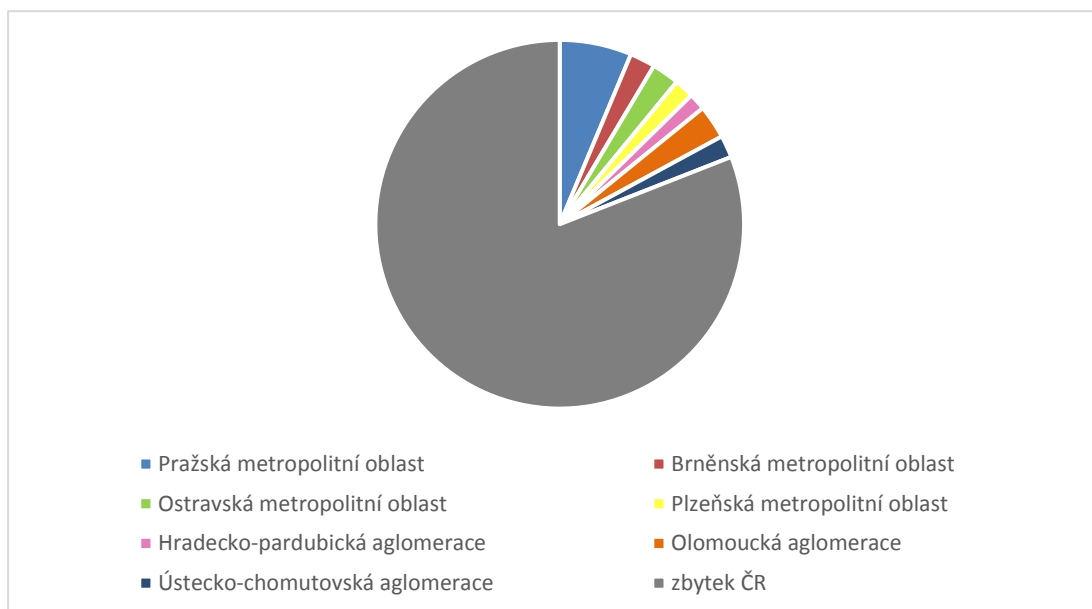
Česká republika je tvořena celkem 6 253 obcemi, přičemž 1 378 z nich je součástí území metropolitní oblasti či aglomerace. Nejvíce obcí tvoří Pražskou metropolitní oblast, jedná se o 37 % všech obcí tvořících území ITI. Nejméně obcí tvoří území Ústecko-chomutovské aglomerace, jedná se pouze o 75 obcí. Metropolitní oblasti a aglomerace jsou také tvořeny 21 z 27 statutárních měst České republiky. Podíl počtu obcí tvořících území ITI na celkovém počtu obcí ČR je znázorněn na obrázku 5.2.

Obrázek 5.2 – Podíl počtu obcí metropolitních oblastí a aglomerací na celkovém počtu obcí v ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska velikosti území představují metropolitní oblasti a aglomerace 19 % rozlohy České republiky. Téměř třetinu celkové rozlohy území ITI tvoří Pražská metropolitní oblast, druhou největší oblastí je pak Olomoucká aglomerace, naopak nejmenší plochu představuje Hradecko-pardubická aglomerace. Na obrázku 5.3 je znázorněn podíl velikosti jednotlivých oblastí ITI na celkové rozloze České republiky.

Obrázek 5.3 – Podíl rozlohy metropolitních oblastí a aglomerací na celkové rozloze ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Dopad územní dimenze, v souvislosti s využíváním integrovaného nástroje ITI v programovém období 2014-2020, lze hodnotit jako zásadní především mírou dotčených osob, na které méně či více působí. I když území ITI představuje méně než čtvrtinu celkové rozlohy České republiky, jeho vliv je značný, protože vymezené metropolitní oblasti a aglomerace představují významná rozvojová centra celorepublikového významu.

5.3 Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě jejich problémů a prioritních oblastí

Na základě zjištěných problémů a potřeb jednotlivých metropolitních oblastí a aglomerací lze identifikovat problémové oblasti, které jsou pro území ITI společné. Tabulka 5.3 znázorňuje hlavní problémové oblasti, zabarvení šedou barvou pak znamená, že problémy dané problémové oblasti jsou v konkrétním území v programovém období 2014-2020 identifikovány.

Tabulka 5.3 – Přehled problémových oblastí jednotlivých území ITI

Území ITI	Problémové oblasti					
	Doprava	Sociální soudržnost	Trh práce	Výzkum a vývoj	Vzdělávání a lidské zdroje	Životní prostředí
Pražská metropolitní oblast						
Brněnská metropolitní oblast						
Ostravská metropolitní oblast						
Plzeňská metropolitní oblast						
Hradecko-pardubická aglomerace						
Olomoucká aglomerace						
Ústecko-chomutovská aglomerace						

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 5.3 vyplývá, že téměř většina metropolitních oblastí a aglomerací identifikovala problémy v oblasti vzdělávání a lidských zdrojů a v oblasti životního prostředí. V souvislosti se vzděláváním se nejčastěji jednalo o nevyhovující vybavení škol k potřebám kvalitní výuky a nízkou reakci škol na potřeby trhu práce, v souvislosti se životním prostředím se pak nejčastěji jednalo o existenci environmentálních rizik, zhoršení stav ovzduší či snížení retenční kapacity území.

Dalšími problémy, které se napříč metropolitními oblastmi a aglomeracemi nejčastěji vyskytovaly, jsou vysoká intenzita dopravy ve městech a málo využívaná veřejná doprava, nedostatečná pěší a cyklistická infrastruktura, nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce či nedostatečná kvalita sociálních služeb. Problémy v souvislosti se vzděláváním a rozvojem lidských zdrojů, životním prostředím a dopravou lze na základě tabulky 5.4 označit za problémy s nižší mírou specifčnosti, protože se vyskytovaly téměř ve všech územích ITI. Naopak problémy v souvislosti s vývojem a výzkumem lze označit za problémy s vyšší mírou specifčnosti, protože byly identifikovány pouze v Plzeňské metropolitní oblasti a Hradecko-pardubické aglomeraci.

Tabulka 5.4 – Problémové oblasti podle míry specifčnosti

Míra specifčnosti	Četnost výskytu	Problémová oblast
Nižší míra	5, 6, 7	doprava, vzdělávání a lidské zdroje, životní prostředí
Střední	4	sociální soudržnost, trh práce
Vyšší míra	2, 3	výzkum a vývoj
Zcela specifické	1	

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě identifikovaných problémů si jednotlivé metropolitní oblasti a aglomerace stanovily své prioritní oblasti. Tabulka 5.5 umožňuje porovnání jednotlivých opatření podle jejich zaměření, včetně informace o jejich počtu, napříč metropolitními oblastmi a aglomeracemi. Stejně jako v případě tabulky 5.3 šedá barva značí, že pro danou oblast byla stanovena opatření, přičemž v buňce je číselný údaj o počtu opatření v dané prioritní oblasti.

Všechny metropolitní oblasti a aglomerace si stanovily alespoň jedno opatření v oblastech dopravy a životního prostředí. Právě v souvislosti s dopravou bylo v programovém období 2014-2020 stanoveno nejvíce opatření. Nejméně opatření bylo naopak stanoveno v souvislosti s kulturou, kdy se touto oblastí zabývaly pouze Hradecko-pardubická a Olomoucká aglomerace

Tabulka 5.5 – Přehled prioritních oblastí jednotlivých území ITI včetně informace o počtu opatření

Území ITI	Opatření								Celkem
	Doprava	Kultura	Podnikání	Sociální soudržnost	Trh práce	Výzkum a vývoj	Vzdělávání a lidské zdroje	Životní prostředí	
Pražská metropolitní oblast	7						2	2	11
Brněnská metropolitní oblast	6			3		1	1	3	14
Ostravská metropolitní oblast	4		2		4	1		1	12
Plzeňská metropolitní oblast	3			1	2	3	1	1	11
Hradecko-pardubická aglomerace	4	1				2	1	1	9
Olomoucká aglomerace	7	1	1		1	3	5	3	21
Ústecko-chomutovská aglomerace	3		2	2	1	1		1	10
Celkem	34	3	5	6	8	11	10	11	88

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě zjištěných informací o prioritních oblastech území ITI lze pomocí tabulky 5.6 určit míru specifčnosti dané oblastí. Stejně jako v případě problémů není ani zde stanovena žádná zcela specifická oblast. Vyšší míru specifčnosti lze spatřovat v souvislosti s kulturou, podnikáním a sociální soudržností. Naopak nižší míra specifčnosti je zřejmá u dopravy a životního prostředí, v rámci kterých si stanovila opatření všechna území ITI, a dále výzkum a vývoj, vzdělávání a lidské zdroje.

Tabulka 5.6 – Prioritní oblasti podle míry specifičnosti

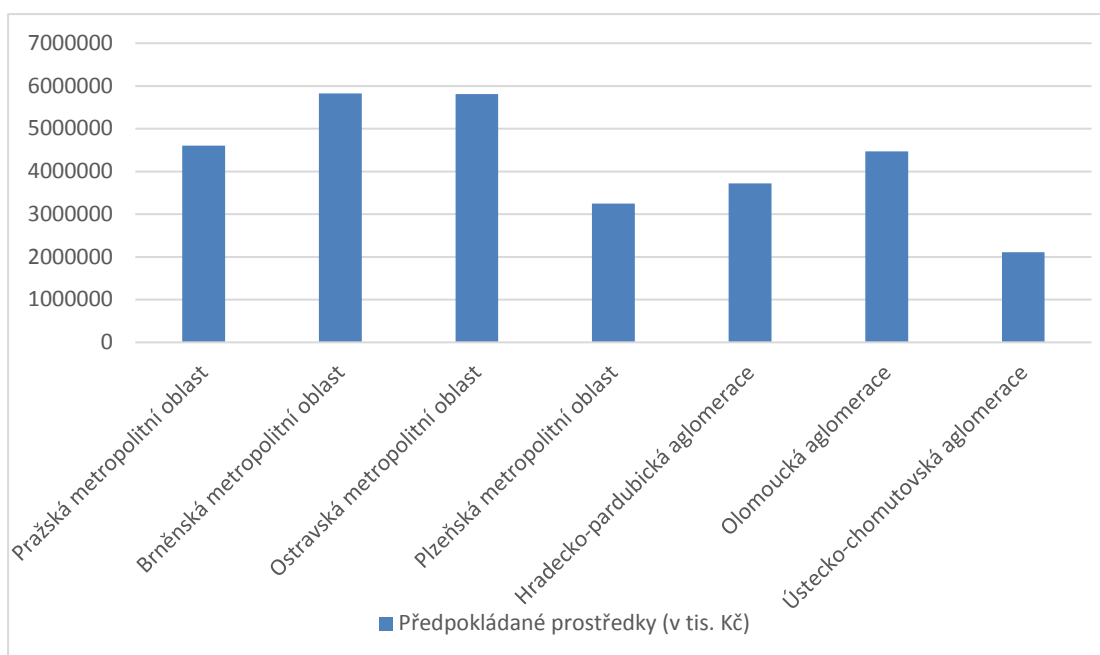
Míra specifičnosti	Četnost výskytu	Prioritní oblast
Nižší míra	5, 6, 7	doprava, životní prostředí, výzkum a vývoj, vzdělávání a lidské zdroje
Střední míra	4	trh práce
Vyšší míra	2, 3	kultura, podnikání, sociální soudržnost
Zcela specifické	1	

Zdroj: vlastní zpracování

Lze říci, že metropolitní oblasti a aglomerace vycházely při stanovování opatření z jimi definovaných problémů a potřeb tak, aby přispívala k jejich řešení. Mezi jednotlivými územími ITI lze však spatřovat rozdíly ve struktuře i počtu prioritních oblastí i opatření.

5.4 Akcent na řešení prioritních oblastí

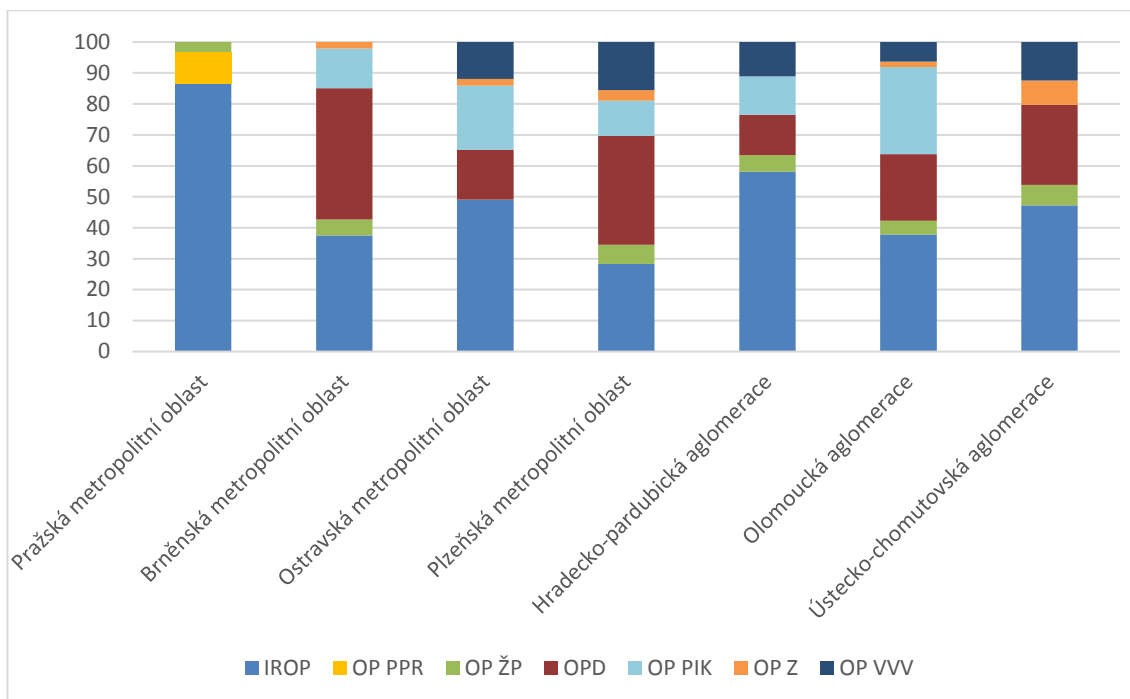
V souvislosti s identifikováním problémů a potřeb a následným stanovením prioritních oblastí a dílčích opatření si všechny metropolitní oblasti i aglomerace stanovily finanční plán, jehož součástí byly mimo jiné informace o předpokládané výši prostředků z ESI fondů i zdrojích podpory. Na obrázku 5.4 je porovnána předpokládaná výše prostředků z ESI fondů, využití nejvyšší alokace se předpokládalo v Brněnské metropolitní oblasti a Ostravské metropolitní oblasti. Naopak nejnižší alokací z ESI fondů ve svém finančním plánu uvažovala Ústecko-chomutovská aglomerace.

Obrázek 5.4 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě předpokládané výše prostředků z ESI fondů (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku 5.5 je pak znázorněno porovnání předpokládaného využívání zdrojů podpory. Nejvýznamnějším je v tomto ohledu Integrovaný regionální operační program, v rámci kterého se předpokládala alokace více než 14 138 316,21 tis. Kč. Opatření s podporou IROP bylo napříč metropolitními oblastmi a aglomeracemi stanoveno 46, více než polovina všech opatření stanovených ITI v programovém období 2014-2020, přičemž u některých z nich se předpokládalo spolufinancování z jiného operačního programu.

Obrázek 5.5 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací podle využívaných zdrojů podpory (v %)

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě informací o využívaných zdrojích podpory v rámci jednotlivých opatření lze určit jejich variabilitu. V tabulce 5.7 jsou stanoveny variační koeficienty pro jednotlivé operační programy. Nejvyšší hodnota variability je zjištěna v případě OP Praha – pól růstu, s touto skutečností však bylo nutné počítat, protože tento operační program je využíván pouze Pražskou metropolitní oblastí. Druhou nejvyšší variabilitu pak vykazuje OP Zaměstnanost. Naopak nejvíce je využíván Integrovaný regionální operační program, jehož variační koeficient je roven 0,27. IROP byl v programovém období 2014-2020 využíván jako zdroj podpory všemi metropolitními oblastmi a aglomeracemi, a to průměrně více než u šesti opatřeních.

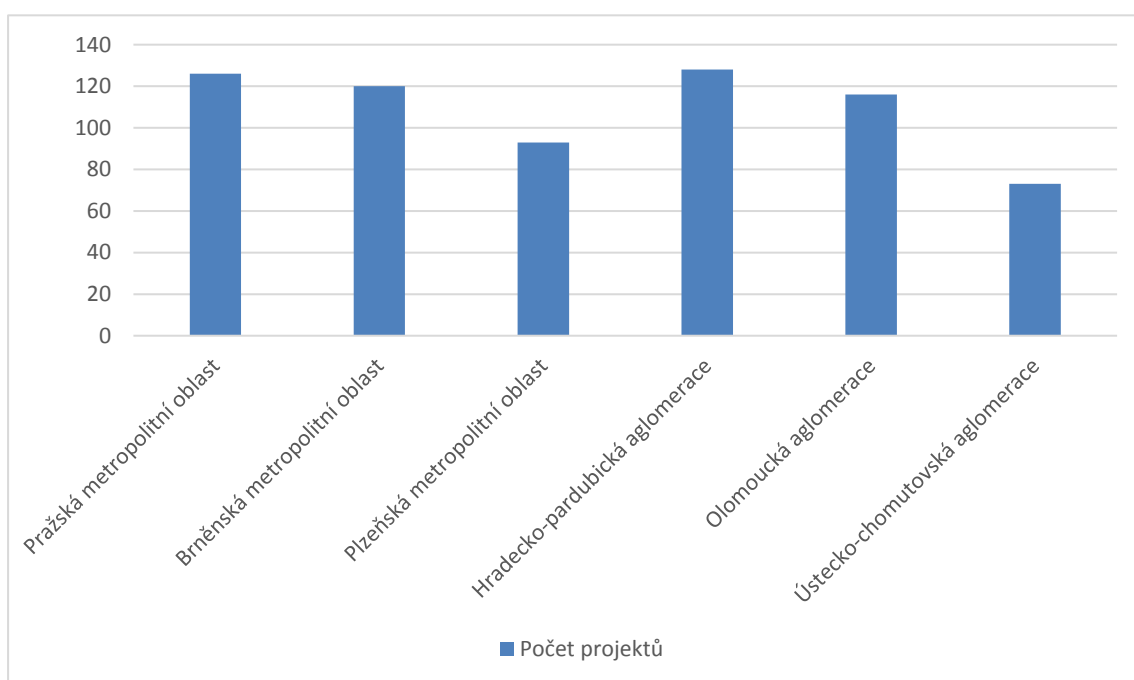
Tabulka 5.7 – Variabilita využívání operačních programů

Operační program	Variační koeficient	Stupeň variability
IROP	0,27	1
OP PPR	2,65	7
OP ŽP	0,59	3
OPD	0,55	2
OP PIK	0,83	5
OP Z	0,89	6
OP VVV	0,81	4

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě porovnání prioritních oblastí a dílčích opatření metropolitních oblastí a aglomerací je patrné, že nejvíce opatření bylo stanoveno v souvislosti s dopravou, kdy předpokládaná výše alokace představuje více než polovinu celkové předpokládané alokace v rámci ITI. Ve všech územích ITI představovala doprava dominantní oblast z hlediska její podpory. Naopak nejmenší míru podporu lze spatřovat v souvislosti se sociální oblastí, to je však dáno i skutečností, že se touto oblastí zabývala pouze Brněnská metropolitní oblast, Plzeňská metropolitní oblast a Ústecko-chomutovská aglomerace.

Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě projektových záměrů či projektů má spíše přibližnou vypovídací hodnotu, protože jen část metropolitních oblastí a aglomerací zveřejňuje aktuální informace o realizaci projektů, jiné mají informace spojené s projekty uvedeny zatím jen v mid-term evaluaci, v případě Ostravské metropolitní oblasti jsou pak dostupné informace o projektech a projektových záměrech velmi omezené. Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě počtu projektů je znázorněno na obrázku 5.6.

Obrázek 5.6 – Porovnání metropolitních oblastí a aglomerací na základě počtu projektů³⁶

Zdroj: vlastní zpracování

³⁶ V grafu není uvedena Ostravská metropolitní oblast, ke které nejsou informace o projektech k dispozici. V případě Pražské metropolitní oblasti jsou uvažovány souladné projektové záměry k roku 2019. U ostatních území ITI jsou uvedeny počty projektů celkem.

Změny související s projekty byly, hned po změnách finančního plánu, druhým nejčastějším důvodem pro úpravu integrované strategie ITI. Obecně lze říci, že se zájem podávat projektové záměry v jednotlivých oblastech velmi lišil. V řadě projektů, nejčastěji zaměřených na dopravu a vzdělávání, byl zaznamenán převis poptávky i o desítky procent, v takových případech musela být žadatelům po překročení kapacity vydávána nesouladná prohlášení. U několika projektů nebyl naopak podán žádný projektový záměr, v takovém případě byly zpravidla převedeny finanční prostředky do jiného opatření.

Na závěr lze uvést přehled usnadňující komparaci dopadů ITI do území jednotlivých metropolitních oblastí a aglomerací. Tabulka 5.8 zachycuje informace o území ITI přepočtené na jednoho obyvatele, jednu obec a jeden kilometr čtverečný rozlohy.

Tabulka 5.8 – Souhrnné porovnání dopadů ITI do území

Území ITI	Předpokládaná alokace na 1 obyvatele (v tis. Kč)	Předpokládaná alokace na 1 obec (v tis. Kč)	Počet projektů na 1 obec	Počet projektů na 1 km ² rozlohy
Pražská metropolitní oblast	2,30	8 944,31	0,24	0,03
Brněnská metropolitní oblast	9,56	34 885,51	0,72	0,07
Ostravská metropolitní oblast	6,02	48 826,73	.	.
Plzeňská metropolitní oblast	10,50	27 754,40	0,79	0,07
Hradecko-pardubická aglomerace	9,48	21 914,76	0,88	0,11
Olomoucká aglomerace	9,89	18 612,35	0,48	0,05
Ústecko-chomutovská aglomerace	4,04	28 078,24	0,97	0,05

Zdroj: vlastní zpracování

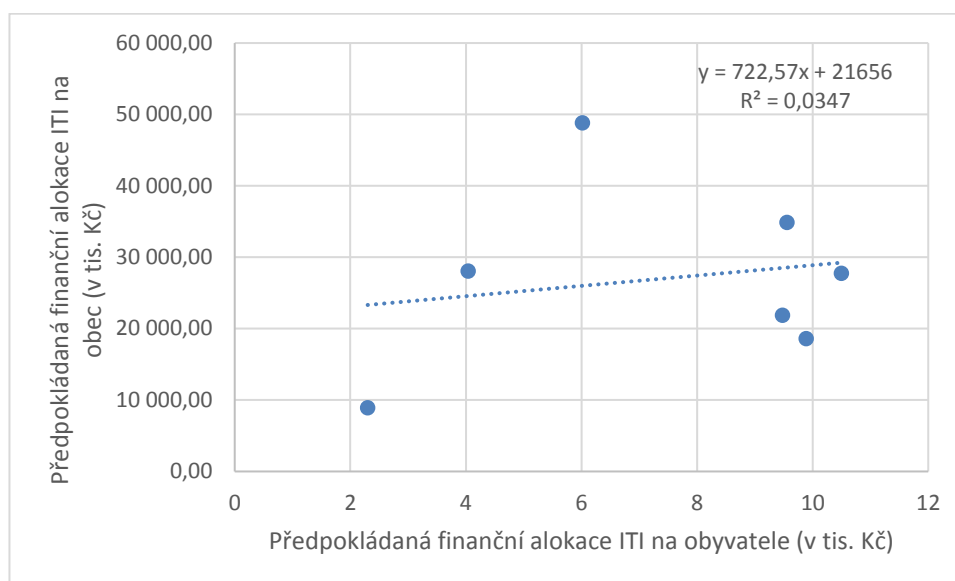
Vymezená území ITI se od sebe v programovém období 2014-2020 lišila v počtu obyvatel, počtu obcí, rozloze území i předpokládané výši finanční alokace a počtu projektů. Nejvyšší finanční alokaci na jednoho obyvatele lze spatřovat v Plzeňské metropolitní oblasti, naopak nejméně prostředků by připadlo na jednoho obyvatele Pražské metropolitní oblasti.

Z hlediska předpokládané alokace, která by v průměru náležela na jednu obec, by na tom byla nejlépe Ostravská metropolitní oblast, naopak nejméně prostředků připadajících na jednu obec by bylo opět v rámci Pražské metropolitní oblasti.

Z pohledu počtu projektů náležících na jednu obec, by na tom byla nejlépe Ústecko-chomutovská aglomerace, zde by téměř na každou obec připadl jeden projekt, nejmenší hodnota vychází naopak opět v případě Pražské metropolitní oblasti.

Nejvyšší míra koncentrace projektů v prostoru je pak zaznamenána u Hradecko-pardubické aglomerace. Pražská metropolitní oblast dosáhla v rámci všech sledovaných ukazatelů

z tabulky 5.8 nejnižších hodnot, to je však způsobeno mnohonásobně větší rozlohou, populací i větším počtem obcí ve srovnání s ostatními metropolitními oblastmi a aglomeracemi.

Obrázek 5.7 – Vztah mezi předpokládanou finanční alokací ITI na obec a předpokládanou finanční alokací ITI na obyvatele (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Již z obrázku 5.7 je patrné, že se nejedná o příliš silnou korelaci. Spearmanův korelační koeficient je roven hodnotě 0,186. Z hlediska Evansovi příručky (Math & Stats Support centre, nedatováno) lze říci, že se jedná o velmi slabou kladnou korelaci. Mezi sledovanými ukazateli není tedy téměř žádná závislost.

ZÁVĚR

Diplomová práce vznikla s cílem zachytit nový prvek regionální politiky Evropské unie v programovém období 2014-2020, popsat jeho aplikaci v podmínkách České republiky a navrhnout způsob hodnocení jeho dopadů do území.

První kapitola se zabývá vymezením regionální politiky Evropské unie jako celku. Nejdříve je zde nastíněn historický vývoj regionální politiky v rámci, z kterého je zřejmé, že ač nebyla v počátku integračních snah věnována této politice větší pozornost, v současné době představuje jeden z nejvýznamnějších nástrojů Evropské unie. Programové období 2014-2020 je v mnoha ohledech nové, nejen v souvislosti s využíváním integrovaných nástrojů územní dimenze, ale také v souvislosti s vytvořením nových programů, které jsou na rozdíl od předchozích programových období spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. V programovém období je hlavním cílem členských států přispívat k naplňování strategie Evropa 2020, strategického dokumentu Evropské unie, který nahradil Lisabonskou strategii. Z hlediska jednotlivých členských států, a tedy i České republiky, je pak výchozím dokumentem dohoda o partnerství. Ta je zpracovávána jednotlivými členskými státy a stanovuje jejich cíle a priority pro využívání strukturálních a investičních fondů. Při poskytování finančních prostředků z Evropské unie mají pak zásadní roli principy regionální politiky, přičemž se vychází ze čtyř základních principů, kterými jsou – princip koncentrace, princip partnerství, princip programování a princip doplňkovosti. Kapitola se dále věnuje financování regionální politiky, které je dáno víceletým finančním plánem a jsou zde také charakterizovány jednotlivé fondy využívané Evropskou unií v programovém období 2014-2020. V rámci kapitoly nechybějí ani základní charakteristiky regionální politiky z pohledu České republiky.

Charakteristika územní dimenze je obsahem druhé kapitoly. Na územní dimenzi lze nahlížet třemi možnými přístupy – územním přístupem, integrovanými přístupy na územní úrovni a tematickým přístupem. Z hlediska diplomové práce mají pak významné postavení integrované přístupy na územní úrovni, které zahrnují integrované územní investice, integrované plány rozvoje území, komunitně vedený místní rozvoj a společný akční plán, ten však není v podmínkách České republiky považován za primární nástroj územní dimenze. Dále jsou zmíněni hlavní aktéři území dimenze, mezi ně lze například zahrnout Odbor regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Národní stálou konferenci či nositele ITI. Na územní dimenzi navazují národní operační programy, těch bylo pro programové období 2014-2020 stanoveno deset a celkem na ně bylo vyčleněno 23,87 mld. eur. V souvislosti se

zaměřením diplomové práce jsou zde však blíže popsány jen operační programy s vazbou na integrované nástroje. Závěr kapitoly je věnován programům nadnárodní a meziregionální spolupráce a přeshraniční spolupráce na nichž se Česká republika podílí.

O integrovaných nástrojích v období 2014-2020 pojednává třetí kapitola. K realizaci integrovaných nástrojů dochází na základě schválené integrované strategie a Národního dokumentu k územní dimenzi. Lze říci, že integrované nástroje jsou specifické mechanismy pro efektivní alokaci finančních prostředků z Evropské unie, které napomáhají obcím a městům v rozvoji. Integrované územní investice umožňují slučování investic z různých prioritních os a z více operačních programů a díky tomu umožňují dosažení lepších výsledků při stejné finanční alokaci. V České republice jsou ITI realizovány Pražskou metropolitní oblastí, Brněnskou metropolitní oblastí, Ostravskou metropolitní oblastí, Plzeňskou metropolitní oblastí, Hradecko-pardubickou aglomerací, Olomouckou aglomerací a Ústecko-chomutovskou aglomerací. Regionální póly růstu včetně svého spádového území ležící mimo metropolitní oblasti a aglomerace vymezené v rámci ITI pak využívají integrované plány rozvoje území. Nástroj IPRÚ je možné realizovat v Českobudějovické aglomeraci, Zlínské aglomeraci, Karlovarské aglomeraci, Jihlavské aglomeraci, Mladoboleslavské aglomeraci a Liberecko-jablonecké aglomeraci. Komunitně vedený místní rozvoj představuje místní rozvoj vedený místními akčními skupinami, kterých je v České republice přibližně 179.

Čtvrtá kapitola je věnována integrovaným projektům v České republice. Důraz je zde kladen především na vymezení metropolitních oblastí a aglomerací využívajících v programovém období 2014-2020 nástroj integrované územní investice. V rámci čtyř metropolitních oblastí a tří aglomerací jsou vymezeny základní informace, včetně mapy funkčního území, dále jsou zde uvedeny hlavní problémy a problémové oblasti, které byly v daném území identifikovány. Nechybějí zde informace o prioritních oblastech a opatřeních, včetně informace o předpokládané finanční alokaci, dále jsou zde také informace o integrovaných projektech a závěrem jsou vždy uvedeny některé typové projekty, které byly v území ITI v programovém období realizovány.

V páté kapitole jsou pak výsledky analýzy metropolitních oblastí a aglomerací využity a dochází k jejich komparaci. Na první výzkumnou otázku „Jaký je dopad územní dimenze integrovaného nástroje ITI na Českou republiku?“ lze odpovědět, že dopad územní dimenze, v souvislosti s využitím integrovaných územních investic, je vysoký, protože při porovnání hustoty zalidnění území ITI a České republiky bylo zjištěno, že hustota zalidnění území ITI představuje dva a půl násobek hodnoty hustoty zalidnění České republiky. U druhé výzkumné

otázky „Jaká je míra podobnosti území ITI z hlediska jejich problémů a priorit?“ lze konstatovat, že mezi jednotlivými metropolitními oblastmi a aglomeracemi existují rozdíly, ale v případě řešených problémů a stanovených priorit lze spatřovat podobnost. V obou případech spadá polovina oblastí do škály s nejmenší mírou specializace, to znamená, že se jimi v programovém období 2014-2020 zabývalo vždy nejméně pět území ITI. Zcela specifické oblasti nebyly ani v jednom případě identifikovány. Na třetí výzkumnou otázku „Jaká je variabilita ve využívání operačních programů jako zdroje podpory?“ lze odpovědět, že ve využívání operačních programů územími ITI existují poměrně velké rozdíly. Nejvyšší hodnota variability byla zjištěna v případě OP Praha – pól růstu, to je však dáno skutečností, že tento OP využívá jen Pražská metropolitní oblast. Naopak nejvíce je všemi metropolitními oblastmi využíván IROP, a to jak z hlediska počtu opatření pro něž představuje zdroj podpory, tak i objemem finančních prostředků. Na čtvrtou výzkumnou otázku „Jaká je úroveň korelace mezi předpokládanou finanční alokací ITI na obec a předpokládanou finanční alokací ITI na obyvatele?“ lze na základě výsledku Spearmanova korelačního koeficientu říci, že mezi sledovanými ukazateli není téměř žádná souvislost.

Využité metody také představují návrh možného řešení dopadů. Většina zpracovaných dat však pochází z poloviny programového období, kdy byly zpracovány mid-term evaluace, hodnocení skutečných dopadů bude tedy možné až s odstupem času, kdy budou realizovány již všechny projekty a přehledy čerpání finančních prostředků z ESI fondů budou kompletní. I tehdy bude však potřeba brát v potaz jedinečnost posuzovaných metropolitních oblastí a aglomerací. V programovém období 2020-2027 dojde navíc k rozšíření počtu území ITI o území využívající IPRÚ, lze tedy očekávat ještě větší rozdíly v samotném řešení, které však mohou ve svém důsledku vést ke snížení rozdílů mezi regiony, v nichž je územní dimenze touto cestou akceptována.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADAMS, N., COTTELA, G., NUNES, R. (2012). *Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning, Building on EU Enlargement*. Abingdon: Routledge
- [2] ARMSTRONG H., TAYLOR J. (2000). *Regional economics and policy*. 3. vydání. Oxford: Blackwell
- [3] BÁRTÍKOVÁ, P. (2017). *Integrovaný plán rozvoje území – IPRÚ*. [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/gallery/93/27902-irpu.pdf>
- [4] BAUN N., MAREK D. (2014). *Cohesion Policy in the European Union*. Londýn: Macmillan Publishers Ltd
- [5] BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ M. (2009). *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck
- [6] CENTRUM INVESTIC, ROZVOJE A INOVACÍ, KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. (2016). *Evropské fondy 2014-2020: Průvodce národními operačními programy a programy přeshraniční spolupráce*. [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: https://www.cirihk.cz/files/publikace_evropske_fondy_2014-2020/evropske-fondy-2014-2020.pdf
- [7] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY (2019a). *Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/>
- [8] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. (2019b). *Program nadnárodní spolupráce Interreg Central EUROPE*. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/program-nadnarodni-spoluprace-interreg-central-europe/>
- [9] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. (2019c). *Program Nadnárodní spolupráce INTERREG DANUBE*. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/interreg-danube/>
- [10] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. (2020a). *Program Nadnárodní spolupráce Interreg Europe*. [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/program-nadnarodni-spoluprace-interreg-europe/>

- [11] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. (2020b). *Interreg V-A Česká republika – Polsko*. [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-ceska-republika-polsko-2/>
- [12] CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY. (2018). *Regionální politika*. [online]. [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>
- [13] CVIK, E. D. (2016). *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: KEY Publishing
- [14] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. (2019). *Malý lexikon obcí České republiky – 2019*. [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018-42hnx5qxcd>
- [15] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. (2021). *Obyvatelstvo*. [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide
- [16] ESPON. (2015). *ESPON 2020 Cooperation Programme*. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme>
- [17] EUROSKOP. (nedatováno). *Regionální politika 2014-2020*. [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>
- [18] EVALUATION ADVISORY CENTRAL EUROPE. (2019). *Mid – term evaluace realizace integrované strategie pro ITI Pražské metropolitní oblasti 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.itipraha.eu/uploads/assets/Mid-term%20evaluace/Evaluace%20ITI%20PMO.pdf>
- [19] EVROPSKÁ KOMISE. (2014a). *Partnership agreement with the Czech Republic – 2014-2020*. [online]. [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/partnership-agreement-czech-republic-2014-20_en
- [20] EVROPSKÁ KOMISE. (2014b). *Integrované teritoriální investice*. [online]. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_cs.pdf
- [21] EVROPSKÁ KOMISE. (2020). *LEADER/CLLD*. [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en

- [22] EVROPSKÁ KOMISE. (nedatováno). (Interreg V-A) AT-CZ – Austria-Czech Republic. [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/atlas/programmes/2014-2020/czech-republic/2014tc16rfcb002
- [23] EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (ČR). (2013). *Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013*. [online]. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>
- [24] FIALA T. (nedatováno). *Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/operacni-programy/list/program-preshranicni-spoluprace-ceska-republik>
- [25] FRIDRICH L. (2017). *ESPON 2020*. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/?id=3110>
- [26] HANUŠOVÁ, L. et al. (2014). *Manuál pro integrované územní investice: ITI*. [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/3344861-Manual-pro-integrované-uzemni-investice-iti.html>
- [27] HLOUŠEK, V. et al. (2015). *Šance zpola využítá: Česká republika a strategie Evropa 2020*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury: Masarykova univerzita
- [28] HRUŠKA L., DOLEŽELOVÁ H. et al. (2015). *Integrovaný plán rozvoje území Liberec-Jablonec nad Nisou*. [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-strategickeho-rozvoje-dotaci/ipru/ipru_lbc-jbc.pdf
- [29] HRUŠKA L., FOLDYNOVÁ, I. et al. (2015). *Integrovaný plán rozvoje území Karlovy Vary*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: https://mmkv.cz/sites/default/files/dokuemnty/ipru_kv_final_180417.pdf
- [30] HRUŠKA, L. et al. (2016). *Strategie integrovaných územních investic ITI Plzeňské metropolitní oblasti*. [online]. [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: https://iti-plzen.cz/uploads/Strategie%20PMO/Strategie%20ITI%20PMO%2002-2020_%C4%8Distopis%2Ckomplet_MS2014.pdf

- [31] INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. (2020). *Integrovaná strategie pro ITI Pražské metropolitní oblasti*. [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: http://www.itipraha.eu/uploads/assets/Integrovan%C3%A1%20strategie%20pro%20ITI%20Pra%C5%B5%20metropolitn%C3%AD%20oblasti_verze_1.7_leden2020.pdf
- [32] INTERACT. (nedatováno). *About Interact*. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.interact-eu.net/#o=about>
- [33] INTERREG CENTRAL EUROPE. (nedatováno). *Discover our projects*. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/projects/projects.html>
- [34] INTERREG RAKOUSKO-ČESKÁ REPUBLIKA. (nedatováno). *O programu*. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.at-cz.eu/cz/o-programu/o-programu>
- [35] IRCINGOVÁ, J. et al. (2019). *Mid-term evaluace Strategie plzeňské metropolitní oblasti ITI*. [online]. [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: https://iti-plzen.cz/uploads/ITI_Evaluace_Z%C4%8CU_final.pdf
- [36] ITI PRAHA. (2016). *Mapa Pražské metropolitní oblasti*. [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: http://www.itipraha.eu/uploads/assets/ITI_PMO_01.jpg
- [37] JIHLAVA. (2021). *Projekty IPRÚ*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://jihlava.cz/projekty-ipru/ds-56921/archiv=0>
- [38] KÄFER, P. (2020). *Nástěnka IPRÚ*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/nastenka-ipru>
- [39] KAŠPAROVÁ, L., PŮČEK, M. et al. (2009). *Cohesion Policy: Settlement in the Czech republic*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
- [40] KP PROJEKT, S. R. O. (2016). *Integrovaný plán rozvoje území České Budějovice*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/ipru/realizace-ipru/Documents/IPRU%20CB_19.9.2016_ZM.pdf
- [41] KRAJSKÝ ÚŘAD JIHMORAVSKÉHO KRAJE. (nedatováno). *Program Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=277608&TypeID=2>

- [42] LIBERECKÝ KRAJ. (2015). *Interreg V-A Česká republika – Polsko*. [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/getFile/id:989778/lastUpdateDate:2017-05-31%2016%3A02%3A54>
- [43] MAGISTRÁT MĚSTA KARLOVY VARY. (nedatováno). *Projekty Statutárního města Karlovy Vary*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: https://kvprojekty.cz/projekty?condition_2=0&condition_3=0&condition_4=0&condition_5=14&filterSubmit=Vyhledat+projekty&_form_=FilterForm
- [44] MAGISTRÁT MĚSTA PARDUBIC. (2019). *Mid-term evaluace realizace Strategie Integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: http://iti.hradec.pardubice.eu/upload/files/2020-01-15/evaluacni-zprava_final.pdf
- [45] MAGISTRÁT MĚSTA PARDUBIC. (2020). *Strategie Integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <http://iti.hradec.pardubice.eu/upload/files/2020-03-27/strategie-iti-hradecko-pardubicke-aglomerace-4.4.pdf>
- [46] MAGISTRÁT MĚSTA PARDUBIC. (nedatováno). *Projekty*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <http://iti.hradec.pardubice.eu/projekty.php>
- [47] MATH & STATS SUPPORT CENTRE. (nedatováno). *Pearsonův korelační koeficient*. [online]. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://mathstat.econ.muni.cz/media/12657/pear_cor.pdf
- [48] MEPCO, S. R. O, CENTRUM INVESTIC, ROZVOJE A INOVACÍ. (2015). *Integrovaný plán rozvoje území Jihlavské sídelní aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=508124
- [49] MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. (2015). *Víceletý finanční rámeček 2014-2020*. [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/vicelety-financni-ramec/vicelety-financni-ramec-2014--2020-20232>
- [50] MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. (2018). *Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.sk-cz.eu/sk/program-2014-2020/o-programe>

- [51] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2012). *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství v období 2014-2020 – Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce*. [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/65d8e201-ab8b-4423-98b0-98f7e516287b/Podklad-pro-Dohodu-o-partnerstvi->
- [52] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2013a). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>
- [53] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2013b). *Integrované územní investice v programovém období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: http://www.iti-ucha.cz/files/iti-ucha_publikace-iti.pdf
- [54] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2015a). *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce*. [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/getmedia/52360afb-7485-4bba-9e83-862f62e72c12/ESI-fondy-v-kostce-3-vyd-web.pdf.aspx?ext=.pdf>
- [55] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2015b). *Evropské fondy pro obce: příležitosti v období 2014-2020*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- [56] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2015c). *Národní dokument k územní dimenzi*. [online]. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/2ebe2efb-09ad-45b9-b1ba-dc2380cf9d7c/NDUD_aktualizace.pdf
- [57] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2015d). *Metodický pokyn pro využívání integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: https://mmkv.cz/sites/default/files/dokuemnty/metodicky_pokyn_pro_vyuziti_integrovaných_nastroju_v_programovem_obdobi_2014-2020_-_verze_2_-_podepsana_pani_ministryni_dne_10_11_2015_2.pdf
- [58] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2016). *Integrované plány rozvoje území (IPRÚ)*. [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/368f87a5-93f6-493a-b499-79055f84f1ed/IPRU_ISBN_WEB.pdf

- [59] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2018a). *Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020*. [online]. [cit.2021-01-17]. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/cf603486-ec5b-4357-b6fb-458f4d6b1641/MP-integrované-nastroje_v4.pdf.aspx?ext=.pdf
- [60] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2018b). *Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)*. [online]. [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://mmr.cz/getmedia/7124432b-c34b-4e79-9884-a5264de6cf60/Komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-CLLD-web.pdf>
- [61] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2019). *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/getmedia/3e0f0610-a55a-494d-883d-fd80afe90674/Dohoda-o-partnerstvi-\(5-revize,-duben-2019\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://www.dotaceeu.cz/getmedia/3e0f0610-a55a-494d-883d-fd80afe90674/Dohoda-o-partnerstvi-(5-revize,-duben-2019).pdf.aspx?ext=.pdf)
- [62] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno a). *Dohoda o partnerství*. [online]. [cit. 2020-11-13]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/dohoda-o-partnerstvi>
- [63] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno b). *Regiony regionální politiky*. [online]. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>
- [64] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno c). *Programové období 2004-2006*. [online]. [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-\(1\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-(1))
- [65] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno d). *Programové období 2007-2013*. [online]. [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2007-2013>
- [66] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno e). *Programové období 2014-2020*. [online]. [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020>
- [67] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno f). *Program mezuregionální spolupráce ESPON 2020*. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/espon-2020>

- [68] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (nedatováno g). *Program meziregionální spolupráce INTERACT III*. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/op-interact-iii>
- [69] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. ČR (2015). *Integrované územní investice v programovém období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: https://www.crr.cz/wp-content/uploads/documents/2019/10/07/1570461109_ITI-nahled.pdf
- [70] MLADÁ BOLESLAV. (nedatováno). *Úspěšné projekty*. [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://m.mb-net.cz/uspesne-projekty/ms-1012/p1=1012#mosn1012>
- [71] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN. (nedatováno). *Místní akční skupiny*. [online]. [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>
- [72] NEUBAUER, J., SEDLÁČEK, M., KŘÍŽ O. (2012). *Základy statistiky: Aplikace v technických a ekonomických oborech*. Praha: Grada Publishing, a. s.
- [73] NIKISCHER, R. (2018). Komunitně vedený místní rozvoj jako nástroj územního rozvoje v programovém období 2014-2020. *Urbanismus a územní rozvoj*. 21(3), pp. 6-8
- [74] OUŘEDNÍČEK, M. et al. (2020). *Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR*. [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://mmr.cz/getmedia/420ae22b-fe35-4b75-88d0-5824612a4e85/PrF_200120_ZAVERECNY-DOKUMENT_FINAL_02042020.pdf.aspx?ext=.pdf
- [75] PALÁN, J. (2009). *Regionální politika Evropské unie*. Studie č. 2.089. Praha: Parlamentní institut.
- [76] PALIČKOVÁ, I., KUCHYŇKOVÁ, P. (nedatováno). *ČR a EU – regionální politika*. [online]. [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9103/sekce/cr-a-eu---regionalni-politika/>
- [77] PELIKÁN, M. (2018). *Evaluační zpráva nositele integrované strategie Olomoucké aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/24_/24743/Evaluacni_zprava.cs.pdf
- [78] PEŠEK, O. (2005). Lisabonská strategie a její význam pro hospodářskou politiku Evropské unie. *Mezinárodní politika*, 29(8), pp. 4-7

- [79] PLZEŇSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST. (nedatováno a). *Zprostředkující subjekt ITI*. [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://iti-plzen.cz/zprostredkujici-subjekt-iti/>
- [80] PLZEŇSKÁ METROPOLITNÍ OBLAST. (nedatováno b). *ITI Plzeňská metropolitní oblast – Mapa projektů*. [online]. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1cKliVTiQr7WYIfGXnvsHXjm_7KXAwwjC&ll=49.75698135726235%2C13.394328000000018&z=10
- [81] POŠMURNÝ, V. (2014). *Integrovaný nástroj CLLD v IROP*. [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: http://www.dotaceeu.cz/getmedia/9b2b9572-a1e5-46ab-b65d-7f43148e3e20/seminare-IROP_NS-MAS.pdf
- [82] PROVAZNÍKOVÁ, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s.
- [83] RATAJ S. (nedatováno). *Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/2014-2020/operacni-programy/op-sasko-%e2%80%93-cr>
- [84] REGIONÁLNÍ AGENTURA PRO ROZVOJ STŘEDNÍ MORAVY. (2020). *Strategie ITI Olomoucké aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/16_/16335/Strategie_ITI-Olomouc_06_2020.cs.pdf
- [85] SAITLOVÁ M. (2014a). *Program nadnárodní spolupráce CENTRAL EUROPE 2020*. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://eracr.cz/program-nadnarodni-spoluprace-central-europe-2020/>
- [86] SAITLOVÁ M. (2014b). *Operační program Nadnárodní spolupráce DANUBE*. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://eracr.cz/operacni-program-nadnarodni-spoluprace-danube/>
- [87] SPF GROUP, S. R. O. (2016). *Integrovaný plán rozvoje území Mladá Boleslav*. [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: https://m.mb-net.cz/assets/File.ashx?id_org=9629&id_dokumenty=46658
- [88] SPF GROUP, S. R. O. (2019). *Mid-term evaluace realizace ITI strategie Ústecko-Chomutovské aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: http://www.iti-ucha.cz/files/iti_mid-term-evaluace.pdf

- [89] SPF GROUP, S. R. O. et al. (2021). *Integrovaná strategie Ústecko-chomutovské aglomerace*. [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: http://www.iti-ucha.cz/files/isg_ucha_8.1.pdf
- [90] SPOLEČNÝ SEKRETARIÁT INTERREG V-A ČESKÁ REPUBLIKA – POLSKO. (nedatováno). *Základní informace o projektu*. [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>
- [91] SPOLEČNÝ SEKRETARIÁT. (nedatováno). *Přehled*. [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: https://www.sn-cz2020.eu/cz/foerdergrundlagen/programminformationen/basisseite_1.jsp
- [92] STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN et al. (2020). *Integrovaný plán rozvoje území Zlín pro období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/8572/mh1k4t145y73-integrovaný-plan-rozvoje-uzemi-zlin-pro-obdobi-2014-2020--zari-2020-.pdf>
- [93] STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. (nedatováno). *Projekty města*. [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/projekty-mesta-cl-43.html>
- [94] STEJSKAL J., KOVÁRNÍK J. (2009). *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál
- [95] SVOBODNÍK, J. *Mid-term evaluace ITI Ostrava 2014-2020*. [elektronická pošta]. Message to: adela.peckova@student.upce.cz. 6. dubna 2021 23:16 [cit. 2021-04-13]. Osobní komunikace.
- [96] SVOBODOVÁ, I. et al. (2017). Představujeme Integrované nástroje v Integrovaném regionálním operačním programu. *Včera, dnes a zítra – Newsletter centra pro regionální rozvoj České republiky*. 7(19), p. 3
- [97] TVRDÍKOVÁ P. *Mid-term evaluace Integrovaného plánu rozvoje území Liberec – Jablonec nad Nisou*. [elektronická pošta]. Message to: ivana.kraftova@upce.cz. 15. dubna 2021 11:20 [cit. 2021-04-16]. Osobní komunikace.
- [98] ÚŘAD REGIONÁLNÍ RADY REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO et al. (2021). *Strategie ITI ostravské aglomerace: Strategie a Investiční plán pro udržitelný rozvoj měst v území ostravské aglomerace na období 2014-2020*. [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://itiostravsko.cz/wp-content/uploads/2021/02/Strategie-ITI-ostravske-aglomerace-FINAL-po-zmene-6.pdf>

- [99] ÚSTECKO-CHOMUTOVSKÁ AGLOMERACE. (nedatováno). *Realizované projekty*. [online]. [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <http://www.iti-ucha.cz/projekty/realizovane-projekty>
- [100] VLÁDA ČR. (nedatováno). *Strategie Evropa 2020*. [online]. [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>
- [101] WOKOUN, R. (2003). *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica
- [102] ZAHRADNÍK, P. (2017). *Kohézní politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha ANárodní operační programy programového období 2014-2020

Příloha BProgramy nadnárodní a meziregionální spolupráce a programy přeshraniční spolupráce

Příloha A – Národní operační programy programového období 2014-2020

Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj, navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně i na Integrovaný operační program z období 2007-2013. Zaměřuje se zejména na podporu terénních a komunitních přístupů k sociální integraci. (Provazníková, 2015)

Integrovaný regionální operační program je strukturován do následujících čtyř tematických prioritních os a jedné prioritní osy Technická pomoc (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 153):

- „1. Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony,*
- 2. zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů,*
- 3. dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí,*
- 4. komunitně vedený místní rozvoj,*
- 5. technická pomoc.“*

IROP představuje z pohledu územní dimenze klíčový programový nástroj. Cílem je posílení regionální konkurenceschopnosti a zlepšení kvality života prostřednictvím propojení intervencí národního a regionálního charakteru. Projekty by měly být orientovány na snižování územních rozdílů, zkvalitnění infrastruktury a posílení konkurenceschopnosti v regionech, podporu vzdělanosti a posilování veřejných služeb a institucionální kapacity veřejné správy. (Zahradník, 2017; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

Zahradník (2017) dále dodává, že IROP představuje nejtypičtější příklad uplatňování územní dimenze ze všech operačních programů, zejména díky zaměření na specifické regionální problémy a potřeby. Významnými aktéry při naplňování cílů IROP jsou potom kraje, města a obce.

Operační program Doprava

Operační program Doprava, řízený Ministerstvem dopravy, představuje jeden z tematických operačních programů, které jsou primárně, s výjimkou hlavního města Prahy, zaměřeny celorepublikově avšak berou v potaz i územní rozměr. (Provazníková, 2015)

V případě OP Doprava, má územní dimenze minimálně dvojí význam. První z nich spočívá v efektivním napojení místních komunikací na páteřní síť, druhý význam představuje úlohu místních autorit při identifikaci dopadů na životní podmínky zejména v případě významné

tranzitní infrastruktury. Významnými aktéry při naplňování cílů OP Doprava jsou i zde kraje, města a obce. (Zahradník, 2017)

Provazníková (2015) k OPD dále dodává, že se tento OP zaměřuje na výstavbu a modernizaci transevropské dopravní sítě (dále také „TEN-T“) a dalších navazujících sítí a jiných silničních sítí mimo TEN-T. Podpora pak může být čerpána vlastníky či správci dotčené infrastruktury.

Podporována je tedy výstavba a modernizace silnic, dálnic a železničních tratí, rozvoj infrastruktury drážních systémů městské a příměstské dopravy a environmentálně čistý dopravní park včetně budování napájecích stanic alternativních energií. OP Doprava se skládá ze čtyř prioritních os, kterými jsou (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 153):

- „1. Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu,*
- 2. silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu a řízení silničního provozu,*
- 3. silniční infrastruktura mimo síť TEN-T,*
- 4. technická pomoc.“*

Oproti programovému období 2007-2013 se tento program zaměřuje více na strategickou a soustředěnou podporu klíčových potřeb České republiky jako je snižování negativních vlivů dopravy na životní prostředí a řešení dopravních problémů ve městech. (Cvik, 2016)

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost je řízený Ministerstvem obchodu a průmyslu a člení se na pět priorit. Cílovým územím je v tomto případě území České republiky, mimo hlavní město Prahy a dochází k podpoře tvorby nových a zvyšování kvality současných služeb podpůrné infrastruktury. Výraznější podpora potom směřuje na zvýšení inovační výkonnosti podniků. Oproti předcházejícímu programovému období se tento OP zaměřuje na přenos technologií a je zde také kladen větší důraz na využití výsledků aplikovaného průmyslového výzkumu a vývoje. (Provazníková, 2015; Cvik, 2016)

Pro programové období 2014-2020 byly na základě analýzy potřeb České republiky a strategických dokumentů EU a ČR vymezeny čtyři věcně zaměřené prioritní osy a jedna prioritní osa orientovaná na technickou pomoc, jedná se o (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 151):

- „1. Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace,*
- 2. rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků,*

3. *účinné nakládání s energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání s energií a druhotných surovin,*
4. *rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií,*
5. *technická pomoc.*“

V případě OP PIK je rozsah územní dimenze relativně omezený, a to z toho důvodu, že by měly být podporovány především projekty vykazující makroekonomický dopad. Tyto projekty jsou však vždy lokalizovány v určitém území, které musí být na jejich realizaci komplexně vybaveno infrastrukturou, lidskými zdroji atd. a proto jsou i zde spolugestory kraje, města a obce. (Zahradník, 2017)

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, představuje další tematický program a jeho řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Cílem je podporovat tvorbu nových znalostí a kvalifikované lidské zdroje v oblasti znalostní ekonomiky. Dále by měla být také podporována produkce kvalitních výsledků výzkumu, která by byla dále využita pro zvýšení konkurenceschopnosti. (Zahradník, 2017; Provažníková, 2015)

Podpora v oblasti všech stupňů vzdělání a vědecko-výzkumné činnosti je rozdělena do tří prioritních os doplněných o prioritní osu technická pomoc (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 152):

- „1. *Posilování kapacit pro kvalitní výzkum,*
2. *rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj,*
3. *rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání,*
4. *technická pomoc.*“

Význam územní dimenze je podle Zahradníka (2017) v tomto případě dán především aktivitami zaměřenými na vzdělávání, a to jak předškolního, základního i středního typu, které výrazně ovlivňují úroveň a strukturu vzdělanosti v území. Nezastupitelné postavení zde mají místní autority, ale také kraje, města, obce a místní iniciativy propojující vzdělávání i vývojové aktivity s podnikatelskou sférou v daném území.

Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí je řízený Ministerstvem životního prostředí a zprostředkujícími subjekty – Státním fondem životního prostředí ČR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. (Provazníková, 2015)

OP Životní prostředí, navazující na stejnojmenný OP předchozího programového období, vychází z analýzy potřeb a strategických dokumentů EU a ČR. OP ŽP je tvořen pěti tematickými prioritními osami a prioritní osou Technická pomoc (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 153):

- „1. Zlepšení kvality vody a snižování rizika povodní,*
- 2. zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech,*
- 3. odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika,*
- 4. ochrana a péče o přírodu a krajinu,*
- 5. energetické úspory*
- 6. technická pomoc.“*

Oproti programovému období 2007-2013 je větší důraz kladen na strategické ukotvení a soustředění podpory na projekty, které mají pomoci zmírňovat negativní vlivy působící na životní prostředí. Oproti předchozímu období jsou navíc zapojeny tzv. finanční nástroje v podobě úvěrů či záruk, které mají z perspektivy EU zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejné podpory. (Cvik, 2016; Provazníková, 2015)

V důsledku sílícího regionálního a místního významu ochrany životního prostředí je v této oblasti silná i role regionálních a místních autorit. Odpovídající roli mají v tomto případě kraje, města a obce. OP ŽP lze považovat za typický příklad programu, ve kterém je stopa územní dimenze velmi zjevná. (Zahradník, 2017)

Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova (dále také „PRV“) je operační program řízený Ministerstvem zemědělství, který spadá pod společnou zemědělskou politiku EU a je financován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a ze státního rozpočtu. (Provazníková, 2015)

PRV má významnou roly při financování lokálních potřeb, podporovány nejsou pouze aktivity související se zemědělstvím a lesnictvím, ale také činnosti v oblasti potravinářství, efektivního využívání zdrojů a projekty, které usnadňují sociální začleňování, vedou ke snižování chudoby a podporují celkový ekonomický rozvoj venkovských oblastí. (Zahradník, 2017)

Program rozvoje venkova přispívá k naplňování cílů strategie Evropa 2020 prostřednictvím následujících šesti priorit Unie pro rozvoj venkova (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 155):

- „1. Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech,*
- 2. zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů,*
- 3. podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství,*
- 4. obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím,*
- 5. podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu,*
- 6. podpora sociální začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.“*

Oproti předchozímu programovému období se PRV více zaměřuje na podporu předávání poznatků a inovací v oblasti zemědělství a lesnictví, zvyšování konkurenceschopnosti všech druhů zemědělství, ale také na obnovu a zachování ekosystémů a účinné využívání zdrojů včetně snahy o přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku. Dále se také více zaměřuje na podporu sociálního začleňování a snižování chudoby v území. (Cvik, 2016)

Provazníková (2015) doplňuje, že podpora je v rámci PRV poskytována nejen zemědělcům, ale i dalším klíčovými aktéry rozvoje venkova, mezi které patří podnikatelé, sdružení, neziskové organizace, spolky a obce a jejich sdružení. Podpora obcí je však v tomto programovém období velmi omezená.

Operační program Zaměstnanost

Operační program Zaměstnanost je v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí. Jeho hlavním cílem je podpora lidského kapitálu jako hlavního zdroje konkurenceschopnosti. Dále se zaměřuje na podporu rovných příležitostí žen a mužů, modernizaci veřejné správy, lepší adaptabilitu zaměstnanců a zaměstnavatelů a v neposlední řadě i na podporu dalšího vzdělávání a zdravotní péče. (Provazníková, 2015)

Zahradník (2017) zdůrazňuje významnost role místních autorit při efektivním naplňování OP Z. Ta je z hlediska územní dimenze podstatná až nezastupitelná. Její nezastupitelnost je dána především tím, že charakteristiky trhu práce vykazují v jednotlivých lokalitách České

republiky rozdílné hodnoty. Místní autority tak představují rozhodující subjekt při rozhodování o intervencích v daném území.

Operační program Zaměstnanost je tvořen pěti prioritními osami, jejichž vymezení vychází z klíčových národních i evropských strategických dokumentů, analýzy potřeb pro programové období 2014-2020 a zkušeností z předešlých programových období. Jejich výčet je následující (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 152):

- „1. Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly,*
- 2. sociální začleňování a boj s chudobou,*
- 3. sociální inovace a mezinárodní spolupráce,*
- 4. efektivní veřejná správa,*
- 5. technická pomoc.“*

Současné programové období se v porovnání s předchozím více zaměřuje na propojení dalšího vzdělávání s potřebami trhu práce a také na transformaci sociální a zdravotní péče. Podporováno je i omezení sociálního vyloučení prostřednictvím zvýšené participace znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce. Neméně potřebná je také podpora lepší koordinace potřeb trhu s aktivitami ve vzdělanosti a akcelerace aktivit v oblasti celoživotního vzdělávání. (Cvik, 2016; Zahradník, 2017)

Operační program Technická pomoc

Operační program Technická pomoc, který má oproti ostatním operačním programům specifickou roli, je řízený Ministerstvem pro místní rozvoj. Tento OP je zaměřen na podporu implementace dohody o partnerství a vznikl za účelem podpory administrativy a doplňkových činností, které jsou nezbytné pro fungování celého systému čerpání prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů. (Provazníková, 2015; Cvik, 2016)

V případě OP Technická pomoc byly pro programové období 2014-2020 stanoveny dvě prioritní osy, kterými jsou (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 156):

- „1. Podpora řízení a koordinace Dohody o partnerství – vytvořit podmínky pro naplnění cílů Dohody o partnerství a koordinace řízení, zajistit včasnou přípravu nového programového období 2021+, zajistit informovanost o ESIF u cílových skupin, podpořit kapacitu pro implementaci ESIF na nižší než národní úrovni,*
- 2. jednotný monitorovací systém – zabezpečení jednotného monitorovacího systému na základě vysoké úrovně elektronizace dat.“*

Operační program Praha – pól růstu

Operační program Praha – pól růstu, jehož řídicím orgánem je Magistrát hlavního města Prahy, představuje operační program, který má napomoci k efektivní realizaci investic v Praze a zvýšení tak konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky. Praha by měla plnit roli hlavního inovačního centra republiky, proto je nezbytné vytvořit příznivé podnikatelské prostředí, podporovat vzdělání a vědu a zajistit efektivní hospodaření se všemi zdroji. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

OP Praha – pól růstu nahrazuje OP Praha – Konkurenceschopnost a OP Praha – Adaptabilita a zaměstnanost. K čerpání prostředků v rámci OP PPR Provaníková (2015) uvádí, že tento program je financován z ERDF a ESF, přičemž spoluúčast České republiky tvoří 50 %. Čerpání prostředků je určeno především pro hlavní město Prahu a její městské části, ve specifických případech je však mohou čerpat i pro podnikatelské subjekty a výzkumné organizace.

OP PPR je pro toto programovém období strukturován do těchto prioritních os (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 154):

- „1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací,*
- 2. udržitelná mobilita a energetické úspory,*
- 3. podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě,*
- 3. vzdělávání a vzdělanost a podpora zaměstnanosti,*
- 6. technická pomoc.“*

Operační program Rybářství

Operační program Rybářství, řízený Ministerstvem zemědělství, je nově zařazeným operačním program spadající pod společnou rybářskou politiku. Záměrem operačního programu Rybářství je dosažení udržitelné a konkurenceschopné akvakultury, postavené na inovacích, znalostech a efektivním využívání zdrojů. Cílem je podpořit rozvoj chovu ryb v ČR a současně zajistit rovnoměrné dodávky sladkovodních ryb na domácí trh. OP Rybářství v ČR je financován z Evropského námořního a rybářského fondu. (Cvik, 2016; Provaníková, 2015)

Pro OP Rybářství byly v rámci České republiky stanoveny 3 Priority Unie (dále také „PU“) a technická pomoc (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019, 155):

- „1. Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje (PU 2),*
- 2. podpora provádění společné rybářské politiky (PU 3),*
- 3. podpora uvádění na trh a zpracování (PU 5),*

4. *technická pomoc.*“

Příloha B – Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce a programy přeshraniční spolupráce

1. Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce

Program nadnárodní spolupráce CENTRAL EUROPE 2020

Program nadnárodní spolupráce CENTRAL EUROPE 2020, do kterého je zapojeno devět států (Česká republika, Rakousko, Německo, Maďarsko, Itálie, Polsko, Slovensko, Slovinsko a Chorvatsko), navazuje na operační program nadnárodní spolupráce Central Europe realizovaný v předchozím programovém období. (Saitlová, 2014a)

Řízením programu je pověřeno město Vídeň, kde se také nachází Společný sekretariát zajišťující technickou a administrativní podporu. V České republice je tento program řízen Ministerstvem pro místní rozvoj. Cílem programu je řešení společných problémů nadnárodního významu, přičemž projekty jsou pro projektové partnery z České republiky spolufinancovány z ERDF do výše 85 % způsobilých výdajů. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019b)

V rámci programu CENTRAL EUROPE 2020 je v rámci programového období 2014-2020 financováno celkem 138 projektů napříč střední Evropou. Projekty se zabývají společnými regionálními výzvami v oblasti inovací, nízkouhlíkové ekonomiky, životního prostředí, kultury a dopravy. (Interreg Central Europe, nedatováno ³⁷)

V souvislosti s prioritami programu nadnárodní spolupráce byly v rámci programového období 2014-2020 stanoveny následující prioritní osy (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019b; Zahradník, 2017):

1. Spolupráce v oblasti inovací s cílem zvýšit konkurenceschopnost střední Evropy, se stanoveným rozpočtem ve výši 69 043 tisíc eur, která se ještě dále dělí na dva specifické cíle.
2. Spolupráce v oblasti nízkouhlíkových strategií ve střední Evropě s rozpočtem ve výši 44 385 tisíc eur je tvořena třemi specifickými cíli.
3. Spolupráce v oblasti přírodních a kulturních zdrojů pro udržitelný růst ve střední Evropě, která je v rámci programu považována za nejvýznamnější prioritu a pro jehož účely bylo vyčleněno 88 796 tisíc eur, se dále dělí na tři specifické cíle.

³⁷ Datum vydání se nepodařilo dohledat

4. Spolupráce v oblasti dopravy s cílem zajistit lepší spojení ve střední Evropě, disponující částkou 29 590 tisíc eur, je tvořen dvěma specifickými cíli.

Program nadnárodní spolupráce DANUBE

Program nadnárodní spolupráce DANUBE představuje další program nadnárodní spolupráce, jehož vytvoření navrhla v roce 2012 Evropská komise. Do Dunajského programu je zapojeno Rakousko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Německo, Maďarsko, Moldavsko, Černá Hora, Rumunsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko a Ukrajina. (Saitlová, 2014b)

Program nadnárodní spolupráce DANUBE je řízen městem Budapešť a v rámci České republiky je koordinovaný Ministerstvem pro místní rozvoj. Cílem programu je vyšší územní integrace regionu Dunaj, prostřednictvím řešení společných problémů a potřeb a dále rozvojem politického rámce, služeb, investic a nástrojů. Projekty jsou pro projektové partnery z České republiky spolufinancovány z ERDF do výše 85 % způsobilých výdajů. (Saitlová 2014b; Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019c)

Priority Dunajského nadnárodního projektu vycházejí z konkrétních charakteristik a potřeb programové oblasti. Pro programové období 2014-2020 bylo schváleno celkem 111 projektů v rámci čtyř prioritních oblastí, kterými jsou inovace, životní prostředí kulturu, propojenost a dobré řízení Dunajského regionu. Na realizaci projektů bylo poskytnuto 221 943 tis. eur. (Danube Transnational Programme, nedatováno³⁸)

Na základě diskusí s odbornou veřejností, závěrů online fóra na nadnárodní úrovni i jednání zástupců členských států v rámci programového výboru, byly pro programové období 2014-2020 stanoveny čtyři prioritní osy doplněné o Technickou pomoc. Těmito osami jsou (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2019c; Zahradník, 2017):

1. Inovativně a sociálně zodpovědný Dunajský region, na jehož realizaci byla uvolněna částka ve výši 61 905 tisíc eur, který se dále dělí na dva specifické cíle.
2. Environmentálně a kulturně zodpovědný Dunajský region, disponující částkou 70 764 tisíc eur, který je tvořený čtyřmi specifickými cíli.
3. Lépe propojený Dunajský region, s rozpočtem ve výši 46 426 tisíc eur, který se dále dělí na dva specifické cíle.

³⁸ Datum vydání se nepodařilo dohledat

4. Dobře řízený Dunajský region, pracující s částkou 28 739 tisíc eur je dále rozdělen na dva specifické cíle.

Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE,

Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE, navazuje na OP mezinárodní spolupráce INTERREG IVC předchozího programového období. Programové území je tvořeno územím všech členských států EU včetně Velké Británie a dále je přidruženo Norsko a Švýcarsko. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020a)

INTERREG EUROPE napomáhá regionálním a místním samosprávám v rozvoji a lepší realizaci politik prostřednictvím příležitosti sdílet nápady a zkušenosti s veřejnou politikou v praxi a schopnosti využívat svůj potenciál a příležitosti pro hospodářský, sociální i environmentální pokrok. (Interreg Europe, nedatováno³⁹)

Projekty jsou spolufinancovány z ERDF do výše 85 % způsobilých výdajů pro veřejnoprávní příjemce a do výše 75 % způsobilých výdajů pro neziskové soukromé příjemce. Řízením operačního programu je stejně jako v předchozím programovém období pověřen region Nord-Pas-de-Calais se sídlem ve francouzském Lille. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020a)

V programovém období 2014-2020 byly stanoveny čtyři prioritní oblasti – výzkum a inovace, konkurenceschopnost malých a středních podniků, nízkouhlíková ekonomika, životní prostředí a účinnost zdrojů, v rámci, kterých bylo schváleno celkem 258 programů. (Interreg Europe, nedatováno)

Na základě prioritních oblastí byly pro programové období 2014-2020 stanoveny čtyři prioritní osy, doplněné o Technickou pomoc. Těmito osami jsou (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020; Zahradník, 2017):

1. Výzkum, technologický rozvoj a inovace, na jejíž realizaci je k dispozici částka 844 442 tis. eur a dále se dělí na dva specifické cíle.
2. Konkurenceschopnost malých a středních podniků, hospodařící s částkou 844 442 tis. eur je dále tvořena jedním specifickým cílem.
3. Nízkouhlíkové hospodářství, také využívající finanční prostředky ve výši 844 442 tis. eur, je tvořena jedním specifickým cílem.

³⁹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

4. Životní prostředí a účinné nakládání se zdroji, stejně jako u všech předchozích prioritních os má k dispozici 844 442 tis. eur a spadají pod ní dva specifické cíle.

Program ESPON 2020

Program ESPON 2020, navazující na operační program ESPON 2013 realizovaný v předchozím programovém období, představuje výzkumný program zaměřený na podporu územního plánování a regionální rozvoj, prostřednictvím sběru a analýzy dat podporujících politické rozhodování. Do programu jsou zapojeny všechny státy EU včetně Velké Británie a dále Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. (Fridrich, 2017; Provazníková, 2015)

Program ESPON 2020 je řízený lucemburským Ministerstvem udržitelného rozvoje a infrastruktury, odpovědným orgánem je pak Evropské seskupení pro územní spolupráci. Kontraktním místem v České republice je Ústav územního rozvoje v Brně. Na projekty je z ERDF využíváno 100 % uznatelných nákladů projektu s příspěvím členských a partnerských států EU. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno f⁴⁰; Fridrich, 2017)

Program je tvořený jednou prioritní osou rozdělenou na pět specifických cílů, na niž je alokováno 38 894 tis. eur a dalších 2 438 tis. eur připadá na technickou pomoc. Specifické cíle jsou orientované na vyšší tvorbu územních důkazů prostřednictvím aplikovaného výzkumu a analýz, lepší přenos znalostí s využitím analytické uživatelské podpory, lepší územní pozorování a nástroje určené pro územní analýzu, širší dosah a využití územních důkazů a efektivnější zajištění programu s odpovídající programovou asistencí. (Zahradník, 2017; ESPON, 2015)

Program INTERACT III,

Program INTERACT III, do něhož jsou zapojeny členské státy EU včetně Velké Británie a dále Norsko a Švýcarsko, podporuje také kandidátské země usilující o vstup do EU a země sousedící s EU. Cílem programu je identifikovat a rozšířit přístupy, které umožní správné řízení programů Evropské územní spolupráce. Program INTERACT III lze ve své podstatě považovat za servisní program usnadňující koordinaci institucí členských států. (Interract, nedatováno⁴¹; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, nedatováno g⁴²)

Řídící orgán, a současně i sekretariát, sídlí v Bratislavě. Dále jsou v rámci Interact zřízeny čtyři kanceláře sídlící ve Finsku, Španělsku, Dánsku a Rakousku. Pro Českou republiku vystupuje jako národní koordinátor a kontaktní místo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

⁴⁰ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁴¹ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁴² Datum vydání se nepodařilo dohledat

Celkový rozpočet pro programové období 2014-2020 činí 46,3 mil. eur, přičemž z 85 % je financován z EFRR a 15 % představují národní příspěvky. (Interract, nedatováno; Zahradník, 2017)

Program je tvořený jednou prioritní oblastí „Podpora výměny zkušeností k posílení efektivnosti programů a aktivit územní spolupráce“, která se skládá ze tří specifických cílů a má k dispozici 93 % prostředků alokace. Zbytek prostředků je určený na technickou pomoc. (Zahradník, 2017)

2. Programy přeshraniční spolupráce

Interreg V-A Česká republika – Polsko je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a polskými programovými partnery, který se zaměřuje na regionální a místní projekty s přeshraničním významem. Při výběru projektů se klade velký důraz na prokazatelný pozitivní dopad na česko-polské přeshraničí. Důležitý je také princip vedoucího partnera, který zajišťuje kooperaci obou stran. (Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2020b)

Programovými partnery je šest českých krajů – Liberecký, Královehradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a tři polská vojvodství – část území Dolnoslezského vojvodství, část území Slezského vojvodství a Opolské vojvodství. Program je řízen Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a kontaktním místem je Společný sekretariát sídlící v Olomouci a krajské úřady sídlící v programovém území. (Společný sekretariát Interreg V-A Česká republika – Polsko, nedatováno⁴³)

Program je tvořen čtyřmi prioritními osami – Společné řízení rizik, Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti, Vzdělání a kvalifikace a Spolupráce institucí a komunit. Celková částka alokovaná z EFRR na realizaci programu činí 226 221,71 tis. eur. Dotaci prostředků je možné do maximální výše 85 % celkových způsobilých výdajů projektu. (Liberecký kraj, 2015)

Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a slovenskými přeshraničními partnery, který se v programovém období 2014-2020 zaměřuje na využití vnitřního potenciálu a vytvoření atraktivního regionu pro obyvatele, podnikateli, investory i turisty. (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, 2018)

Programovými partnery jsou tři české kraje – Jihomoravský, Moravskoslezský a Zlínský a třemi slovenskými kraji – Trenčinský, Trnavský a Žilinský. Řídícím orgánem programu je

⁴³ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Ministerstvo investícií regionálneho rozvoja a infromatizácie, národním orgánem za Českou republiku pak je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (Krajský úřad Jihomoravského kraje, nedatováno⁴⁴)

Program se zaměřuje na podporu investic podniků do výzkumu a inovací, investic do vzdělání, odborné přípravy a školení za cílem rozvoje celoživotního učení, ochrana a rozvoj přírodního a kulturního dědictví a podporu právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi. (Ministerstvo investícií, regionálního rozvoja a informatizácie SR, 2018)

V programovém období 2014-2020 byly stanoveny čtyři prioritní osy – Využívání inovačního potenciálu, Kvalitní životní prostředí, Rozvoj místních iniciativ a Technická pomoc. Rozpočet programu je stanovený ve výši 90 mil. eur prostředků EFRR. (Ministerstvo investícií, regionálního rozvoja a informatizácie SR, 2018)

Interreg V-A Rakousko – Česká republika je programem přeshraniční spolupráce mezi českými a rakouskými přeshraničními partnery, který se snaží o posílení společných kapacit výzkumu a vývoje a rozvoj lidských zdrojů, podporu udržitelného rozvoje, ochranu přírodních zdrojů a vytvoření lépe integrovaného přeshraničního regionu. (Evropská komise, nedatováno⁴⁵)

Programovými partnery jsou na české straně tři kraje – Jihomoravský, Jihočeský a Vysočina a deset rakouských oblastí Mostviertel-Eisenwurzen, Sankt Pölten, Waldviertel, Weinviertel, Wiener Umland-Nordteil, Wien, Innviertel, Linz-Wels, Mühlviertel, Steyr-Kirchdorf. Program disponuje rozpočtem ve výši 97 814,93 tis. eur, přičemž výše dotace může činit maximálně 85 % z celkových způsobilých výdajů projektu. (Interreg Rakousko-Česká republika, nedatováno⁴⁶)

Program chce přispět k rozvoji přeshraniční inovační infrastruktury, vyšší ochraně životního prostředí, rozšíření společenských aktivit v oblasti vzdělávání a kvalifikace a zintenzivnit přeshraniční interakci z hlediska turistického sektoru. Na základě zjištěných potřeb byly pro programové období 2014-2020 stanoveny čtyři prioritní oblasti – Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, Životní prostředí a zdroje, Rozvoj lidských zdrojů a Udržitelné sítě a institucionální spolupráce. (Evropská komise, nedatováno; Interreg Rakousko-Česká republika, nedatováno)

⁴⁴ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁴⁵ Datum vydání se nepodařilo dohledat

⁴⁶ Datum vydání se nepodařilo dohledat

Projekt **OPPS Česká republika – Svobodný stát Bavorsko** se zaměřuje na projekty s pozitivním přeshraničním dopadem na území tří českých krajů – Karlovarského, Plzeňského a Jihočeského a příhraniční části tří vládních okresů – Oberfranken, Oberpfalz a Niederbayern. (Fiala, nedatováno)

Řídícím orgánem zodpovědným za realizaci projektu je Bavorské ministerstvo hospodářství. V programovém období 2014-2020 byl stanoven rozpočet ve výši 103,4 mil. eur. Na základě identifikovaných problémů byly stanoveny čtyři tematické oblasti – Výzkum, technologický rozvoj a inovace, Ochrana životního prostředí a účinné využívání zdrojů, Investice do dovedností a vzdělávání a Udržitelné sítě a institucionální spolupráce. (Fiala, nedatováno)

OPPS Svobodný stát Sasko – Česká republika jedná se o projekt zaměřený na odbourávání bariér a zvyšování kvality života v česko-saském příhraničí. Českými programovými partnery jsou tři kraje – Karlovarský, Ústecký a Liberecký a sedm saských okresů včetně a dvou měst – Vogtlandkreis, Zwickau, Erzgebirgskreis, Mittelsachsen, Sächsische Schweiz-Osterzgebirge, Bautzen, Görlitz, město Drážďany a město Chemnitz. (Společný sekretariát, nedatováno⁴⁷)

Zodpovědnost za realizaci projektu má Řídící orgán, kterým je Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství se sídlem v Drážďanech, které spolupracuje Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Celková alokace v programovém období 2014-2020 činí 186 mil. eur, přičemž 157,9 mil. eur pochází z EFRR. (Rataj, nedatováno)

Na základě identifikovaných problémů přeshraniční oblasti bylo stanoveno pět prioritních oblastí, kterými jsou - Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik, Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů, Investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení, Posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy a Technická pomoc. (Rataj, nedatováno)

⁴⁷ Datum vydání se nepodařilo dohledat